Rhaglen Gyflawn

Gwasanaeth Democratiaeth
Swyddfa'r Cyngor
CAERNARFON
Gwynedd
LL55 1SH

Cyfarfod

CYNGOR YMGYNGHOROL SEFYDLOG ADDYSG GREFYDDOL (CYSAG)

Dyddiad ac Amser

2.00 y.h., DYDD MERCHER, 10FED CHWEFROR, 2016

Lleoliad

Siambr Hywel Dda - Swyddfeydd y Cyngor,
Caernarfon,
Gwynedd. LL55 1SH

Pwynt Cyswllt

Glynda O'Brien

01341 424301

GlyndaOBrien@gwynedd.gov.uk

(Dosbarthwyd: 02:02:16)

AELODAETH (7)

Plaid Cymru (4)

Y Cynghorwyr

Annwen Daniels
Gweno Glyn
E. Selwyn Griffiths
Sedd Wag

Annibynnol (2)

Y Cynghorwyr

Thomas G. Ellis
Jean Forsyth

Llais Gwynedd (1)

Y Cynghorwyr

I. Dilwyn Lloyd

Aelodau Ex-officio

Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Cyngor – Y Cynghorwyr Dilwyn Morgan a Eric M. Jones

Cristnogion a Chrefyddau Eraill

Disgwyl Enwebiad	Yr Eglwys Fethodistaidd
Dr W Gwyn Lewis	Eglwys Bresbyteraidd Cymru
Canon Parchedig Robert Townsend	Yr Eglwys yng Nghymru
Mrs Elizabeth Roberts	Undeb Bedyddwyr Cymru
Cynrig Hughes	Yr Annibynnwyr
Eirian Bradley Roberts	Yr Eglwys Gatholig

Athrawon

ASCL	-	Mrs Alwen Watkin
UCAC	-	Mrs Catherine Davey
NAS/UWT	-	Mrs Miriam Angharad Amlyn
NUT	-	Ms Heledd Owen
ATL	-	Disgwyl Enwebiad
NAHT	-	Disgwyl Enwebiad

Aelodau Cyfetholedig

Rheinallt Thomas
Gwyn Rhydderch
Parchedig Aled Davies

R H A G L E N

1. **GWEDDI**

2. **YMDDIHEURIADAU**

   I dderbyn unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb.

3. **DATGAN BUDDIANT PERSONOL**

   I dderbyn unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

4. **MATERION BRYS**

   I nodi unrhyw eitemau sy’n fater brys ym marn y Cadeirydd fel y gellir eu hystyried.

5. **COFNODION** 1 - 7

   Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylid llofnodi cofnodion y cyfarfod diwethaf a gynhaliwyd ar 10 Mehefin 2015.

6. **ADRODDIAD BLYNYDDOL DRAFFT CYSAG GWYNEDD 2014-15** 8 - 31

   Cyflwyno’r Adroddiad Blynyddol Drafft er ystyriaeth cyn cyhoeddi copi terfynol.

7. **HUNAN ARFARNIADAU YSGOLION** 32 - 53

   (a) I dderbyn, er gwybodaeth, ffurflen monitro adroddiadau Hunan Arfarniadau ysgolion ar gyfer Haf i Hydref 2015.

   (b) I gyflwyno crynodeb o Hunan Arfarniad yr ysgolion canlynol:

   (i) Ysgol Babanod Morfa Nefyn
   (ii) Ysgol Beddgelert
   (iii) Ysgol Hirael
   (iv) Ysgol Llanaelhaearn
   (v) Ysgol Llanelltyd
   (vi) Ysgol y Traeth
   (vii) Ysgol Dyffryn Nantlle
   (viii) Ysgol y Gader

8. CANLYNIADAU ADDYSG GREFYDDOL 2015 54 - 58

I dderbyn adroddiad gan Ymgynghorydd Her GwE ar yr uchod.

9. CYNLLUNIAU LLYWODRAETH CYMRU O FEWN ADDYSG GREFYDDOL 59 - 60

I ystyried llythyr a dderbyniwyd gan y Gweinidog Addysg a Sgiliau ynghylch newidiadau i Addysg Grefyddol.

10. CYNLLUN GWEITHREDU CYSAG GWYNEDD 2015-2016

I ystyried cynllun datblygu drafft ar gyfer CYSAG Gwynedd am y flwyddyn 2015-16.

11. CYMDEITHAS CYSAGAU CYMRU 61 - 79

I dderbyn cofnodion cyfarfod Cymdeithas CYSAGau Cymru a gynhaliwyd fel a ganlyn:

(a) 25 Mehefin 2015 yn Yr Wyddgrug, Sir Fflint
(b) 25 Tachwedd 2015, Glyn Ebwy

C.Y.S.A.G. - CYNGOR YMGYNGHOROL SEFYDLOG AR ADDYSG GREFYDDOL 10/06/15

Yn Bresennol:

Aelodau Cyngor Gwynedd : Y Cynghorwyr Tom Ellis, Jean Forsyth, Selwyn Griffiths a Gweno Glyn

Cristnogion a chrefyddau eraill: Dr W Gwyn Lewis (Eglwys Bresbyteraidd Cymru).

Aelod Cyfetholedig: Mr Rheinallt Thomas

Athrawon: Mr Noel Dyer, (UCAC)

Swyddogion: Mrs Mai Bere (Swyddog Addysg Cynorthwyol a Chlerc CYSAG) a Glynda O'Brien (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu).

GwE: Miss Bethan James (Ymgynghorydd Her)

Ymddiheuriadau: Y Cyng. Annwen Daniels, Llywarch Bowen Jones, Mrs Ruth Davies (Undeb Bedyddwyr Cymru), Mr Cynrig Hughes (Yr Annibynwyr), Parchedig Robert Townsend (Yr Eglwys yng Nghymru), Mrs Eirian Bradley-Roberts (Yr Eglwys Gatholig), Mrs Miriam Amlyn (Undeb Athrawon NAS/UWT)

1. GWEDDI

Agorwyd y cyfarfod gyda gweddi gan Mr Rheinallt Thomas.

2. ETHOL CADEIRYDD

Penderfynwyd: Ail-ethol y Cynghorydd Selwyn Griffiths yn Gadeirydd i'r pwyllgor hwn am y flwyddyn 2015/16.

3. ETHOL IS-GADEIRYDD

Penderfynwyd: Ethol y Cynghorydd Gweno Glyn yn Is-gadeirydd i'r pwyllgor hwn am y flwyddyn 2015/16.

4. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

5. CYHOEDDIADAU'R CADEIRYDD

(a) Croesawyd Mai Bere i'w chyfarfod cyntaf o CYSAG Gwynedd yn y rôl o Glerc CYSAG fel olynydd i Mr John Blake sydd bellach wedi ymddeol. Gofynnwyd i'r Swyddog

Cefnogi Aelodau anfon gair o ddiolch i Mr Blake am ei wasanaeth a chefnogaeth i CYSAG yn ystod y flwyddyn ddiwethaf ac i ddymuno'n dda iddo.

(b) Cyfeiriwyd at benderfyniad Mr Wyn Myles Meredith i ymddeol o wasanaethu ar CYSAG a deallir ei fod yn trefnu i gynrychiolydd arall wasanaethu yn ei le ar ran Yr Eglwys Fethodistaidd.

Bu Mr Meredith yn aelod ffyddlon o GYSAG ers ei ymddeoliad fel Aelod o Gyngor Gwynedd yn 2008 ac yr unig un sydd wedi cynrychioli CYSAG Gwynedd ar Gymdeithas CYSAGau Cymru gan fynychu'r cyfarfodydd yn rheolaidd.

Gofynnwyd i'r Swyddog Cefnogi Aelodau anfon llythyr i Mr Meredith yn diolch iddo am ei ymroddiad a'i gefnogaeth i CYSAG ar hyd y blynyddoedd ac i ddymuno pob dymuniadau gorau iddo i'r dyfodol.

(c) Cyfeiriwyd at benderfyniad Mr Noel Dyer i ymddeol yn gynnar o'i swydd yn Ysgol Glan y Môr ac felly yn yr un modd yn ymddeol fel aelod o CYSAG Gwynedd. Cymerwyd y cyfle i ddiolch i Mr Dyer am ei wasanaeth clodwiw a'i gyfraniad gwerthfawr i waith CYSAG ar hyd y blynyddoedd ac yr un pryd yn dymuno ymddeoliad hapus iddo. Hyderir y gall efallai barhau i gyfrannu at waith CYSAG mewn rôl arall yn ystod ei ymddeoliad.

(ch) Nodwyd hefyd bod Mrs Miriam Amlyn i ffwrdd ar absenoldeb mamolaeth ac estynnwyd pob dymuniad da iddi.

Penderfynwyd: Gofyn i'r Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu anfon llythyrau, ar ran CYSAG, i ddiolch ac i ddymuno'n dda i'r rhai a nodwyd uchod.

6. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 11 Chwefror 2015 fel rhai cywir.

6.1 Eitem 6 – Hunan Arfarniadau Ysgolion

Yn deillio o'r cofnodion diwethaf, tynnwyd sylw at benderfyniad i gynnal cyfarfod o CYSAG mewn ysgol ond ni fu'n bosibl i wneud trefniadau ar gyfer y cyfarfod y tro hwn. Ceisir trefnu eto ar gyfer y cyfarfod nesaf i'w gynnal ym mis Tachwedd.

7. ADRODDIAD GAN YMGYNGHORYDD HER GwE

(a) Addoli ar y Cyd

Adroddodd yr Ymgynghorydd Her bod ymdrech wedi ei wneud i adnabod ffordd i ymgymryd â monitro safonau addoli ar y cyd. Atgoffwyd y pwyllgor bod holiadur wedi cael ei ddosbarthu oddeutu blwyddyn yn ôl er mwyn adnabod ffyrdd i ymgymryd â chyfrifoldebau unigol dros fonitro safonau Addysg Grefyddol neu addoli ar y cyd gyda'r ymatebion hynny yn llywio'r gwaith a'r bwriad bellach ydoedd rhoi trefniadau mewn lle i fonitro. Cyfeiriwyd at arweiniad ESTYN i'w harolygwyr ar yr hyn i'w fonitro wrth iddynt arolygu addoli ar y cyd. Cyfeiria'r arweiniad at y gofynion cyfreithiol sef bod addoli ar y cyd yn digwydd yn ddyddiol ar unrhyw bryd yn ystod y dydd a bod hawl gan rieni i dynnu eu plant o'r addoliad. Tra'n derbyn nad oedd Aelodau CYSAG yn hoff o arolygu addoli ar y cyd gwnaed awgrym iddynt ymweld ag ysgolion i gael blas ar addoli ar y cyd. Cyfeiriwyd ymhellach at arweiniad gan Gymdeithas CYSAGau Cymru yn nodi pam bod addoli ar y cyd yn fuddiol i blant a'i fod yn hybu datblygiad ysbrydol disgyblion ac yn cyfrannu at ddatblygiad personol ac yn fuddiol i

gael ymdeimlad bod ysgolion yn gymuned ac yn cysylltu'r ysgolion â'r gymuned leol. Hefyd, fe graffir ar adroddiadau ysgolion ac yn gofyn a ydynt yn diwallu gofynion statudol.

Cyflwynwyd ffurflen i Aelodau yn ystod y cyfarfod i helpu cofnodi wrth iddynt fynychu sesiynau addoli ar y cyd ac fe'i tywyswyd drwy gynnwys y ffurflen.

Yn ystod y drafodaeth, amlygwyd y pwyntiau canlynol:

(a) Bod angen bod yn wyliadwrus o ran cadw at yr hyn sy'n statudol o safbwynt Addysg Grefyddol oherwydd mewn rhai ysgolion erbyn hyn bod gofynion eraill ar athrawon yn ystod cyfnodau cofrestru megis cyflwyno llythrennedd, darllen, a'i fod yn anoddach cynnal gwasanaeth dosbarth oherwydd hyn.

(b) Bod rhai llywodraethwyr yn cael ei dynodi yn bencampwyr i roi rhagolwg ar Addysg Grefyddol a/ neu bynciau eraill ac a fyddai modd defnyddio'r llywodraethwyr hyn i'r eithaf ar gyfer monitro rhag dyblygu'r gwaith.

Mewn ymateb, nodwyd bod gan CYSAG rôl statudol i fonitro drwy samplo ac arsylwi bod yr hyn mae ysgolion yn nodi yn yr hunan arfarniadau yn cyd-fynd â'r hyn sy'n digwydd yn yr ysgol.

(c) Croesawyd y ffurflen gan ychwanegu y byddai'n ddefnyddiol ac o gymorth i'r ysgolion a llywodraethwyr hefyd.

(d) Mewn ymateb i ymholiad ynglŷn â rhwystredigaeth mewn addoli ar y cyd lle ceir nifer o wahanol grefyddau, ni ragwelir y byddai hyn yn broblem gan fod rhieni yn eithaf hapus i'w plant gymryd rhan mewn gwasanaeth / gweithgareddau ysgol a bod hwythau fel rhieni yn cymryd cyfrifoldeb dros y ffydd.

(e) Bod Aelodau CYSAG Ynys Môn eisoes yn ymweld ag ysgolion i fonitro addoli ar y cyd a'r trefniadau wedi bod yn llwyddiannus gydag ymateb ysgolion yn bositif iawn.

Penderfynwyd: Derbyn y ffurflen monitro a chymeradwyo i arbrofi'r defnydd ohoni wrth ymweld â'r ysgolion gan bwysleisio bod y broses ar gyfer cefnogi ysgolion ac nid i'w harolygu.

(b) Datblygu Llythrennedd a Rhifedd mewn Addysg Grefyddol yng Nghyfnod Allweddol 3

Derbyniwyd cyflwyniad ar ffurf sleidiau o adnoddau a ddarparwyd gan Mary Parry, Ymgynghorydd Cysylltiol Addysg Grefyddol gyda Sir Gaerfyrddin, ar gyfer datblygu llythrennedd a rhifedd mewn Addysg Grefyddol yng Nghyfnod Allweddol 3 yn seiliedig ar beldroedwyr o'r un ffydd. Gwelwyd enghreifftiau o dasgau penodol ar weithgareddau megis ysgrifennu llythyr ynglyn â chredoau sy'n cynnwys sgiliau llythrennedd a rhifedd ac yn cynnwys unedau yn ymwneud â gweddi, bwyd a diod, Ramadan, a.y.b.

Cyflwynwyd yr uchod i gyfarfod o Gymdeithas CYSAGau Cymru yn ddiweddar a oedd o'r farn ei fod yn adnodd defnyddiol dros ben

Amlygwyd y pwyntiau canlynol gan aelodau CYSAG:

(a) Ei fod yn adnodd da ar gyfer denu diddordeb bechgyn.

(b) Y byddai ysgolion yn ei weld yn werthfawr fel adnodd
(c) Croesawyd y pecyn fel adnodd da hefyd ar gyfer datblygu llythrennedd a'i wneud mewn cyd-destun ystyrlon ac yn ychwanegol bod cyfle i ddefnyddio sgil i drawsieithu a fyddai'n werthfawr yng nghyd-destun addysg ddwyieithog yng Nghymru

Penderfynwyd: Derbyn a chymeradwyo'r pecyn a chytunwyd y byddai Aelodau CYSAG a'r Ymgynghorydd Her GwE yn eu rhannu i'r 14 ysgol uwchradd y Sir.

(c) Diweddariad ar ymgynghoriad Yr Athro Donaldson ar Gwricwlwm i Gymru

Adroddodd Ymgynghorydd Her GwE bod Llywodraeth Cymru wedi gofyn i'r Athro Donaldson gynnal ymgynghoriad gyda gwahanol fudiadau ar gyfer llunio cwricwlwm newydd i Gymru. Atgoffwyd y pwyllgor yn ystod yr 80au bod maes llafur CYTÛN wedi ei lunio ar gyfer ysgolion Gwynedd a Môn ond ers 2007 cytunwyd bod CYSAG Gwynedd wedi cytuno i ddefnyddio fframwaith cenedlaethol ar gyfer y cwricwlwm ac roedd Addysg Grefyddol ar draws Cymru yn debyg i'w gilydd. Pe bydd Llywodraeth Cymru yn derbyn argymhellion Yr Athro Donaldson gall olygu newidiadau radical. Roedd Ymgynghorydd Her GwE wedi llunio ymateb ar ran CYSAG i'r argymhellion fel a ganlyn:

(1) Ym mha ffyrdd rydych chi'n cytuno neu'n anghytuno nad yw'r cwricwlwm cenedlaethol presennol yn addas bellach i ddiwallu anghenion plant a phobl ifanc yng Nghymru?

Bod Aelodau CYSAG Gwynedd yn cydnabod nad yw rhai agweddau o'r cwricwlwm cenedlaethol presennol yn diwallu anghenion plant a phobl ifanc Cymru mewn oes ddigidol. Fodd bynnag, mae egwyddorion sylfaenol addysg yn ddigyfnewid, sef datblygu plant a phobl ifanc wybodus, ddeallus, chwilfrydig a sensitif sy'n dangos parch tuag at gyd-ddyn a'r amgylchfyd mewn byd sy'n newid. Mae addysg grefyddol eisoes yn cyfrannu at hyn wrth i ddysgwyr feithrin mwy o ddealltwriaeth o arwyddocâd crefydd a'i bwysigrwydd i bobl.

(2) Beth yw eich barn am y pedwar diben cyffredinol sy'n cael eu disgrifio yn yr Adroddiad? Yn gyffredinol, ydych chi'n credu mai'r rhain yw'r sail briodol i'r cwricwlwm i blant a phobl ifanc Cymru yn y dyfodol? Ac, os nad ydynt, pam hynny?

Bod CYSAG Gwynedd yn cefnogi'r pedwar diben cyffredinol sy'n cael eu disgrifio yn yr adroddiad. Mae addysg grefyddol eisoes yn "ysgogi dysgwyr i feddwl drostynt eu hunain er mwyn datblygu dealltwriaeth o fywyd, y byd a chwilio am ystyr sy'n eu hysbrydoli i drawsffurfio eu hunain yn bersonol, yn gymdeithasol ac yn fyd-eang" (Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer cyflwyno Addysg Grefyddol i ddysgwyr 3-19 oed yng Nghymru, 2008)

(3) Fframwaith newydd: 6 maes dysgu a phrofiad. Ym mha ffyrdd rydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r dull hwn o weithredu?

Bod CYSAG Gwynedd yn croesawu'r sylw penodol a theilwng a roddir i Addysg Grefyddol yn yr adroddiad a'u bod yn ymwybodol o gyfraniad gwerthfawr addysg grefyddol i'r chwe maes dysgu a phrofiad. Fodd bynnag erys rhai cwestiynau:

- *Sut gellir sicrhau na fydd addysg grefyddol yn "mynd ar goll" o fewn y Dyniaethau a'r meysydd dysgu a phrofiad eraill?*
- *I ba raddau gellir bod yn hyderus bod ysgolion yn deall hanfodion addysg grefyddol yn yr unfed ganrif ar hugain?*
- *Sut gall ysgolion gyflwyno gofynion y Maes Llafur Cytûn o fewn y Dyniaethau a'r meysydd dysgu a phrofiad arall a pharhau i ganiatáu i rieni i dynnu eu plant o'r gwersi addysg grefyddol pe dymunent wneud hynny?*

(4) Asesu sy'n cefnogi dilyniant addysgol? Ym mha ffyrdd rydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r dull hwn o weithredu?

Bod CYSAG Gwynedd yn credu mai pwrpas asesu yw cynorthwyo dysgwyr i wneud cynnydd. Mae arferion da "asesu ar gyfer dysgu" wedi cynorthwyo dysgwyr yng Ngwynedd i wneud cynnydd da mewn addysg grefyddol. Mae meithrin dealltwriaeth dysgwyr ac athrawon o'r "camau dilyniant" yn gymorth wrth gynllunio profiadau dysgu gwerthfawr i ddisgyblion.

Ar hyn o bryd mae CYSAG Gwynedd yn monitro safonau addysg grefyddol yn y sector uwchradd trwy graffu ar asesiadau athrawon CA3 a chanlyniadau arholiadau allanol CA4 a CA5. Mae'n debygol y bydd trefn asesu newydd yn codi heriau newydd:

- *Sut bydd CYSAG Gwynedd yn diwallu eu cyfrifoldebau statudol i fonitro safonau addysg grefyddol?*
- *Pwy fydd yn llunio'r "camau dilyniant"? A fydd y llinynnau "Addysg grefyddol" yn amlwg? A fydd CYSAG Gwynedd yn gallu cyfrannu at y broses o lunio'r "camau dilyniant"?*
- *Pwy fydd yn hyfforddi'r athrawon i ddefnyddio'r "camau dilyniant" er mwyn helpu'r dysgwyr i wneud cynnydd mewn addysg grefyddol?*
- *Pwy fydd yn gyfrifol am "samplo" safonau addysg grefyddol? Pa mor aml? A fydd CYSAG Gwynedd yn gallu cyfrannu at y broses samplo? A fydd CYSAG Gwynedd yn cael mynediad i ganfyddiadau'r proses samplo?*

(5) Beth yw'ch ymateb cyntaf i'r egwyddorion addysgeg sydd wedi'u disgrifio yn Adroddiad yr Athro Donaldson?

Bod CYSAG Gwynedd yn croesawu'r sylw a roddir i egwyddorion addysgeg yn yr adroddiad. Mae llawer o'r egwyddorion eisoes yn greiddiol i'r arweiniad a rhoddwyd i athrawon sy'n addysgu addysg grefyddol yn ysgolion Gwynedd. Fodd bynnag, rydym yn annog yr athrawon i fyfyrio are u hymarferion er mwyn sicrhau bod eu strategaethau dysgu ac addysgu yn cael effaith gadarnhaol ar gynnydd dysgwyr.

(6) Ysgolion ac athrawon yn chwarae rhan yn siapio'r cwricwlwm. Ym mha ffyrdd rydych chi'n cytuno neu'n anghytuno bod hyn yn ddymunol?

Bod Aelodau CYSAG Gwynedd yn gwybod o brofiad am gyfraniad allweddol athrawon ac Aelodau i'r proses o ddatblygu a chymeradwyo maes llafur Cytûn ac unrhyw ganllawiau atodol. Teimlir bod athrawon eisoes yn rhydd i ddatblygu ymchwiliadau sy'n berthnasol i'w ddisgyblion o fewn "fframwaith" o "ystod" penagored a "sgiliau pwnc". Rydym yn awyddus bod athrawon yn darparu profiadau addysg grefyddol sy'n ysgogol ac yn berthnasol i'w disgyblion. Fodd bynnag, credir y dylai plant a phobl ifanc ddysgu am y cymunedau crefyddol lleol a chenedlaethol sydd yn, ac wedi cyfrannu at fywyd Cymru. Erys rhai cwestiynau:

- *Mewn cyfnod o doriadau, a fydd gan ysgolion arbenigwyr addysg grefyddol sy'n gallu arwain y broses o ddatblygu'r cwricwlwm?*
- *Sut gellir sicrhau na fydd disgyblion yn ailadrodd testunau neu themâu addysg grefyddol?*
- *A fydd gan athrawon mewn ysgolion uwchradd gwledig yr egni a'r amser i ddatblygu cwricwlwm newydd ac ymateb i ofynion arholiadau allanol newydd?*

(7) Beth yw'r ffordd orau o barhau â'r broses hon o gyfranogi a sut y byddai'ch ysgol / lleoliad chi'n hoffi cymryd rhan?

Bod CYSAG Gwynedd yn awyddus i barhau i gyfrannu at y broses o ddatblygu cwricwlwm cenedlaethol newydd trwy ymateb i holiaduron a gweithdai. Mae addysg grefyddol o'r safon uchaf eisoes yn flaenoriaeth i'r Aelodau etholedig, cynrychiolwyr crefyddol ac athrawon sy'n mynychu Cyfarfodydd CYSAG yn rheolaidd.

Cynrychiolir CYSAG Gwynedd ar y Panel Ymgynghorol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol (PYCAG) ac ar Gymdeithas CYSAGau Cymru ac mae Gwynedd yn cyfrannu at waith Mudiad Addysg Grefyddol Cymru a gobeithiwn y bydd Llywodraeth Cymru yn cydnabod profiad, gwybodaeth ac arweiniad y cyrff hyn.

Yn ystod y drafodaeth ddilynol amlygodd cynrychiolydd yr athrawon bod Undeb UCAC yn croesawu mwyafrif cynnwys adroddiad Yr Athro Donaldson, ond mynegwyd pryder ganddynt am weithrediad y cwricwlwm yn yr hinsawdd ariannol sydd ohoni sy'n golygu llawer iawn o newidiadau sydd yn eithaf costus.

Penderfynwyd: Derbyn, nodi a chymeradwyo'r ymatebion a gyflwynwyd ar ran CYSAG Gwynedd i adroddiad yr Athro Donaldson.

8. HUNAN ARFARNIADAU YSGOLION

(a) Tywysodd Clerc CYSAG yr Aelodau drwy daflen a gyflwynwyd yn nodi crynodeb o ganfyddiadau ysgolion gan dynnu sylw bo 5 ysgol gynradd a 2 ysgol uwchradd wedi eu harolygu gan ESTYN yn ystod tymor y Gwanwyn 2015 ynghyd ag Ysgol y Traeth gyda'r adroddiad heb ei chyhoeddi hyd yma. Rhagwelir y bydd 4 ysgol arall yn cael eu harolygu yn ystod y tymor hwn sef Ysgolion Llanaelhaearn, Llanrug, Llanelltyd a Hirael.

(b) O safbwynt CYSAG, er mai anfoddhaol nodwyd gan ESTYN o safbwynt Ysgol Gynradd Dolgellau, tynnwyd sylw y cyfeiria hyn at drefniadau'r ysgol ar gyfer diogelu disgyblion.

(c) O safbwynt yr adroddiad blynyddol, tynnir sylw at gasgliadau a godir yn nhermau darpariaeth ar gyfer datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol.

(ch) Nodwyd mai anaml mae adroddiadau yn eu cyfanrwydd yn cyfeirio at addysg grefyddol. Cyfeiria adroddiad Ysgol Dyffryn Nantlle bod y ddarpariaeth ar gyfer CA4 yn anfoddhaol o ran amserlen ac felly awgrymwyd fel Aelodau CYSAG y byddai'n fuddiol i wahodd yr ysgol i rannu eu hadborth. Mewn ymateb, awgrymwyd ymhellach y byddai adroddiad ysgrifenedig yn dderbyniol yn hytrach na thynnu'r athro / athrawes allan o'r ysgol.

(b) Tywyswyd yr Aelodau drwy hunan arfarniadau Ysgolion Coed Mawr, Bro Plennydd, Tanygrisiau, Yr Eifl, Ffridd y Llyn a Felinheli, gan gyfeirio at y tri chwestiwn allweddol sef:

1. Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?
2. Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol?
3. Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?

Cytunwyd bod yr hunan arfarniadau yn cyfartalu â'r hyn a nodir yn arolygiadau ESTYN.

Nododd Ymgynghorydd Her GwE bwysigrwydd i gyfeirio at addysg grefyddol yn yr hunan arfarniadau er mwyn i CYSAG gael blas o'r hyn maent yn wneud ynghyd â'r defnydd o eirfa briodol.

6

PENDERFYNWYD: Derbyn a nodi cynnwys yr arolygiadau a'r hunan arfarniadau a gofyn, yn unol â'r drefn, i'r Swyddog Addysg Cynorthwyol, anfon llythyr at yr ysgolion uchod yn eu llongyfarch am eu llwyddiant a nodi gwerthfawrogiad CYSAG o'r ymdrechion a wneir gan yr ysgolion i gyrraedd y graddau.

9. CYMDEITHAS CYSAGau CYMRU

(a) Cofnodion cyfarfod diwethaf

Cyflwynwyd cofnodion drafft cyfarfod diwethaf o'r Gymdeithas a gynhaliwyd ar 6 Mawrth 2015 yn Sir Benfro.

Adroddwyd nad oedd mater penodol yn codi o'r cofnodion gan fod Aelodau CYSAG eisoes wedi derbyn cyflwyniadau a gyflwynwyd i Gymdeithas CYSAGau Cymru o dan eitem 7 uchod.

Penderfynwyd: (a) Derbyn a nodi cynnwys y cofnodion.

(b) Nodi y cynhelir cyfarfod nesaf y Gymdeithas ar 25 Mehefin 2015 yn Sir Fflint.

Dechreuodd y cyfarfod am 2:00 pm a daeth i ben am 3.45 pm

CADEIRYDD

Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol

ADRODDIAD BLYNYDDOL
Gwynedd
Medi 2014 – Awst 2015

Pennaeth Adran Addysg Gwynedd
Arwyn Thomas

CYNNWYS

ADRAN 1: CRYNODEB GWEITHREDOL

1.1 Rhagair gan Gadeirydd CYSAG: Cynghorydd E. Selwyn Griffiths

ADRAN 2: CYNGOR I AWDURDOD ADDYSG GWYNEDD

2.1 Swyddogaeth CYSAG Mewn Perthynas ag Addysg Grefyddol
2.2 Y Maes Llafur Cytûn
2.3 Pa mor dda yw safonau?
2.4 Ymateb yr Awdurdod Addysg Lleol
2.5 Addysg Grefyddol a Llywodraeth Cymru
2.6 Addysg Grefyddol ac ESTYN
2.7 Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addoli ar y Cyd

ADRAN 3: ATODIADAU

3.1 Gwybodaeth gyffredinol am gyfansoddiad CYSAG
3.2 Aelodaeth CYSAG Gwynedd 2014-15
3.3 Cyfarfodydd CYSAG a gynhaliwyd yn ystod y cyfnod adrodd
3.4 Rhestr o'r sefydliadau a dderbyniodd gopi o adroddiad
3.5 Templed CYSAG Gwynedd ar gyfer hunan arfarniad ysgolion o safonau addysg grefyddol
3.6 Canllawiau ar gyfer dadansoddi tablau data arholiadau allanol
3.7 Cynllun gweithredu CYSAG Gwynedd

ADRAN 1:
CRYNODEB GWEITHREDOL

Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addysg Grefyddol

Ceir amlinelliad clir o swyddogaeth CYSAG yng Nghylchlythyr 10/94 y Swyddfa Gymreig.

Mae CYSAG yn cynghori'r Awdurdod Addysg ar faterion yn ymwneud â darparu Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd, ac y mae'n gyfrifol am sefydlu cynulliad achlysurol, Cynhadledd Maes Llafur Cytûn, i gynhyrchu neu ystyried diwygio Maes Llafur Cytûn ar gyfer Addysg Grefyddol.

1.1 Rhagarweiniad gan y Cadeirydd

E. Selwyn Griffiths
Cadeirydd, 2014-15

ADRAN 2: CYNGOR I AWDURDOD ADDYSG GWYNEDD

2.1 Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addysg Grefyddol

Ceir amlinelliad clir o swyddogaeth CYSAG yng Nghylchlythyr 10/94 y Swyddfa Gymreig.

Mae CYSAG yn cynghori'r Awdurdod Addysg ar faterion yn ymwneud â darparu Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd, ac y mae'n gyfrifol am sefydlu cynulliad achlysurol, Cynhadledd Maes Llafur Cytûn, i gynhyrchu neu ystyried diwygio Maes Llafur Cytûn ar gyfer Addysg Grefyddol.

2.2 Y Maes Llafur Cytûn

Mae CYSAGau Gwynedd a Môn wedi mabwysiadu'r 'Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol i ddysgwyr 3 i 19 oed' fel Maes Llafur Cytûn Gwynedd a Môn (2008). Hyd at fis Mawrth 2013, hyrwyddwyd y ddogfen a deunyddiau enghreifftiol gan ymgynghorydd dyniaethau CYNNAL yn ystod cyfnodau hyfforddiant mewn swydd ac mewn ymweliadau i ysgolion. Daeth y gefnogaeth gwricwlaidd i ben ym mis Mawrth 2013.

Prif swyddogaeth CYSAG yw, '*cynghori'r awdurdod ar y cyfryw faterion sy'n gysylltiedig ag addoli crefyddol mewn ysgolion sirol ac â'r addysg grefyddol sydd i'w rhoi yn unol â maes llafur cytûn ag y bydd yr awdurdod yn eu cyfeirio at y cyngor neu ag y gwêl y cyngor yn dda'*. (Deddf Diwygio Addysg 1988 a.11(1) (a).

2.3 Pa mor dda yw safonau?

Mae CYSAG Gwynedd yn monitro safonau addysg grefyddol ac addoli ar y cyd trwy:

- dderbyn crynodeb o hunan arfarniadau ysgolion mewn ymateb i gwestiynau allweddol Fframwaith Arolygu ESTYN;
- ddadansoddi asesiadau athrawon a chanlyniadau arholiadau allanol ysgolion uwchradd yr Awdurdod Lleol;
- wirio adroddiadau arolygiadau ESTYN rhag ofn bod cyfeiriad at 'addysg grefyddol' neu 'addoli ar y cyd';
- wahodd athrawon a phenaethiaid i rannu eu harferion da gyda'r aelodau yn y cyfarfodydd tymhorol.

2.3.1 Adroddiadau hunan arfarnu ysgolion

Ers cyfarfod CYSAG Gwynedd ar 9 Chwefror 2011, penderfynwyd parhau â'r drefn a sefydlwyd eisoes, ac i ofyn i benaethiaid lenwi'r daflen hunan arfarnu ddiwygiedig i fonitro safonau. Mae CYSAG Gwynedd, penaethiaid ysgolion Gwynedd ac aelodau'r Panel Ymgynghorol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol (PYCAG) wedi cymeradwyo'r templed a luniwyd mewn ymateb i'r Fframwaith Arolygu Cyffredin (gweler Atodiad 3.5). Mae clerc CYSAG Gwynedd, sy'n swyddog gwella ansawdd addysg cynorthwyol gyda Chyngor Gwynedd, yn gyfrifol am ddosbarthu a chasglu'r hunan arfarniadau. Gofynnir i ysgolion cynradd ac uwchradd gyflwyno crynodeb o hunan

arfarniad yr ysgol i sylw clerc CYSAG Gwynedd yn ystod y flwyddyn pan fydd ESTYN yn arolygu'r ysgol. Cyflwynwyd 14 adroddiad hunan arfarnu i sylw CYSAG Gwynedd yn ystod 2013-14.

Cyn 2013, roedd Cwmni CYNNAL wedi llunio canllawiau a phatrymlun ar gyfer ysgolion cynradd ac uwchradd er mwyn cynnig arweiniad i benaethiaid ac athrawon ar sut i fynd ati i gynnal ymarferiad hunan arfarnu a'r math o feini prawf dylent fod yn mesur eu hunain yn eu herbyn. Cyflwynwyd canllawiau ar gyfer arsylwi gwersi, arfarnu samplau o waith dysgwyr, dadansoddi data, dod i farn ar safonau sgiliau trawsgwricwlaidd, ac ar drafod â disgyblion.

Cyflwynwyd 14 adroddiad hunan arfarnu i sylw CYSAG Gwynedd yn ystod y flwyddyn. Derbyniwyd adroddiadau gan ysgolion cynradd , yn ystod y flwyddyn: Llanbedrog, Crud y Werin, Edern, Talsarnau, Y Gorlan, Dyffryn Ardudwy, Y Garreg, Bro Tryweryn, Yr Eifl, Felinheli, Coed Mawr, Bro Plenydd, Tanygrisiau a Ffridd y Llyn.

Mae'r adroddiadau hunan arfarnu yn gofyn i ysgolion i ymateb i gwestiwn allweddol 1 a 2 o Fframwaith Arolygu Cyffredin ESTYN. Mae'r ysgolion yn cyflwyno barn gryno am brif gryfderau cyflawniad y dysgwyr ac yn nodi'r agweddau a fydd yn cael sylw dros y ddwy flynedd nesaf. Maent hefyd yn cyflwyno barn gryno am ansawdd y ddarpariaeth mewn addysg grefyddol ac addoli ar y cyd. Yn sgil y broses o hunan arfarnu safonau, dyfarnodd yr ysgolion y graddau isod:

	Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?				**Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol**				**Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn addoli ar y cyd?**			
	Rhagorol	Da	Digonol	Anfoddhaol	Rhagorol	Da	Digonol	Anfoddhaol	Rhagorol	Da	Digonol	Anfoddhaol
Cynradd		14				14			1	13		
Uwchradd												
Cyfanswm		14				14			1	13		

Roedd llawer o'r adroddiadau hunan arfarnu yn ymateb i ofynion CYSAGau Gwynedd a Môn trwy gyflwyno sylwadau arfarnol oedd yn seiliedig ar dystiolaeth bendant. Yn yr enghreifftiau gorau roedd y sylwadau yn feintiol ac yn fesuradwy ac yn cyfeirio at ofynion y Maes Llafur Cytûn.

Pa mor dda yw'r deilliannau mewn addysg grefyddol?

Roedd yr ysgolion yn ymfalchïo mewn rhai agweddau megis:

Disgyblion Cyfnod Sylfaen sy'n gallu:

- ymateb yn dda iawn i straeon crefyddol a moesol ac yn datblygu'r gallu i drafod, mynegi barn ac ailadrodd straeon a phrofiadau mewn ffurfiau ysgrifenedig neu weithgareddau llafar, (Llanbedrog);
- defnyddio geirfa grefyddol syml, (Crud y Werin);
- holi cwestiynau sy'n ymwneud a phobl ac ystyr moesol neu ysbrydol storïau, (Babanod Coedmawr);
- dwyn i gof ac egluro rhai credoau, dysgeidiaethau ac arferion crefyddol sylfaenol, (Bro Plenydd);
- cyfrannu'n dda i brofiadau chwarae rôl wrth greu Eglwys ac ail-greu defod bedyddio, (Felinheli);

Disgyblion Cyfnod Allweddol 2 sy'n gallu:

- trafod 'cwestiwn mawr' y tymor yn hyderus, effeithiol a sensitif, (Llanbedrog);
- trafod y cwestiynau sy'n codi o'u profiadau, (Crud y Werin);
- ateb cwestiynau ffeithiol am lyfrau sanctaidd, (Edern)
- dangos dealltwriaeth dda o symbolau a defodau Cristnogol, (Talsarnau)
- dramateiddio straeon Beiblaidd, (Y Gorlan);
- gwneud cynnydd disgwyliedig (2 lefel) o'r Cyfnod Sylfaen i CA2, (Y Garreg);
- egluro pam fod y capel yn le arbennig i Gristnogion ac esbonio pwysigrwydd arferion gwyliau crefyddol megis y Nadolig a'r Pasg, (Bro Plenydd);
- ymroi yn effeithiol a gyda diddordeb i'w gwaith mewn addysg grefyddol, (Tanygrisiau)
- dangos chwilfrydedd wrth iddynt gyflwyno'u syniadau a'u barnau mewn trafodaethau grŵp aeddfed iawn ar y thema, 'A oes heddwch?', (Ffridd y Llyn)
- arddangos sgiliau llythrennedd priodol wrth ysgrifennu'n estynedig ar themâu megis, 'sut mae credinwyr yn cael heddwch?' (Felinheli)

Ymhlith yr agweddau a fydd yn cael sylw yn ystod y ddwy flwyddyn nesaf, roedd ysgolion yn nodi'r angen i:

- ddatblygu gallu disgyblion y Cyfnod Sylfaen i esbonio effaith crefydd ar fywydau credinwyr (Crud y Werin);
- ddatblygu mwy o ddyfnder yn nealltwriaeth disgyblion hynaf CA2, (Talsarnau);
- ddatblygu gallu disgyblion i drafod credoau a'r hyn sydd yn bwysig iddynt o ran moesoldeb a derbyn nad yw safbwynt pawb yn mynd i fod yr un fath, (Babanod Coedmawr);
- datblygu hyder a dealltwriaeth disgyblion ar draws yr ysgol wrth iddynt ymdrin â chwestiynau crefyddol, (Ffridd y Llyn).

Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn addysg grefyddol?

Roedd yr ysgolion yn ymfalchïo mewn rhai agweddau megis:

- yr ystod eang o adnoddau sydd ar gael i ddisgyblion y Cyfnod Sylfaen, (Crud y Werin);
- y cynlluniau manwl, yn seiliedig ar gwestiynau mawr, sy'n sicrhau dilyniant a datblygiad mewn sgiliau addysg grefyddol, (Crud y Werin);
- y defnydd a wneir o 'gwestiwn mawr' fel sbardun i'r disgyblion a'u hathrawon i lunio trywyddau ymholi. Mae hyn yn sicrhau bod y disgyblion yn cael cyfleoedd i ymchwilio, casglu gwybodaeth, creu a dadansoddi holiaduron, edrych ar dystiolaeth weledol ac arteffactau, mynd ar ymweliadau, trafod gyda chyd ddisgyblion ac ymwelwyr, (Llanbedrog);
- y teithiau addysgol sy'n ychwanegu at ddealltwriaeth y plant, *e.e. ymweliadau megis Mosg Bangor, Eglwys Uniongred Ffestiniog, pererindod o Glynnog Fawr i Aberdaron*, (Edern)
- yr amrediad o dasgau ysgrifennu a roddir i ddisgyblion, *e.e. sgyrsiau a deialogau, myfyrdodau, llythyrau, portreadau a gweddïau*, (Talsarnau, Dyffryn Ardudwy));
- y cyfleoedd rheolaidd a ddarperir i ddisgyblion ddarllen er mwyn cywain gwybodaeth grefyddol, (Dyffryn Ardudwy);
- y defnydd o lyfrau fel sail i drafodaethau ar safbwyntiau, ystyr moesol neu ysbrydol, (Babanod Coedmawr);
- bod pob agwedd o addysg grefyddol yn cael sylw dwywaith dros gyfnod o bedair blynedd, (Bro Plenydd);

- y cyfleodd i ddisgyblion gynllunio, datblygu a myfyrio ar eu dysgu o fewn cyd-destun addysg grefyddol, (Ffridd y Llyn);
- y cyd-lyned rhwng y ddarpariaeth ar gyfer y CS a CA2, (Y Felinheli);

Ymhlith yr agweddau fydd yn cael sylw yn ystod y ddwy flwyddyn nesaf mae'r ysgolion yn nodi'r angen i:

- gyflwyno mwy o waith rhifedd drwy addysg grefyddol, (Llanbedrog, Dyffryn Ardudwy. Bro Tryweryn, Tanygrisiau);
- gyflwyno mwy o dasgau ysgrifennu estynedig mewn addysg grefyddol (Dyffryn, Ardudwy, Bro Tryweryn);
- ychwanegu at y cyfleoedd i ddatblygu medrau TGCh o fewn addysg grefyddol, (Yr Eifl);
- barhau i gyflwyno agweddau o asesu ar gyfer dysgu yn y gwersi addysg grefyddol, (Edern);
- ymateb i ganfyddiadau holiaduron dysgwyr (Mai 2014) oedd yn dangos nad oedd 30% o'r disgyblion CA2 yn mwynhau'r pwnc, (Y Garreg);
- lunio tasgau gwahaniaethol er mwyn ymestyn y disgyblion haen uwch i gyrraedd lefelau uwch addysg grefyddol, (Bro Plenydd, Ffridd y Llyn);
- ddarparu cyfleoedd i astudio crefyddau'r Byd, (Babanod Coedmawr, Ffridd y Llyn);
- sicrhau bod y cydlynydd yn derbyn hyfforddiant priodol er mwyn arwain addysg grefyddol yn yr ysgol, (Y Felinheli).

Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?

Roedd pob ysgol yn cydymffurfio â'r gofynion statudol.

Roedd yr ysgolion yn ymfalchïo mewn rhai agweddau megis:

- bod disgybl yn cael cyfle i 'anfon y gannwyll' ar ddiwedd y sesiwn addoli ar y cyd fel bod pawb yn cael munud o dawelwch i fyfyrio dros ddigwyddiad neu i feddwl am sefyllfa arbennig, (Llanbedrog);
- yr arferiad o gyd ganu emynau traddodiadol a chyfoes yn rheolaidd, (Y Gorlan)
- yr ethos a'r ymdeimlad arbennig sy'n nodweddi'r gwasanaethau torfol, (Y Garreg);
- bod pob dosbarth yn gyfrifol am ddarparu a chyflwyno cyflwyniad moesol ac ysbrydol unwaith y tymor (Babanod Coedmawr);

Ymhlith y materion a fydd yn cael sylw yn ystod y ddwy flynedd nesaf mae:

- angen datblygu cysylltiadau gyda chymunedau crefyddol lleol, (Babanod Coedmawr, Crud y Werin, Tanygrisiau);
- ymateb i arfarniad y disgyblion trwy sicrhau bod y disgyblion hynaf yn cael mwy o ran yn y gwasanaethau a bod y gwasanaethau torfol yn fyrrach, (Edern);
- sicrhau mwy o gyfleoedd i'r disgyblion gymryd rhan a chyfrannu mewn gwasanaethau ysgol gyfan, (Talsarnau);
- creu naws arbennig i'r gwasanaeth er mwyn annog ethos o fyfyrdod, (Y Gorlan, Bro Tryweryn) a gwahaniaethu'n glir rhwng hyn sy'n addoliad a'r hyn sy'n gyfarfod ysgol gyfan, (Ffridd y Llyn);
- annog y Cyngor Ysgol i fynegi barn ar yr hyn yr hoffent ei weld yn datblygu yn y sesiynau addoli ar y cyd, (Dyffryn Ardudwy);
- sicrhau cysondeb yn ansawdd y sesiynau addoli ar y cyd torfol a dosbarth, (Bro Plenydd);

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Datblygu gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau rheolaethol cydlynwyr ac arweinyddion pwnc;
- Sicrhau bod ysgolion yn derbyn copïau o 'Arweiniad atodol: addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN), a 'Canllawiau ynglyn ag addoli ar y cyd' (Cymdeithas CYSAGau Cymru';
- Sicrhau bod ysgolion yn cyflwyno eu hadroddiadau hunan arfarnu i sylw CYSAG.

2.3.2 Asesiadau athrawon a chanlyniadau arholiadau allanol yn y sector uwchradd

Asesiadau athrawon: Addysg Grefyddol CA3

Mae adrannau yn dod i farn am gyflawniad disgyblion ar sail gwaith y flwyddyn, tasgau asesu a phrofion ac yn defnyddio canfyddiadau'r rhaglen safoni genedlaethol (2010-12) a chanllawiau Llywodraeth Cymru i'w cynorthwyo:

- Addysg Grefyddol: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3 (2011)
- Proffiliau Enghreifftiol Dysgwyr yng Nghyfnodau Allweddol 2 a 3 mewn Addysg Grefyddol: Canllawiau Ychwanegol (2011)

Nid yw Adran Addysg a Sgiliau Llywodraeth Cymru yn casglu canlyniadau CA3 Addysg Grefyddol felly nid oes modd cymharu perfformiad ysgolion uwchradd Gwynedd gydag ysgolion eraill ar draws Cymru. Mae CYNNAL yn casglu data perfformiad CA3 ar ran awdurdodau Môn (M), Gwynedd (G) a Chonwy (C).

Blwyddyn	**Ysgolion**	**Disgyblion**		**%L5+**		**%L6+**		**%L7+**	
	M+G+C*	Gwynedd	M+G+C	Gwynedd	M+G+C	Gwynedd	M+G+C	Gwynedd	M+G+C
2014	5(5)+11(14)+0(0)	1,048	1,659	94.0	91.7	61.6	55.3	21.0	19.6
2013	5(5)+5(14)+1(7)	462	1,242	93.5	88.7	68.4	52.3	24.9	18.2
2012°	5(5)+13(14)+4(7)	1,265	2,577	87.0	82.7	51.2	43.2	16.4	12.5
2011	3(5)+11(14)+2(7)	1,150	1,773	81.8		40.7		12.5	

* Erbyn Hydref 2014 roedd 11 allan o 14 ysgol yng Ngwynedd wedi cyflwyno data perfformiad CA3, 5 allan o 5 ysgol uwchradd ym Môn. Nid oedd yr ysgolion arbennig wedi cyflwyno asesiadau athrawon ar gyfer addysg grefyddol. Nid oedd ysgolion Conwy wedi cyflwyno data perfformiad eleni.

° Daeth y broses o gymedroli portffolios addysg grefyddol i ben yn Haf 2012, felly gellid tybio bod cysondeb yn nealltwriaeth yr ysgolion o'r lefelau cyrhaeddiad.

- Cyflwynodd 11 o ysgolion uwchradd Gwynedd data asesiadau athrawon o gyrhaeddiad eu disgyblion ar ddiwedd CA3: Dyffryn Ogwen, Brynrefail, Eifionydd, Y Gader, Uwchradd Tywyn, Y Berwyn, Ardudwy, Friars, Tryfan, Syr Hugh Owen, Glan y Môr.
- Nid yw CYNNAL wedi derbyn data perfformiad CA3 oddi wrth: Botwnnog, Dyffryn Nantlle, Y Moelwyn
- Aseswyd 1048 o ddisgyblion CA3 yn Haf 2014.

- **<u>Lefel 5+: Da iawn</u>**. Cyflawnodd 94% o ddisgyblion CA3 Gwynedd Lefel 5+ mewn Addysg Grefyddol, sy'n gynnydd o 0.5% ers 2013. Mae'r ganran a dderbyniodd Lefel 5+ yn amrywio o 90.8% i 98.2%;
- **<u>Lefel 6+: Da</u>.** Cyflawnodd 61.6% o ddisgyblion CA3 Gwynedd Lefel 6 mewn Addysg Grefyddol, sy'n 6.8% llai nag yn 2013. Mae'r ganran a dderbyniodd Lefel 6+ yn amrywio o 43.4% i 76.8%.
- **<u>Lefel 7+: Da.</u>** Cyflawnodd 21% o ddisgyblion CA3 Gwynedd Lefel 7+ mewn Addysg Grefyddol, sy'n 3.9% yn llai nag yn 2013. Dyfarnwyd Lefel 7 i ddisgyblion ymhob ysgol ac mae'r canran yn amrywio o 7.9% i 38.5%
- Dyfarnwyd Lefel 3 neu is i ddisgyblion mewn 5 ysgol.
- Roedd 4 disgybl yng Ngwynedd yn deilwng o L8 mewn addysg grefyddol.

Canlyniadau TGAU: Astudiaethau Crefyddol (cwrs llawn)

Mae'r data yn cynrychioli disgyblion oedd yn 15 oed neu'n hŷn yn Ionawr 2013.

	Nifer o ysgolion	Nifer o ymgeiswyr			% Rhagoriaeth			% L2			% L1			Sgôr cyfartalog y pwnc		
		B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ
2014	12	111	220	331	27.9	40.0	36.0	71.2	80.9	77.6	100.0	100.0	100.0	42	46	45
2013	12	126	262	388	38.9	46.6	44.1	79.4	84.7	83.0	100.0	100.0	100.0	45	47	46
2012	10	113	190	303	37.2	44.7	41.9	76.1	83.2	80.5	100.0	100.0	100.0	44	46	45
2011	12	128	266	394	24.2	41.7	36.0	62.5	75.9	71.6	99.2	96.2	97.2	40	43	42
2010		42	97	139	14.3	36.1	29.5	61.9	90.7	82.0	92.9	99.0	97.1	36	42	40

Nid yw sgôr cyfartalog y disgyblion yn eu pynciau eraill ar gael i'r arweinydd system. O ganlyniad mae'n amhriodol i gymharu perfformiadau ysgolion. Fodd bynnag, mae adrannau Addysg Grefyddol yn gallu cael mynediad i ddata sy'n dangos sut mae'r ymgeiswyr wedi perfformio mewn pynciau eraill. Fe'u cynghorir i ddefnyddio'r wybodaeth hyn yn eu hunan arfarniad.

<u>Canlyniadau da</u>

- 331 ymgeisydd o 12 ysgol yng Ngwynedd. Sgôr cyfartalog y pwnc yw 45, un pwynt llai na llynedd. Nid oes ymgeiswyr o Ysgol Uwchradd Tywyn. Mae ymgeiswyr Ysgol Ardudwy yn teithio i Ysgol Eifionydd er mwyn dilyn cwrs TGAU.
- Mae'r nifer o ddisgyblion mewn dosbarthiadau yn amrywio o 8 disgybl mewn un ysgol i 138 mewn ysgol arall.
- 36% o'r ymgeiswyr yn derbyn graddau A*/A (rhagoriaeth) sy'n 8.1% yn llai na llynedd. 77% o ymgeiswyr yn ennill cymhwyster level 2 (A*- C), sy'n 6.6% yn llai na llynedd. Mae'r canlyniadau hyn yn awgrymu bod safonau wedi dychwelyd i safon 2011 wedi dwy flynedd (2012 a 2013) o gynnydd.
- Mae pob ymgeisydd wedi derbyn cymhwyster Lefel 1 ers tair blynedd.
- Mae mwy o ferched na bechgyn yn dewis Astudiaethau Crefyddol fel opsiwn TGAU (B 111 : G 220).
- Mae canlyniadau'r merched yn rhagori ar ganlyniadau'r bechgyn. Mae sgôr cyfartalog y merched yn 45 mewn cymhariaeth a sgôr cyfartalog y bechgyn o 42. Mae +8 yn cynrychioli

gradd TGAU. Mae canlyniadau L2 eleni yn awgrymu bod y bwlch (9.7%) rhwng safonau'r bechgyn a'r merched wedi cynyddu am y tro cyntaf ers pedair blynedd. Mae'r bwlch rhwng y ganran o fechgyn a genethod sy'n cyflawni Rhagoriaeth yn 12.1% sy'n uwch na'r bwlch yn 2013 (7.7%) a 2012 (7.5%).

Canlyniadau TGAU: Astudiaethau Crefyddol (cwrs byr)
Mae'r data yn cynrychioli disgyblion oedd yn 15 oed neu'n hŷn yn Ionawr 2013. Mae'r disgyblion hyn wedi penderfynu hawlio eu pwyntiau am y cwrs byr TGAU yn hytrach na pharhau gyda'u hastudiaethau am ail flwyddyn.

	Nifer o ysgolion	Nifer o ymgeiswyr			% Rhagoriaeth			% L2			% L1			Sgôr cyfartalog y pwnc		
		B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ
2014	7	122	168	288	25.4	40.4	34.0							23	26	25
2013	9	145	253	398	0.0	0.0	0.0	71.0	79.1	76.1	97.2	97.6	97.5	21	23	22
2012	3	17	38	55	0.0	0.0	0.0	58.8	84.2	76.4	100.0	100.0	100.0	18	22	20
2011	6	121	134	255	0.0	0.0	0.0	46.3	67.2	57.3	100.0	100.0	100.0	18	21	19
2010		223	323	546	0.9	3.7	2.6	62.8	82.4	74.4	100.0	100.0	100.0	22	25	23

Nid yw sgôr cyfartalog mewn pynciau eraill yr ymgeiswyr ar gael i'r arweinydd system. O ganlyniad mae'n amhriodol i gymharu perfformiadau ysgolion. Fodd bynnag, mae adrannau AG yn gallu cael mynediad i'r data hyn. Fe'u cynghorir i ddefnyddio'r data hyn yn eu hunan arfarniadau adran.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Sicrhau bod athrawon addysg grefyddol yn cael mynediad i arweiniad pynciol bwrdd arholi CBAC;
- Hwyluso cymunedau dysgu proffesiynol i athrawon addysg grefyddol er mwyn rhannu arferion da.

2.3.3 Adroddiadau arolygu ESTYN

Arolygwyd 15 ysgol gynradd a 2 ysgol uwchradd* yn ystod 2014-15.

Ysgol	Dyddiad	**Gofal cymorth ac arweiniad (2.3)** *A oes cyfeiriad at: datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol?*	**Gofal cymorth ac arweiniad (2.3)** *A oes cyfeiriad at: addoli ar y cyd?*	**Profiadau dysgu (2.1)** *A oes cyfeiriad at: Addysg Grefyddol?*	**Gweithio mewn partneriaeth (3.3)** *A oes cyfeiriad at gymunedau crefyddol lleol?*
Llanbedrog	05/2014	✓	✓[1]	✗	✗
Y Gorlan	05/2014	✓	✓	✗	✗
Edern	06/2014	✓	✓[1]	✓	✗
Talsarnau	06/2014	✓	✓[1]	✗	✗
Crud y Werin	07/2014	✓	✓	✓	✗
Dyffryn Ardudwy	09/2014	✓	✗	✗	✗
Y Garreg	10/2014	✓	✗	✗	✗
Bro Tryweryn	11/2014	✓	✓[2]	✗	✗
Yr Eifl	12/2014	✓	✗	✓	✗
Felinheli	12/2014	✓	✓[2]	✓	✗
Dyffryn Nantlle*	01/2015	✓	✓[2]	✓	✗
Coed Mawr	01/2015	✓	✗	✗	✓
Dolgellau	01/2015	✓	✓[2]	✗	✓
Y Gader*	01/2015	✓	✓	✗	✗
Bro Plenydd	02/2015	✓	✗	✓	✗
Tanygrisiau	02/2015	✓	✓[3]	✗	✗
Ffridd y Llyn	02/2015	✓	✓	✓	✗

1. Mae'r adroddiad yn cyfeirio at sesiynau 'cyd-addoli' yn hytrach nag 'addoli ar y cyd'.
2. Mae'r adroddiad yn cyfeirio at 'wasanaethau boreol ysgol gyfan' a'r 'gwasanaethau dosbarth' neu 'sesiynau boreol' neu 'wasanaethau rheolaidd'
3. Mae'r adroddiad yn cyfeirio at 'wasanaethau cyd-addoli rheolaidd'
4. Mae'r adroddiad yn nodi bod yr ysgolion yn darparu cwricwlwm sy'n bodloni'r gofynion statudol.

Mae'r adroddiadau yn nodi bod:

- rhan fwyaf o'r ysgolion yn hyrwyddo datblygiad cymdeithasol, moesol, ysbrydol a diwylliannol yn ysgol yn dda, tra bod y ddarpariaeth yn ychydig o ysgolion i ddigonol;
- disgyblion Cyfnod Sylfaen Ysgol Felinheli yn defnyddio map meddwl i gynllunio stori yn fedrus ac mae hyn yn arwain at waith creadigol estynedig yn seiliedig ar waith addysg grefyddol;
- nad yw disgyblion CA2 Ysgol Crud y Werin yn cael digon o gyfleoedd i ddatblygu eu gwybodaeth a dealltwriaeth mewn addysg grefyddol;
- nad yw'r ddarpariaeth ar gyfer addysg grefyddol yng nghyfnod allweddol 4 Ysgol Dyffryn Nantlle yn briodol;
- sesiynau addoli ar y cyd *'ysgogol'* yn ysgol Llanbedrog, Edern, Talsarnau yn *'cyfrannu'n sylweddol at ddatblygiad ysbrydol a phersonol'* disgyblion.
- disgyblion Ysgol Crud y Werin yn *"elwa'n fawr o fod yn chwarae rhan arweiniol"* yn y sesiynau addoli ar y cyd;
- nad yw lleiafrif o diwtoriaid dosbarth Ysgol y Gader yn sicrhau bod addoli ar y cyd yn digwydd yn rheolaidd yn y sesiynau cofrestru boreol.

- bod disgyblion Coed Mawr a Dolgellau yn elwa o’r cyswllt effeithiol sy’n bodoli rhwng eu hysgolion ac addoldai lleol.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Sicrhau bod Ysgol Crud y Werin, Ysgol Dyffryn Nantlle ac Ysgol Y Gader yn ymateb i sylwadau ac argymhellion ESTYN.

2.4 Ymateb yr Awdurdod Lleol

Mae Mrs. Mai Bere, swyddog gwella ansawdd addysg cynorthwyol Cyngor Gwynedd yn sicrhau bod arweiniad ac argymhellion CYSAG Gwynedd yn cael eu trosglwyddo i benaethiaid yr ysgolion cynradd ac uwchradd. Mae Cyngor Gwynedd yn comisiynu’r GwE (Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion) i gefnogi cyfarfodydd CYSAGau Gwynedd ac i gynrychioli CYSAG Gwynedd mewn cyfarfodydd rhanbarthol a chenedlaethol.

Gwahoddwyd Miss Menna Davies, cydlynydd addysg grefyddol Ysgol Crud y Werin i gyfarfod 11 Chwefror 2015 i amlinellu’r camau a’r gwaith a wnaed yn yr ysgol mewn ymateb i argymhellion adroddiad ESTYN. Bellach mae’r cynlluniau gwaith yn cyfeirio’n glir at y sgiliau a’r ystod ac o ganlyniad mae’r camau dilyniant rhwng B3 a B6 yn gliriach er mwyn sicrhau bod y dysgwyr yn gwneud cynnydd.. Cyflwynodd Ysgol Uwchradd Tywyn adroddiad ysgrifenedig yn esbonio sut oedd y ddarpariaeth yn sicrhau bod canran uchel o ddisgyblion B9 wedi cyflawni nodweddion Lefel 7 yn Haf 2014. Yn dilyn cyflwyniad gan Mary Parry (Sir Gâr) yng nghyfarfod Gwanwyn, Cymdeithas CYSAGau Cymru rhannwyd deunyddiau enghreifftiol ar ddatblygu llythrennedd a rhifedd mewn addysg grefyddol CA3, ‘Chwaraewyr pêl droed Mwslimaidd yn yr Uwch-Gynghrair’ gan yr aelodau, i bob adran uwchradd yng Ngwynedd..

Lluniwyd cynllun gweithredu ar gyfer CYSAG Gwynedd eleni yn amlinellu pedair blaenoriaeth ar gyfer 2014-15 (gweler atodiad 3.7). Roedd y blaenoriaethau yn codi o adroddiad blynyddol 2013-14. Fodd bynnag, mewn cyfnod o doriadau cyllidol, nid oes bellach gwasanaeth ymgynghorol lleol sy’n gallu cynnig cefnogaeth neu hyfforddiant i athrawon sy’n addysgu addysg grefyddol ac mae’n her gynyddol i CYSAGau i allu cynghori a chefnogi ysgolion.

Blaenoriaeth 1: Datblygu arweinyddiaeth dda ym maes addysg grefyddol ac addoli ar y cyd

- Bernir bod Cyngor Gwynedd wedi gwneud **cynnydd anfoddhaol/cyfyngedig/cryf/llawn** wrth fynd i’r afael â’r flaenoriaeth hon oherwydd mae’r penaethiaid wedi cefnogi’r egwyddor o gyflwyno hunan arfarniad i sylw CYSAG Gwynedd ac yn derbyn canllawiau gwerthfawr trwy law'r swyddog addysg. Mae 14 ysgol gynradd wedi cyflwyno’u hadroddiadau hunan arfarnu eleni, mae aelodau CYSAG wedi trafod y rhain yn eu cyfarfodydd tymhorol ac wedi llunio adroddiad crynodol dilys o’r prif ganfyddiadau yn yr adroddiad blynyddol hwn. Er bod ansawdd yr adroddiadau hunan arfarnu wedi gwella,

prin yw'r ysgolion sydd wedi cyflwyno eu harferion gorau neu eu cynlluniau gwella i aelodau CYSAG.

Blaenoriaeth 2: Cau'r bwlch rhwng cyflawniadau bechgyn a merched yn yr arholiadau TGAU

- Bernir bod adrannau addysg grefyddol Gwynedd wedi gwneud **cynnydd cyfyngedig/boddhaol/cryf/llawn** wrth fynd i'r afael â'r flaenoriaeth hon oherwydd er bod mwy o fechgyn (+6) wedi sefyll arholiad TGAU Astudiaethau Crefyddol eleni mewn cymhariaeth a 2014, gwelwyd cwymp yn y sgôr pwnc cyfartalog (-2) ac yn y ganran o fechgyn a lwyddodd i gyflawni L1, A*-E (-0.9%), L2, A*-C (-6.2%) a rhagoriaeth A*/A (-7.4). Mae canlyniadau'r merched yn rhagori ar ganlyniadau'r bechgyn. Mae sgôr cyfartalog y merched (46) yn fwy na sgôr cyfartalog y bechgyn (40). Mae +8 yn cynrychioli gradd TGAU. Mae canlyniadau L2 eleni yn awgrymu bod y bwlch (18.6%) rhwng y bechgyn a'r merched wedi lledu am y trydydd blwyddyn yn olynol. Mae'r bwlch rhwng y ganran o'r bechgyn a merched sy'n cyflawni A*?A yn 19.25 sy'n fwy nag yn 2014 (12.1%), 2013 (7.77) a 2012 (7.55).

Blaenoriaeth 3: Diweddaru gwybodaeth athrawon addysg grefyddol.

- Bernir bod Cyngor Gwynedd wedi gwneud **cynnydd cyfyngedig/boddhaol/cryf/llawn** wrth fynd i'r afael â'r flaenoriaeth hon. Er bod ysgolion yn derbyn copïau electronaidd o gyhoeddiadau perthnasol ESTYN neu Gymdeithas CYSAGau Cymru a chofnodion cyfarfodydd CYSAG Gwynedd, prin yw'r cyfleoedd i gyfarfod neu hyfforddi athrawon sy'n addysgu addysg grefyddol yn yr ysgolion cynradd ac uwchradd.

Blaenoriaeth 4: Hyrwyddo Addoli ar y Cyd o ansawdd

- Bernir bod Cyngor Gwynedd wedi gwneud **cynnydd cyfyngedig/boddhaol/cryf/llawn** wrth fynd i'r afael â'r flaenoriaeth hon. Mae adroddiadau hunan arfarnu'r ysgolion yn nodi bod pob ysgol a gyflwynodd adroddiad, yn cydymffurfio â'r gofynion statudol. Gwerthfawrogir cefnogaeth arweinwyr crefyddol lleol sy'n cyfrannu'n fuddiol i sesiynau addoli ar y cyd yn yr ysgolion. Mae bron pob adroddiad a gyhoeddwyd yn sgil arolygiadau ESTYN yn ysgolion Gwynedd yn ystod 2014-15 yn nodi bod ansawdd yr addoli ar y cyd yn dda. Cyfeirir at sesiynau *'ysgogol'* sy'n *'cyfrannu'n sylweddol at ddatblygiad ysbrydol a phersonol'* disgyblion. Fodd bynnag nid yw lleiafrif o diwtoriaid dosbarth Ysgol y Gader yn sicrhau bod addoli ar y cyd yn digwydd yn rheolaidd yn y sesiynau cofrestru boreol.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Sicrhau bod yr ymgynghorydd her yn cynnig gweithdai tymhorol er mwyn cynnig arweiniad i gydlynwyr pwnc wrth iddynt hunan arfarnu addysg grefyddol ac addoli ar y cyd yn eu hysgolion.
- Sicrhau bod ysgolion yn ymateb i unrhyw diffygion sydd wedi dod i'r amlwg yn ystod yr ymarferion hunan arfarnu a/neu ymweliad arolygu ESTYN.
- Ymateb i materion gweithredu 2014-15 a blaenoriaethau cynllun gweithredu 2015-16.

2.5 Addysg Grefyddol a Llywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi a dosbarthu canllawiau i gefnogi athrawon addysg grefyddol:

- http://cymru.gov.uk > chwiliwch am Addysg Grefyddol
- Y Maes Llafur Cytûn (neu'r Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol yng Nghymru)
- Addysg Grefyddol: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3 (2011)
- Proffiliau Enghreifftiol Dysgwyr yng NghA 2 a 3 mewn Addysg Grefyddol: Canllawiau Ychwanegol (2011)
- Addysg Grefyddol: Canllawiau i ddysgwyr 14-19 oed(2009)
- Pobl, Cwestiynau a Chredoau: Addysg Grefyddol yn y Cyfnod Sylfaen (2013)
- Addysg Grefyddol: Adroddiad y Prif Safonwr 2012 (http://cbac.co.uk)

Yn ystod 2014-15, comisiynwyd yr Athro Graham Donaldson i gynnal adolygiad annibynnol o'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu yng Nghymru. Mae CYSAG Gwynedd wedi cyfrannu at y broses ymgynghorol, y 'Sgwrs Fawr' ac wedi trafod argymhellion y ddogfen 'Dyfodol Llwyddiannus' a gyhoeddwyd yn Chwefror 2015.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Sicrhau bod athrawon addysg grefyddol yn ymwybodol o'r canllawiau sydd ar gael ac yn gweithredu ar yr arweiniad;
- Annog athrawon addysg grefyddol Gwynedd ac aelodau CYSAG Gwynedd i gyfrannu'n llawn at unrhyw adolygiad o'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu;

2.6 Addysg Grefyddol ac ESTYN

Mae CYSAG Gwynedd yn argymell yr adnoddau canlynol i athrawon addysg grefyddol a phenaethiaid ysgolion yr ardal:

- www.estyn.org.uk
- Addysg Grefyddol mewn Ysgolion Uwchradd (ESTYN, Mehefin 2013)
- Arweiniad atodol : addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol (2011)

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Sicrhau bod athrawon addysg grefyddol uwchradd yn ymwybodol o gasgliadau ac yn gweithredu ar argymhellion adroddiad ESTYN.

2.7 Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addoli ar y Cyd

Nodir yng Nghylchlythyr 10/94 y Swyddfa Gymreig y dylai'r Awdurdod Addysg weithio gyda'i ChYSAG i gadw llygad ar ddarparu addoli ar y cyd dyddiol ac ystyried gydag ef unrhyw gamau y gellid eu cymryd i wella darpariaeth o'r fath.

Rhaid i'r addoliad fod "yn gyffredinol Gristnogol ei gymeriad". Mae'r weithdrefn "penderfynu" yn caniatáu atal y gofynion hyn mewn perthynas â rhai neu'r cyfan o'r disgyblion mewn ysgol lle nad ydynt yn briodol.

- Mae aelodau CYSAG ac ysgolion Gwynedd wedi derbyn canllawiau addoli ar y cyd:
    - 'Arweiniad atodol ar arolygu addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Mehefin 2008);
    - Canllawiau ynglŷn ag Addoli ar y Cyd (Cymdeithas CYSAGau Cymru, Mehefin 2013).

- Mae CYSAG Gwynedd yn monitro safonau addoli ar y cyd trwy dderbyn a thrafod hunan arfarniad ysgolion yn ystod y cyfarfodydd.

- Mae CYSAG Gwynedd yn argymell bod ysgolion yn defnyddio amrediad o adnoddau er mwyn darparu sesiynau addoli ar y cyd ystyrlon i'w disgyblion:
    - Safle Moodle CYNNAL: canllawiau, amserlen enghreifftiol, rhestr o lyfrau a gwefannau defnyddiol, deunyddiau enghreifftiol gan ysgolion cynradd yr ardal.
    - Gwasanaeth misol Cymorth Cristnogol. Mae'r Awdurdod yn dosbarthu'r adnoddau misol i bob ysgol gynradd, uwchradd ac arbennig ym Gwynedd.

Gan fod y gefnogaeth ymgynghorol i addysg grefyddol wedi gorffen ym mis Mawrth 2013 mae aelodau CYSAGau Gwynedd a Môn wedi ystyried dulliau amgen o gyflawni eu dyletswyddau i fonitro safonau a chynghori'r awdurdod addysg. Dosbarthwyd holiadur i aelodau CYSAG Gwynedd (13.06.13) ac ymatebodd deg aelod. Mae'r dadansoddiad (23.10.13) yn dangos bod:

- llawer o aelodau CYSAG Gwynedd yn teimlo'n hyderus yn eu dealltwriaeth o ofynion statudol addoli ar y cyd mewn ysgolion;
- tua hanner o'r aelodau yn barod i ymweld â sesiwn/sesiynau addoli ar y cyd mewn sampl o ysgolion pob tymor. Derbyniwyd enwau 4 aelod

Penderfyniadau

Ni chafwyd cais gan unrhyw ysgol am benderfyniad mewn perthynas ag addoli ar y cyd.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Sicrhau bod ysgolion yn cydymffurfio â'r gofynion statudol mewn perthynas ag addoli ar y cyd a darparu sesiynau addoli ar y cyd o ansawdd;
- Annog ysgolion i wahodd aelodau o CYSAG Gwynedd i fynychu sesiynau addoli ar y cyd yn ysgolion y sir.
- Sicrhau bod ysgolion ac aelodau CYSAG yn derbyn copïau o 'Arweiniad atodol: addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN), a 'Canllawiau ynglyn ag addoli ar y cyd' (Cymdeithas CYSAGau Cymru';
- Datblygu taflen i gynorthwyo aelodau CYSAGau i gofnodi eu canfyddiadau yn dilyn ymuno mewn sesiynau addoli ar y cyd mewn ysgolion.

ADRAN 3: ATODIADAU

3.1 Gwybodaeth gyffredinol am gyfansoddiad CYSAG

Sefydlwyd CYSAG gan Bwyllgor Addysg Gwynedd yn 1996 i gynnwys:

Cristnogion a Chrefyddau Eraill, sef
- Yr Eglwys Fethodistaidd
- Undeb Bedyddwyr Cymru
- Eglwys Bresbyteraidd Cymru
- Yr Eglwys yng Nghymru
- Undeb yr Annibynwyr
- Yr Eglwys Gatholig

Athrawon, sef,
- Cymdeithas y Prifathrawon (SHA)
- Undeb Cenedlaethol Athrawon Cymru (UCAC)
- Cymdeithas yr Ysgolfeistri ac Undeb yr Athrawon (NASUWT)
- Undeb Cenedlaethol yr Athrawon (NUT)
- Cymdeithas yr Athrawon a'r Darlithwyr (ATL)
- Cymdeithas Genedlaethol y Prifathrawon (NAHT)

Aelodau etholedig

3.2 Aelodaeth CYSAG Gwynedd 2014-15

Cynrychiolwyr yr Enwadau Crefyddol

Yr Eglwys Fethodistaidd	Mr Wyn Miles Meredith
Undeb Bedyddwyr Cymru	Mrs Ruth Davies
Eglwys Bresbyteraidd Cymru	Dr. W Gwyn Lewis
Yr Eglwys yng Nghymru	Parch Robert Townsend
Undeb yr Annibynwyr	Mr Cynrig Hughes
Yr Eglwys Babyddol	Mrs Eirian Bradley Roberts

Cynrychiolwyr Undebau'r Athrawon

Cymdeithas Arweinwyr Ysgolion a Cholegau (ASCL)	Mrs Alwen Watkin (Ysgol Eifionydd)
Undeb Cenedlaethol Athrawon Cymru (UCAC)	Mr Noel Dyer (Ysgol Glan y Môr)
Cymdeithas yr Ysgolfeistri ac Undeb yr Athrawesau (NASUWT)	Mrs Miriam Amlyn (Ysgol Eifionydd)
Undeb Cenedlaethol yr Athrawon (NUT)	Mr Euron Hughes
Cymdeithas Genedlaethol y Prifathrawon (NAHT)	*disgwyl enwebiad*
Cymdeithas Athrawon a Darlithwyr (ATL)	*Disgwyl enwebiad*

Cynrychiolwyr yr Awdurdod Addysg Lleol

Cynghorydd Huw Edwards	Plaid Cymru
Cynghorydd Selwyn Griffiths (Cadeirydd)	Plaid Cymru
Cynghorydd Mair Rowlands	Plaid Cymru
Cynghorydd Tom Ellis	Annibynnol
Cynghorydd Jean Forsyth	Annibynnol
Cynghorydd Llywarch Bowen Jones	Llais Gwynedd
Cynghorydd Gwenno Glyn	Llais Gwynedd/Plaid Cymru

Aelodau Cyfetholedig (heb bleidlais)

Mr Rheinallt Thomas
Mr Gwyn Rhydderch
Parch Aled Davies

Swyddogion

Mr Dewi Jones	Pennaeth Adran Addysg Gwynedd
Mr John Blake/Mrs Mai Bere	Swyddog Addysg a chlerc CYSAG Gwynedd
Miss Bethan James	Arweinydd System GwE
Mrs Glynda O'Brien	Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu

3.3 Cyfarfodydd CYSAG 2014-15

Mae dyddiadau’r cyfarfodydd ar gael ymlaen llaw trwy gysylltu â Chlerc CYSAG. Yn ystod 2014 – 2015, cyfarfu CYSAG Gwynedd ar dri achlysur:

22 Hydref 2014
11 Chwefror 2015
10 Mehefin 2015

Trafodwyd y materion canlynol ac ymhelaethir ar rai ohonynt yng nghorff yr adroddiad hwn:

a) Cyfarfod 22 Hydref 2013

- Adroddiad blynyddol (drafft) CYSAG Gwynedd 2013/2014
- Hunan arfarniadau ysgolion: Llanbedrog, Crud y Werin, Edern, Talsarnau
- Safonau addysg grefyddol: asesiadau athrawon ac arholiadau allanol
- Cynllun Datblygu drafft CYSAG Gwynedd 2014-15
- Cymdeithas CYSAGau Cymru - cyflwyno adroddiad llafar o'r cyfarfod a gynhaliwyd ar 2 Gorffennaf 2014 yn Llandrindod Wells (Powys).

b) Cyfarfod 11 Chwefror 2014

- Hunan arfarniadau ysgolion: Y Gorlan, Dyffryn Ardudwy, Y Garreg, Bro Tryweryn
- Cyflwyniad ysgol: Ymateb i argymhelliad ESTYN, cyflwyniad gan Miss Manon Davies, cydlynydd addysg grefyddol Ysgol Crud y Werin
- Cwricwlwm i Gymru: cyflwyniad gan Ymgynghorydd Her GwE
- Cynllun Gweithredu CYSAG 2014-15
- Adroddiad Blynyddol CYSAG Gwynedd (terfynol) 2013-14
- Cymdeithas CYSAGau Cymru - cyflwyno papurau o’r cyfarfod a gynhaliwyd ar 26 Tachwedd 2014 yn Nhorfaen.

c) Cyfarfod 10 Mehefin 2015

- Addoli ar y Cyd: adroddiad gan Ymgynghorydd Her GwE
- Datblygu Llythrennedd a Rhifedd mewn Addysg Grefyddol yng Nghyfnod Allweddol 3: adroddiad gan Ymgynghorydd Her GwE
- Diweddariad ar ymgynghoriad Yr Athro Donaldson ar Gwricwlwm i Gymru: adroddiad gan Ymgynghorydd Her GwE
- Hunan arfarniadau ysgolion: Coed Mawr, Bro Plenydd, Tanygrisiau, Yr Eifl, Ffridd y Llyn, Felinheli
- Cymdeithas CYSAGau Cymru - cyflwyno papurau o’r cyfarfod a gynhaliwyd ar 6 Mawrth 2015 yng Nghastell Nedd Port Talbot.

3.3.1 Mae CYSAG Gwynedd wedi ymaelodi â Chymdeithas CYSAGau Cymru ac y

mae ei haelodau yn mynychu cyfarfodydd Cymdeithas CYSAGau Cymru yn rheolaidd.

Mynychwyd cyfarfodydd Cymdeithas CYSAGau Cymru yn ystod y flwyddyn gan y cynrychiolwyr canlynol:

- Mrs Miriam Amlyn

Mynychwyd cyfarfodydd Cymdeithas CYSAGau Cymru yn ystod y flwyddyn gan y sylwebyddion canlynol:

- Miss Bethan James – Ymgynghorydd Her GwE
- Mr Rheinallt Thomas

3.3.2 Darperir cynhaliaeth broffesiynol i GYSAG fel a ganlyn:

Mr Dewi Jones/Mr Arwyn Thomas, Pennaeth Adran Addysg Gwynedd
Mr John Blake/Mrs Mai Bere, Swyddogion Addysg sy'n gweithredu fel Clerc CYSAG
Miss Bethan James, Ymgynghorydd Her, GwE
Mrs Glynda O'Brien, Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu ac yn gweinyddu CYSAG ar ran Cyngor Gwynedd

Dylid cyfeirio ymholiadau at Glerc CYSAG, Adran Addysg, Cyngor Gwynedd, Caernarfon, Gwynedd LL55 1SH

3.3.3 Rhestr o'r sefydliadau a dderbyniodd gopi o adroddiad CYSAG

Dosberthir copi electronaidd o'r adroddiad blynyddol i'r canlynol:

- Adran Addysg a Sgiliau Llywodraeth Cymru
- Pennaeth Adran Addysg Gwynedd
- Arweinydd y Cyngor
- Cymdeithas CYSAGau Cymru
- Ysgolion Gwynedd

Darperir copi papur i:

- Aelodau CYSAG Gwynedd

3.4 Templed CYSAG Gwynedd ar gyfer hunan arfarniad ysgolion o safonau addysg grefyddol

Rhesymeg

Rheolir Addysg Grefyddol yn lleol gan Gyngor Ymgynghorol Sefydlog ar gyfer Addysg Grefyddol (CYSAG). Mae'n cynnwys tri phwyllgor: cynrychiolwyr prif draddodiadau crefyddol yr ardal, cynrychiolwyr athrawon a chynrychiolwyr yr awdurdod lleol. Prif swyddogaeth CYSAG yw, 'cynghori'r awdurdod ar y cyfryw faterion sy'n gysylltiedig ag addoli crefyddol mewn ysgolion sirol ac â'r addysg grefyddol sydd i'w rhoi yn unol â maes llafur cytûn ag y bydd yr awdurdod yn eu cyfeirio at y cyngor neu ag y gwêl y cyngor yn dda'. (Deddf Diwygio Addysg 1988 a.11(1)(a)

Cred **CYSAG Gwynedd** y dylai'r cyngor hwn fod yn seiliedig ar wybodaeth gyfredol gan obeithio y bydd y canllawiau sy'n dilyn yn galluogi penaethiaid i gefnogi CYSAG yn ei dyletswyddau.

Yn y gorffennol, mae **CYSAG Gwynedd** wedi monitro addysg grefyddol ac addoli ar y cyd trwy:

- adolygu adroddiadau arolygu ESTYN;
- dadansoddi asesiadau athrawon a chanlyniadau arholiadau ysgolion uwchradd yr Awdurdod Lleol;
- cael adroddiadau rheolaidd gan gynrychiolwyr y gwasanaeth ysgolion/ymgynghorol lleol;
- gwahodd athrawon a phenaethiaid i rannu enghreifftiau o arferion da gydag aelodau CYSAG.

Ni fydd Fframwaith Arolygu newydd ESTYN bellach yn cyfeirio'n benodol at Addysg Grefyddol ac addoli ar y cyd. Mae **CYSAG Gwynedd** felly yn awyddus i fanteisio ar y cyfundrefnau a'r arferion a ddefnyddir ar hyn o bryd gan benaethiaid ac athrawon wrth iddynt baratoi at y Fframwaith Arolygu newydd. Yng nghyfarfod **CYSAG Gwynedd** ar 9 Chwefror 2011 penderfynwyd y byddai CYSAG yn cyflawni ei chyfrifoldebau statudol trwy wahodd ysgolion i rannu eu hunan arfarniad o Addysg Grefyddol, addoli ar y cyd a datblygiad ysbrydol a moesol disgyblion gyda'r aelodau.

Gofynnir yn garedig i ysgolion cynradd ac uwchradd gyflwyno crynodeb o hunan arfarniad yr ysgol i sylw clerc CYSAG Gwynedd yn ystod y flwyddyn pan fydd ESTYN yn arolygu'r ysgol.

Manylion cyswllt:	
Enw (Clerc CYSAG):	**Mrs Mai Bere**
Cyfeiriad:	Adran Addysg, Cyngor Gwynedd, Caernarfon, Gwynedd. LL55 1SH

Ers 2008, mae CYSAGau ar draws Cymru wedi mabwysiadu neu addasu'r Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol (APADGOS, 2008) fel eu maes llafur cytûn lleol. Mae aelodau'r Panel Ymgynghorol Cenedlaethol Addysg Grefyddol wedi croesawu'r cysondeb hwn ar draws Cymru gan eu bod wedi gallu cydweithio i baratoi canllawiau cyffredin i ysgolion a ChYSAGau. Mae amryw o GYSAGau yng Nghymru wedi mabwysiadu cyfundrefn neu broses debyg i'r un a amlinellir yn y ddogfen hon.

Enw'r Ysgol: **Cyfeiriad:**

Addysg Grefyddol

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?

- Seilir yr hunan arfarniad ar arsylwadau gwersi, arfarniadau o waith disgyblion, asesiadau athrawon a chyfweliadau â disgyblion.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol) a chynnwys arfarniad o asesiadau athrawon ac/neu ganlyniadau arholiad.

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 1, Maes Llafur Cytûn Lleol, Addysg Grefyddol, Addysg Grefyddol: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3 (2011)**,** Proffiliau Enghreifftiol Dysgwyr yng NghA 2 a 3 mewn Addysg Grefyddol: Canllawiau Ychwanegol (2011)**,** Addysg Grefyddol: Canllawiau i ddysgwyr 14-19 oed(2009)**,** Pobl, Cwestiynau a Chredoau: Addysg Grefyddol yn y Cyfnod Sylfaen (2013), Addysg Grefyddol: Adroddiad y Prif Safonwr CBAC.

Safonau mewn Addysg Grefyddol – cynnydd mewn dysgu

Safonau medrau llythrennedd, rhifedd, TGCh a meddwl

Materion i gael sylw

Rhagorol		Da		Digonol		Anfoddhaol	

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol?

- Dylai hunan arfarniad ystyried y dangosyddion canlynol: yr amser a roddir i'r pwnc, gwybodaeth bynciol, arbenigedd a datblygiad proffesiynol yr athrawon, addasrwydd y rhaglen astudio ac amrediad yr adnoddau dysgu a ddefnyddir.
- Mae arfarniad o arsylwadau gwersi a gwaith disgyblion yn caniatáu i benaethiaid a phenaethiaid adran i ddod i farn am ansawdd yr addysgu mewn gwersi Addysg Grefyddol o fewn yr ysgol, a'r graddau y mae disgyblion yn cael eu cymell a'u hannog i gyrraedd safonau uchel.
- Dylai ysgolion cynradd gyfeirio at y ddarpariaeth 'Pobl, Credoau a Chwestiynau' ar gyfer dysgwyr y Cyfnod Sylfaen yn ogystal ag Addysg Grefyddol yn CA2.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol).

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 2.1 a 2.2, Maes Llafur Cytûn Lleol, Addysg Grefyddol, Addysg Grefyddol: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3 (2011)**,** Proffiliau Enghreifftiol Dysgwyr yng NghA 2 a 3 mewn Addysg Grefyddol: Canllawiau Ychwanegol (2011)**,** Addysg Grefyddol: Canllawiau i ddysgwyr 14-19 oed(2009)**,** Pobl, Cwestiynau a Chredoau: Addysg Grefyddol yn y Cyfnod Sylfaen (2013), Addysg Grefyddol: Adroddiad y Prif Safonwr CBAC.

Yr addysgu mewn addysg grefyddol: cynllunio ac amrediad o strategaethau

Darpariaeth ar gyfer y medrau: llythrennedd, rhifedd, TGCh a meddwl

Materion i gael sylw

Rhagorol		Da		Digonol		Anfoddhaol	

<table>
<tr><th colspan="8">Addoli ar y Cyd</th></tr>
<tr><td colspan="8">Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw’r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?</td></tr>
<tr><td colspan="4">Ydy’r addoli ar y cyd yn cydymffurfio â’r gofynion statudol?</td><td colspan="2">Ydy</td><td colspan="2">Nac ydy</td></tr>
<tr><td colspan="8">Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 2.3.1, ‘Arweiniad atodol ar arolygu Addoli ar y Cyd mewn ysgolion anenwadol’ (ESTYN, Medi 2011) , ‘Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd’ (Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94), Canllawiau ynglŷn ag Addoli ar y Cyd (Cymdeithas CYSAGau Cymru, Mehefin 2012).</td></tr>
<tr><td colspan="8">Nodweddion da mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd</td></tr>
<tr><td colspan="8">Materion i gael sylw mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd</td></tr>
<tr><td>Rhagorol</td><td></td><td>Da</td><td></td><td>Digonol</td><td></td><td>Anfoddhaol</td><td></td></tr>
</table>

Llofnod: (Pennaeth)
Dyddiad:

3.6 Canllawiau ar gyfer dadansoddi tablau data arholiadau allanol

Beth mae'r tabl TGAU (cwrs llawn) yn dangos?

Nifer yn sefyll B | G | Σ	Dyma'r nifer o fechgyn (B) a genethod (G) sydd wedi dewis dilyn cwrs TGAU llawn mewn Astudiaethau Crefyddol ac wedi sefyll yr arholiad eleni. Mae'r symbol Σ yn dangos cyfanswm o'r ymgeiswyr.
% Rhagoriaeth B | G | Σ	Dyma'r ganran (%) o fechgyn (B) a genethod (G) sydd wedi ennill A* neu A mewn Astudiaethau Crefyddol eleni. Mae'r symbol Σ yn dangos cyfanswm o'r ymgeiswyr.
% L2 B | G | Σ	Mae'r amrediad o achrediadau sydd ar gael i ddisgyblion yn golygu bod angen ffordd o gymharu safonau'r cymhwyster. Mae cymhwyster Lefel 2 yn cyfateb i raddau A* i C mewn cyrsiau TGAU. Mae'r data yma felly yn dangos y ganran (%) o fechgyn (B) a genethod (G) sydd wedi ennill gradd A* i C mewn Astudiaethau Crefyddol eleni. Mae'r symbol Σ yn dangos cyfanswm o'r ymgeiswyr
%L1 B | G | Σ	Mae'r amrediad o achrediadau sydd ar gael i ddisgyblion yn golygu bod angen ffordd o gymharu safonau'r cymhwyster. Mae cymhwyster Lefel 1 yn cyfateb i raddau A* i G mewn cyrsiau TGAU. Mae'r data yma felly yn dangos y ganran (%) o fechgyn (B) a genethod (G) sydd wedi ennill gradd A* i G mewn Astudiaethau Crefyddol eleni. Mae'r symbol Σ yn dangos cyfanswm o'r ymgeiswyr
Sgôr cyfartalog y pwnc B | G | Σ	Mae pob gradd yn gyfwerth â 6 phwynt. Mae gradd A* felly yn gyfwerth a 58 pwynt a gradd C yn gyfwerth â 40 phwynt. Mae cyfanswm pwyntiau'r disgyblion yn cael ei rannu (⍰) gan y nifer o ddisgyblion sydd wedi sefyll y pwnc yn yr ysgol. Mae'r data yma felly yn dangos sgôr cyfartalog y bechgyn a'r genethod mewn Astudiaethau Crefyddol yn yr ysgol ac yn y sir. Mae'r symbol Σ yn cynrychioli'r cyfanswm o'r ymgeiswyr

Beth mae'r tabl TGAU (cwrs byr) yn dangos?

Nifer yn sefyll B | G | Σ	Dyma'r nifer o fechgyn (B) a genethod (G) sydd wedi dewis dilyn cwrs TGAU byr mewn Astudiaethau Crefyddol ac wedi sefyll yr arholiad eleni. Mae'r symbol Σ yn dangos cyfanswm o'r ymgeiswyr.
% Rhagoriaeth B | G | Σ % L2 B | G | Σ % L1 B | G | Σ	Mae'r amrediad o achrediadau sydd ar gael i ddisgyblion yn golygu bod angen ffordd o gymharu safonau'r cymhwyster. Mae cyrsiau byr yn cyfrannu 10% o bwyntiau i'r trothwy Lefel 1 a Lefel 2. 29 pwynt yw gwerth A* mewn cwrs byr.
Sgôr cyfartalog y pwnc B | G | Σ	Mae pob gradd yn gyfwerth â 6 phwynt. Mae gradd A* (cwrs byr) felly yn gyfwerth a 29 pwynt a gradd C yn gyfwerth â 11 pwynt. Mae cyfanswm pwyntiau'r disgyblion yn cael ei rannu (÷) gan y nifer o ddisgyblion sydd wedi sefyll y pwnc yn yr ysgol. Mae'r data yma felly yn dangos sgôr cyfartalog y bechgyn, genethod a chyfanswm y grŵp dysgu mewn Astudiaethau Crefyddol yn yr ysgol ac yn y sir.

3.7 Cynllun Gweithredu CYSAG Gwynedd 2014-15

Adroddiad Blynyddol CYSAG Gwynedd 2012-13	Camau Gweithredu 2013-15	Tystiolaeth	Deilliannau	
Datblygu arweinyddiaeth dda ym maes addysg grefyddol ac addoli ar y cyd Tudalen 8	• Sicrhau bod pob ysgol yn derbyn arweiniad ar hunan arfarnu addysg grefyddol ac addoli ar y cyd. • Cyflwyno amserlen a threfn hunan arfarnu • Rhannu arferion da mewn cyfarfodydd CYSAG. • Hwyluso rhannu arferion da	• Canllawiau hunan arfarnu • Amserlen a threfn hunan arfarnu. • Adroddiadau Hunan arfarnu'r ysgolion • Cofnodion CYSAG Môn • Cofnodion cyfarfodydd athrawon.	• Bron bob un ysgol wedi cyflwyno hunan arfarniad o safonau addysg grefyddol ac addoli ar y cyd erbyn Haf 2015. • CYSAG wedi paratoi adroddiad crynodol tymhorol a blynyddol o safonau addysg grefyddol ac addoli ar y cyd. • Gwahodd ysgolion i gyflwyno eu harferion gorau i aelodau CYSAG	☺ 😐 ☹
Cau'r bwlch rhwng cyflawniadau bechgyn a merched yn TGAU. Tudalen 11 a 12	• CYSAG i lythyru penaethiaid uwchradd i sicrhau bod athrawon yn cael mynediad i gefnogaeth CBAC ac yn ymwybodol o Adroddiad Thematig ESTYN. • Annog athrawon TGAU i rannu arferion da mewn rhwydwaith/CDP.	• Llythyron i benaethiaid • Cofnodion rhwydwaith/CDP addysg grefyddol TGAU • Cylchlythyr/adroddiad y Prif Arholwr.	• Mwy o fechgyn yn dewis TGAU Astudiaethau Crefyddol; • Y bwlch rhwng canlyniadau'r bechgyn a'r marched yn parhau i gau.	☺ 😐 ☹
Diweddaru gwybodaeth athrawon addysg grefyddol, e.e. canllawiau Llywodraeth Cymru, ESTYN. Tudalen 14	• CYSAG i ddiweddaru a chylchredeg rhestr o ganllawiau perthnasol.	• Llythyr/Cylchlythyr i ysgolion • Y dogfennau ar gael ar wefan Moodle CYNNAL.	• Hunan arfarniadau ysgolion yn dangos bod athrawon yn cynllunio gwersi sy'n ymateb i arweiniad Llywodraeth Cymru (cynradd ac uwchradd) ac yn adlewyrchu arferion da Adroddiad thematig ESTYN (uwchradd)	☺ 😐 ☹
Hyrwyddo Addoli ar y Cyd o ansawdd Tudalen 15	• CYSAG i lythyru ysgolion i sicrhau bod athrawon yn ymwybodol o'r deunyddiau diweddaraf ar gyfer addoli ar y cyd. • Codi ymwybyddiaeth aelodau CYSAG o natur addoli ar y cyd mewn ysgolion.	• Llythyr/cylchlythyr i ysgolion • Adroddiadau llafar aelodau CYSAG • Cyfeiriadau tuag at addoli ar y cyd yn adroddiadau ESTYN	• Adroddiadau ESTYN yn nodi bod addoli ar y cyd yn dda. • Pob ysgol yn cydymffurfio â'r gofynion statudol. • Gwell dealltwriaeth ymhlith aelodau CYSAG o natur addoli ar y cyd mewn ysgolion.	☺ 😐 ☹

Eitem 7

Monitro Haf 2015 – Hydref 2015

Gofynnir i bob ysgol ddarparu adroddiad hunan-arfarnu ar safonau addysg grefyddol ac addoli ar y cyd ar gyfer CYSAG Gwynedd. Ceisir sicrhau fod y rhaglen monitro yn cyd-fynd â rhaglen arolygu Estyn. Mae'r adroddiadau a dderbynnir ynghlwm ynghyd â chrynodeb o'r canfyddiadau yn y tablau isod:

Ysgolion Uwchradd	**Adroddiad HA**	**Canfyddiad Ysgol**			**Adroddiad Estyn**	**Dyddiad**	**Canfyddiad Estyn**
		CA3	**CA4**	**Addoli ar y cyd**			
Gwanwyn 2015							
Dyffryn Nantlle	✓	Da	Digonol	Digonol	31/3/15 ✓	26/1/15	**Digonol**
Y Gader	✓	Da	Da	Digonol	8/5/15 ✓	2/3/15	**Digonol**

Ysgolion Cynradd	**Adroddiad HA**	**Canfyddiadau Ysgol**			**Adroddiad Estyn**	**Dyddiad**	**Canfyddiad Estyn**
		CA1	**CA2**	**Addoli ar y cyd**			
Gwanwyn 2015							
Dolgellau					24/3/15 ✓	19/1/15	**Anfoddhaol**
Y Traeth	✓	Da	Da	Da	22/5/15✓	16/3/15	**Da**
Haf 2015							
Llanaelhaearn	✓	Da	Da	Da	2/7/15 ✓	27/4/15	**Digonol**
Llanrug					4/8/15✓	1/6/15	**Da**
Llanelltyd	✓	Da	Da	Da	18/8/15✓	15/6/15	**Da**
Hirael	✓	Da	Da	Da	25/8/15✓	22/6/15	**Da**
Beddgelert	✓	Da	Da	Rhagorol	25/8/15✓	22/6/15	**Da**
Hydref 2015							
Babanod Morfa Nefyn	✓	Da	Da	Rhagorol	17/11/15	14/9/15	
Foelgron					22/12/15	19/10/15	
Garndolbenmaen							

Ysgolion Arbennig	**Adroddiad HA**	**Canfyddiad Ysgol**			**Adroddiad Estyn**	**Dyddiad**	**Canfyddiad Estyn**
		CA1	**CA2**	**Addoli ar y cyd**			

Yn ystod y cyfnod tymor yr Haf 2015 cafodd 5 o ysgolion cynradd, 0 ysgol uwchradd ac 0 ysgol arbennig eu harolygu gan Estyn. Rhagwelir y bydd 3 ysgol arall yn ogystal ag 0 ysgol uwchradd yn cael eu harolygu yn ystod y tymor presennol.

Mae'r dyfyniadau a ganlyn wedi'u cymryd o adroddiadau arolygu Estyn ac yn cyfeirio at Addysg Grefyddol (annhebygol), addoli ar y cyd, datblygiad moesol ac ysbrydol ond hefyd agweddau eraill megis addysg bersonol, diwylliannol a chymdeithasol:

<u>Sylwadau Estyn:</u>

<u>Tymor Gwanwyn 2015</u>

Y Traeth (Mawrth 2015) **Gofal, cymorth ac arweiniad: Da**

Mae'r ysgol yn gymuned ofalgar ble mae disgyblion yn cael cefnogaeth gref sy'n sicrhau eu bod yn gwneud cynnydd da yn eu dysgu a'u datblygiad personol a chymdeithasol. Mae cyfnodau addoli ar y cyd, ynghyd â'r cyfleoedd i ddysgu am gredoau pobl o wahanol ddiwylliannau, yn hyrwyddo datblygiad ysbrydol a moesol disgyblion yn llwyddiannus. Caiff yr agweddau hyn eu cefnogi'n dda gan raglen addysg bersonol a chymdeithasol fanwl a chan ymweliadau rheolaidd gan arbenigwyr allanol, fel yr heddlu.

<u>Tymor yr Haf 2015</u>

Llanaelhaearn (Ebrill 2015) **Gofal, cymorth ac arweiniad: Digonol**

Mae'r ysgol yn gymuned hapus a gofalgar. Caiff y disgyblion gyfleoedd cyson i fyfyrio a datblygu eu hagweddau ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol drwy wasanaethau ysgol gyfan reolaidd a gweithgareddau eraill fel cyfnodau amser cylch.

Llanrug (Mehefin 2015) **Gofal, cymorth ac arweiniad: Da**

Mae'r ysgol yn gymuned ddiogel a gofalgar sy'n hyrwyddo lles y disgyblion yn effeithiol. Mae'r ysgol yn gwneud trefniadau priodol ar gyfer hyrwyddo bwyta ac yfed yn iach. Mae gweithdrefnau a pholisïau'r ysgol yn sicrhau bod y ddarpariaeth ar gyfer datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol yn dda. Mae gweithdrefnau effeithiol ar gyfer hybu ymddygiad cadarnhaol gyda disgyblion yn trin y staff, ymwelwyr a'u cyd-ddisgyblion â pharch.

Llanelltyd (Mehefin 2015) **Gofal, cymorth ac arweiniad: Da**

Mae'r ysgol yn gymuned ofalgar ac mae lefel uchel y gofal a'r cydweithio rhwng staff a disgyblion yn cyfrannu'n dda at les y disgyblion.... Mae addysg bersonol a chymdeithasol yn cael sylw da ar draws y cwricwlwm. Mae sesiynau addoli ar y cyd dyddiol, sydd yn rhoi pwyslais clir ar ddatblygiad ysbrydol, moesol, a chymdeithasol disgyblion. Mae cyfleoedd rheolaidd i ddisgyblion ddeall pwysigrwydd gofalu am bobl lai ffodus.

Hirael (Mehefin 2015) **Gofal, cymorth ac arweiniad: Da**

Mae'r ysgol yn gymuned hapus a gofalgar lle mae oedolion a disgyblion yn dangos parch a gofal tuag at ei gilydd. Mae'r ysgol yn hyrwyddo datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol disgyblion yn dda.

Beddgelert **Gofal, cymorth ac arweiniad: Da**

Mae'r ysgol yn gymuned hapus, ddiogel a chymwynasgar iawn. Mae ystod eang o bolisïau a gweithdrefnau pwrpasol yn eu lle i hybu iechyd a lles. Mae gweithdrefnau effeithiol ar gyfer hybu ymddygiad cadarnhaol. Mae arwyddion o gwmpas yr ysgol i hyrwyddo gwerthoedd fel parch a chwrteisi ac mae cerdd a ysgrifennwyd gan y disgyblion yn cadarnhau eu hymrwymiad i'r gwerthoedd hyn wedi ei harddangos gyda balchder.

Llwydda'r ysgol i hyrwyddo datblygiad ysbrydol, moesol a chymdeithasol yn effeithiol trwy weithgareddau fel 'Fy llofnod', 'Llaw Personoliaeth' a 'Sut berson ydw i' yn ystod gwersi addysg grefyddol.

Enw'r Ysgol: Morfa Nefyn

Addysg Grefyddol

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?

- Seilir yr hunan arfarniad ar arsylwadau gwersi, arfarniadau o waith disgyblion a chyfweliadau â disgyblion.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol) a chynnwys arfarniad o asesiadau athrawon ac/neu ganlyniadau arholiad.

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 1 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Safonau mewn Addysg Grefyddol – cynnydd mewn dysgu

- Mae bron pob disgybl yn gwneud cynnydd cyson dda mewn gwersi Addysg Grefyddol gyda nifer dda yn gwneud cynnydd rhagorol.
- Mae'r rhan fwyaf o'r disgybllion yn cofio eu dysgu blaenorol yn dda ac yn caffael gwybyddiaeth a medrau newydd am nodweddion Addysg Grefyddol yn effeithiol.
- Gall y plant ddweud gweddi o'r frest cyn ysgrifennu gweddiau addas.
- Maent yn abl iawn i esbonio rhesymau am nodweddion moesol yn ystod y gwersi gan ddangos gonestrwydd, goddefgarwch a thegwch yn dda iawn.
- Gall y plant siarad yn hyderus am eu crefydd ac esbonio y pwrpas o addoli.
- Yn sgil dysgu am reolau yn yr ysgol, roedd bron pob plentyn yn abl i drafod rheolau y 'cartref' yn hyderus ac yna gweithio yn ddychmygus i feddwl am reolau eu hunain yn y 'cartref'. Cofnodwyd y gwaith ar fformat poster TgCh.

Materion i gael sylw

Parhau i ddod ac agweddau o Addysg grefyddol i sylw'r plant yn rheolaidd ar lawr y dosbarth.
Parhau i astudio crefyddau eraill trwy themâu amrywiol.
Parhau i roi amrywiaeth o dasgau diddorol mewn gwersi Addysg Grefyddol.

Rhagorol		Da	*	Digonol		Anfoddhaol	

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol?

- Dylai hunan arfarniad ystyried y dangosyddion canlynol: yr amser a roddir i'r pwnc, gwybodaeth bynciol, arbenigedd a datblygiad proffesiynol yr athrawon, addasrwydd y rhaglen astudio ac amrediad yr adnoddau dysgu a ddefnyddir.
- Mae arfarniad o arsylwadau gwersi a gwaith disgyblion yn caniatáu i benaethiaid a phenaethiaid adran i ddod i farn am ansawdd yr addysgu mewn gwersi Addysg Grefyddol o fewn yr ysgol, a'r graddau y mae disgyblion yn cael eu cymell a'u hannog i gyrraedd safonau uchel.
- Dylai ysgolion cynradd gyfeirio at y ddarpariaeth 'Pobl, Credoau a Chwestiynau' ar gyfer dysgwyr y Cyfnod Sylfaen yn ogystal ag Addysg Grefyddol yn CA2.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol).

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adrannau 2.1 ac 2.2 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Yr addysgu: cynllunio ac amrediad o strategaethau

- Mae gan athrawon yr ysgol wybodaeth dda am grefydd y Cristion ac ymchwilir mewn llyfrau gwybodaeth a gwefanau amrywiol i ddarganfod am grefyddau eraill.
- Gwahoddwyd ymwelwr o dras ethnig ym Medi 2015 i esbonio crefydd 'Hindwiaeth' gyda'r plant. Yn sgil hyn bu i'r plant gymharu crefydd y Crisition a chrefydd Hindw trwy thema y dosbarth.
- Dengys bod athrawon yn cyflwyno gwersi bywiog a chyfoes sydd yn hywryddo parch at wahaniaeth a chydraddoldeb hiliol trwy waith thema amrywiol. Defnyddir arteffactau i sbarduno'r plant, a gwneir hynny yn effeithiol.
- Addysgir storiau a phynciau cyfoes trwy ddulliu o chwarae rol, gwersi llafar a TgCH. O ganlyniad, mae'r plant yn llawn brwdfrydedd a'u dealltwriaeth o'r maes/pwnc yn dyfnhau.
- Trwy themau y dosbarth , bydd ardal arbennig yn cael eu creu yn y dosbarthiadau e.e Bwrdd y seder(Iddewiaeth) lle bydd y plant yn chwarae rol ac yn ail greu sefyllfa yr Iddewon wrth ddathlu y Pasg 1af.
- Ymwelir a Choleg y Bala ddwy waith y flwyddyn i ddatblygu dealltwriaeth y plant o stori'r Pasg.
- Rhoddir sylw penodol i Addysg Grefyddol ar lawr y dosbarth trwy themâu amrywiol yn dymhorol.

Materion i gael sylw

Parhau i gyflwyno Addysg Grefyddol trwy ardaloedd y Cyfnod Sylfaen.
Ymweld ac adeiladau crefyddol fel y Mosg ym Mangor.

Rhagorol		**Da**	*	**Digonol**		**Anfoddhaol**	

Addoli ar y Cyd

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?

Ydy'r addoli ar y cyd yn cydymffurfio â'r gofynion statudol?	**Ydy**	**Nac ydy**

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 2.3.1, 'Arweiniad atodol ar arolygu Addoli ar y Cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Medi 2010) , 'Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd' (Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94)

Nodweddion da mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

- Mae gwasanaeth boreol yn amrywiol ac yn gosod cywair cywir i'r plant ar ddechrau pob dydd yn yr ysgol.
- Trwy ein hamserlen dynn bydd y plant yn derbyn amrywiaeth o straeon h.y straeon o'r Beibl, straeon cyfoes a thasgau ymarferol.
- Bydd yr ysgol i gyd yn cyd ganu emynau traddodiadol a chyfoes yn rheolaidd sydd yn ychwanegu at ddealltwriaeth y plant o addoli ar y cyd.
- Mae naws ysbrydol arbennig i'n gwasanaethau boreol ac mae'r plant yn cyfrannu'n effeithiol trwy rannu teimladau a dweud gweddi o'r galon. Maent yn cael cyfleoedd i ddysgu crefyddau amrywiol er mwyn dangos parch ac ampathi at eraill.
- Bydd gwasnaethau amrywiol yn cael eu cynnig yn yr ysgol gyda ymwelwyr o'r tu allan yn dod i fyfyrio gyda'r plant, o ganlyniad mae gan y plant wybodaeth eang o addoli ar y cyd a pharchu eraill.
- Bydd yr ysgol yn cynnal gwasanaeth Diolchgarwch mewn adeiladau amrywiol y pentref e.e Eglwys Gatholig, Eglwys Fair a'r Capel. Mae hyn yn cyfoethogi dellatwriaeth y plant o fannau addoli yn y pentref ar defnydd ohonynt i addoli ar y cyd.
- Codir swm anrhydeddus yn flynyddol ar gyfer elusennau bob blwyddyn. Yn sgil hyn, mae'r disgyblion yn dangos empathi, parch, gofal a phryder at rhai llai ffodus na hwy e.e plant mewn angen (diwrnod a drefnir gan y Cyngor Ysgol) Cymorth Cristnogol (Masnach Deg/Fferm Affrica) casgliad yng ngwasanaeth Diolchgarwch, heb anghofio elusennau lleol fel Ty Gobaith, ac Ambiwlans Awyr .
- Dysgir y plant am gefndiroedd a gwerthoedd plant o ardaloedd a gwledydd eraill. Mae darpariaeth a chysylltiad yr ysgol ag Annos Affrica yn cael effaith ar y plant a dyfhnau eu dealltwriaeth.

Materion i gael sylw mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

Dim materion penodol

Rhagorol	*	**Da**		**Digonol**		**Anfoddhaol**	

Llofnod: Nia Wyn Williams (Pennaeth)

Dyddiad: 22/10/15

Enw'r Ysgol: Ysgol Gynradd Beddgelert

Addysg Grefyddol

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?

- Seilir yr hunan arfarniad ar arsylwadau gwersi, arfarniadau o waith disgyblion a chyfweliadau â disgyblion.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol) a chynnwys arfarniad o asesiadau athrawon ac/neu ganlyniadau arholiad.

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 1 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Safonau mewn Addysg Grefyddol – cynnydd mewn dysgu

Mae safonau Addysg Grefyddol y disgyblion yn dda ar draws yr ysgol. Dengys adroddiadau craffu ar lyfrau'r disgyblion fod cynnydd da yng ngwaith y disgyblion.
Mae bron bob un o'r disgyblion yn deall ac yn gallu disgrifio a thrafod prif nodweddion defodau, gwyliau a dathliadau crefyddol. Gall yr rhan fwyf o ddisgyblion i alw i gof rhai o gredoau, dysgeidiaethau ac arferion crefyddol yr ymchwilir iddynt.
Mae bron pob un disgybl yn gallu egluro'n glir beth yw tegwch, cyfeillgarwch, caredigrwydd, gofal a chariad tuag at eraill.
Mae'r disgyblion drwy'r cyngor ysgol wedi trefnu gweithgareddau ar gyfer codi arian I Nepal a'r Philipinnes agwneud cyflwyniad I'r gwasanaeth Diolchgarwch ar y thema Masnach Deg. Mae hyn yn arfer rhagorol.
'*Mae'r disgyblion yn trefnu gweithgareddau codi arian ar gyfer achosion da fel llifogydd yn Ynysoedd y Philippinos a masnach deg, a chaiff hyn effaith gadarnhaol ar ymwybyddiaeth y disgyblion o anghenion eraill' Adroddiad ESTYN 2015*
Mae bob un disgybl o'r ysgol yn ymweld a'r eglwys lleol i gynnal gwasanaeth Diolchgarwch a'r Nadolig yn flynyddol ac yn ymweld a'r henoed yn achlysurol I ganu neu arddnagos gwaith celf ar gyfer yr Eisteddfod.
Gall bron pob un disgybl nodi'r hyn sy'n debyg ac yn wahanol o fewn ac ar draws y crefyddau.
Gall y rhan fwyaf o'r disgyblion ddeall iaith symbolaidd ac i ddefnyddio ystod o eirfa grefyddol yn addas.
Mae bron pob un disgybl yn barod I drafod ac I ofyn cwestiynnau am fywyd , a'r byd o'u cwmpas yn hyderus iawn

Safonau medrau llythrennedd, rhifedd, TGCh a medd

Adroddiadau craffu ar lyfrau yn nodi fod medrau llythrennedd, rhifedd, TGCH a meddwl da i weld yng ngwaith y disgyblion ar draws yr ysgol ac yn arddangos cynnydd.
'Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn defnyddio eu medrau rhifedd a llythrennedd yn effeithiol ar draws y cwricwlwm' Estyn 2015

Materion i gael sylw

Sicrhau bod y tasgau addysg grefyddol yn herio'r disgyblion mwy galluog
Datblygu gallu'r disgyblion y Cyfnod Sylfaen i holi cwestiynau a mynegi barn

Rhagorol		Da	√	Digonol		Anfoddhaol	

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol?

- Dylai hunan arfarniad ystyried y dangosyddion canlynol: yr amser a roddir i'r pwnc, gwybodaeth bynciol, arbenigedd a datblygiad proffesiynol yr athrawon, addasrwydd y rhaglen astudio ac amrediad yr adnoddau dysgu a ddefnyddir.
- Mae arfarniad o arsylwadau gwersi a gwaith disgyblion yn caniatáu i benaethiaid a phenaethiaid adran i ddod i farn am ansawdd yr addysgu mewn gwersi Addysg Grefyddol o fewn yr ysgol, a'r graddau y mae disgyblion yn cael eu cymell a'u hannog i gyrraedd safonau uchel.
- Dylai ysgolion cynradd gyfeirio at y ddarpariaeth 'Pobl, Credoau a Chwestiynau' ar gyfer dysgwyr y Cyfnod Sylfaen yn ogystal ag Addysg Grefyddol yn CA2.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol).

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adrannau 2.1 ac 2.2 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Yr addysgu: cynllunio ac amrediad o strategaethau

Yn y Cyfnod Sylfaen rhoddir gwers Addysg Grefyddol drwy weithgareddau Personol a Lles a chyfle I'r disgyblion drafod materion megis - cyfeillgarwch, tegwch, caredigrwydd drwy gyfnodaurheolaidd o Amser Cylch.
Yng Nghyfnod Allweddol 2 rhoddir gwers Addysg Grefyddol yn wythnosol. gan athrawes CPA sydd a gwybodaeth bynciol da . Mae'r cynlluniau dysgu yn sicrhau dilyniant a datblygiad yn sgiliau addysg grefyddol y disgyblion.

Cynllunir ymweliadau diddorol i addoldai lleol,ac I goleg y Bala . Defnyddir arteffactau crefyddol i ysgogi diddordeb y disgyblion mewn addysg grefyddol. Ceir amrediad da o adnoddau addas
Mae parodrwydd y staff i ymchwilio i ddulliau addysgu addas ar gyfer addysg grefyddol yn dda ee.e drwy fynychu cyrsiau hyfforddiant, derbyn hyfforddiant ac arweniad y Pennaeth ar asesu ar gyfer dysgu .
Defnyddi'r yr athrawon strategaethau asesu ar gyfer dysgu yn rheolaidd yn eu dysgu. Gwelir wrth graffu fod y dosgyblion yn pennu MPLL ac yn cael cyfnodau o fyfyrio ar gwaith eu gilydd.

Darpariaeth ar gyfer y medrau: llythrennedd, rhifedd, TGCh a meddwl
Cynllunir gweithgareddau yn fanwl a diddorol gan nodi sgiliau FfLlRh a'r Maes Llafur Cytun Lleol. Defnyddir amrywiaeth o adnoddau megis Pobl, Credoau a Chwestiynau ar gyfer annog y disgyblion i feddwl a mynegi barn.

Materion i gael sylw

Parhau i adnabod meini prawf llwyddiant addas ac i fyfyrio ar y dysgu
Parhau i gynnig ystod eang o brofiadau diddorol a gwerthfawr ar draws yr ysgol

Rhagorol		Da	√	Digonol		Anfoddhaol	

Addoli ar y Cyd

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?

Ydy'r addoli ar y cyd yn cydymffurfio â'r gofynion statudol?	Ydy√	Nac ydy

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 2.3.1, 'Arweiniad atodol ar arolygu Addoli ar y Cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Medi 2010) , 'Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd' (Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94)

Nodweddion da mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd
Cynhelir Addoli ar y Cyd yn ddyddiol yn yr ysgol –dwy waith ysgol gyfan a tair gwaith yn y dosbarthiadau.
Rhoddi'r cyfle i'r disgyblion gymryd rhan drwy ganu, ymateb, darllen, cynnal gwasanaethau.
Mae athrawon yr ysgol yn cymryd eu tro i gynnal gwasanaethau ysgol gyfan yn wythnosol.
Ers dwy flynedd bellach mae disgyblion CA2yn cyd-gynllunio gwasanaethau e.e. Gwasanaeth Diolchgarwch gyda'r athrawes.
Mae bron pob disgybl yn cymryd rhan yn y gwasanaethau ar ffurf thema fel Masnach deg, gofalu am anifeiliaiad a dwylo.
Mae ei sgiliau llefaru, a darllen yn dda a'i sgiliau gwrando ar eraill yn dda iawn - maent bob amser yn dangos parch tuag at eraill wrth wrando acyn ymateb yn hyderus I'r oedolion.
Caiff y disgyblion gyfleoedd bob bythefnos i wrando a chymryd rhan mewn gwasanaeth gan Agor y LLyfr– criw o oedolion sydd wedi dod at ei gilydd o'r Capeli a'r Eglwysi ardal. Yn ystod y cyfnodau yma dangosai'r disgyblion ddealltwriaeth cadarn o storiau o'r Beibl. Mae'r disgyblion yn cael eu hannog i weddïo'n uchel gyda'i gilydd neu weddïo'n unigol yn dawel ac byddant bob amser yn hyderus o wneud.

Caiff y disgyblion gyfleoedd I wrando a chymryd rhan mewn gwasanaeth gan arbenigwyr megis y Ficer neu Nia o'r Coleg y Bala drwy ganu, ymateb I gerdd, lun neu gwestiwn.
Yn rheolaidd mae'r disgyblion yn cael l eu hannog i ganu emyn neu gân addoli arall gyda'i gilydd. Mae hyn yn arfer rhagorol.

Materion i gael sylw mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

Rhoi mwy o gyfleoedd i ddisgyblion i ddatblygu ac arwain gwasanaethau addoli ar y cyd.
Parhau ar arferion da sydd yn digwydd yn barod yn yr ysgol.

Rhagorol	√	Da		Digonol		Anfoddhaol	

Llofnod: Catrin Gwilym (Pennaeth)

Dyddiad: 21/10/15

Enw'r Ysgol: Hirael

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?

- Seilir yr hunan arfarniad ar arsylwadau gwersi, arfarniadau o waith disgyblion a chyfweliadau â disgyblion.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol) a chynnwys arfarniad o asesiadau athrawon ac/neu ganlyniadau arholiad.

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 1 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Safonau mewn Addysg Grefyddol – cynnydd mewn dysgu
Disgyblion yn gallu defnyddio sgiliau ymholi ac ymchwilio yn hyderus i ddarganfod gwybodath benodol.
Grwpiau o ddisgyblion ar draws yr ystod gallu yn trafod a rhannu syniadau wrth gyd-weithio ar dasg/au penodol
Disgyblion yn gallu mynegi barn yn hyderus a rhoi rhesymau wrth drafod cwestiynau ac ymholi.
Disgyblion yn cael cyfleoedd i weithio ar dasgau medrau meddwl er mwyn ymgyfarwyddo a dysgu geirfa a gwybodaeth newydd.
Grwpiau o ddisgyblion yn cyflwyno gwaith gorffenedig yn hyderus er mwyn ateb y cwestiwn mawr ar ddiwedd yr uned waith/gweithgaredd

Materion i gael sylw
Athrawon i sicrhau bod gofynion y FfLlRH wedi eu cynnwys yn y cynllunio
Datblygu ysgrifennu estynedig oddi mewn i'r maes.

Rhagorol		Da	*	Digonol		Anfoddhaol	

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol?

- Dylai hunan arfarniad ystyried y dangosyddion canlynol: yr amser a roddir i'r pwnc, gwybodaeth bynciol, arbenigedd a datblygiad proffesiynol yr athrawon, addasrwydd y rhaglen astudio ac amrediad yr adnoddau dysgu a ddefnyddir.
- Mae arfarniad o arsylwadau gwersi a gwaith disgyblion yn caniatáu i benaethiaid a phenaethiaid adran i ddod i farn am ansawdd yr addysgu mewn gwersi Addysg Grefyddol o fewn yr ysgol, a'r graddau y mae disgyblion yn cael eu cymell a'u hannog i gyrraedd safonau uchel.
- Dylai ysgolion cynradd gyfeirio at y ddarpariaeth 'Pobl, Credoau a Chwestiynau' ar gyfer dysgwyr y Cyfnod Sylfaen yn ogystal ag Addysg Grefyddol yn CA2.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol).

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adrannau 2.1 ac 2.2 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Yr addysgu: cynllunio ac amrediad o strategaethau
Addysg Grefyddol yn cael ei ddysgu am awr yn wythnosol.
Rhaglen Astudio wedi ei rannu'n ofalus fel bod yr holl ddisgyblion yn cael cyfle i astudio agwedd ar Gristnogaeth,ynghyd ag un o grefyddau eraill y byd ynghyd ag ymdrin a chwestiynau am faterion mawr y byd oddi mewn i bob blwyddyn.
Amrywiaeth o adnoddau dysgu yn cael eu defnyddio- llyfrau cyfeiriol,ymweliadaau i leoliad a gan ymwelwyr,y we,a.y.y.b.
Manteisio ar gefndiroedd ethnig amrywiol disgyblion yr ysgol i ddysgu am gredoau eraill.
Y disgyblion yn ymwybodol o ac yn gallu trafod cyfraniad arweinwyr crefyddol megis Martin Luther, Y Fam Teresa, a.y.y.b yn hyderus.
Y disgyblion yn ymwbodol o elusennau amrywiol a'u cyfraniad amhrisiadwy tuag at wella bywydau eraill.
Y disgyblion yn ymwybodol o gyfraniad yr Esgob William Morgan i grefydd/Cristnogaeth yng Nghymru. Cryfhau ymwybyddiaeth o'r Cwricwlwm Cymreig drwy drafod hanes Mari Jones a'i Beibl a.y.y.b.
Y defnydd cynyddol o fedrau meddwl oddi mewn i'r maes yn hybu ymlyniad a dealltwriaeth y disgyblion yn y gwersi.

Materion i gael sylw
Datblygu Medrau Meddwl a Dysgu Annibynnol ymhellach oddi mewn i'r maes.
Sicrhau bod y FfLlRh wedi ei intigreiddio yn fwriadus i'r cynlluniau gwersi/gwaith.

Rhagorol		Da	*	Digonol		Anfoddhaol	

Addoli ar y Cyd

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?

Ydy'r addoli ar y cyd yn cydymffurfio â'r gofynion statudol?	Ydy	Nac ydy

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 2.3.1, 'Arweiniad atodol ar arolygu Addoli ar y Cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Medi 2010) , 'Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd' (Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94)

Nodweddion da mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

Cyfle dyddiol i'r disgyblion addoli ar y cyd
Dosbarthiadau yn eu tro yn gyfrifol am wasanaeth misol.
Gwasanaethau amrywiol o ran cynnwys gan barchu crefyddau a credoau amrywiol yr ysgol.Sylw i foesoldeb,storiau Crefyddol, Dathlaidau'r Flwyddyn/Tymhorau, digwyddiadau cyfredol.
Gwasanaeth wythnosol gan aelodau 'Open The Book' o Gadeirlan Bangor sydd yn cynnig cyfleoedd i ddisgyblion gymeryd rhan weithredol drwy actio.
Cyfleoedd amrywiol i ddysgu a chanu caneuon o fawl

Materion i gael sylw mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

Sicrhau cyfle/oedd i ddisgyblion fyfyrio ar ddiwedd cgwasanaeth o addoliad

Rhagorol		Da	*	Digonol		Anfoddhaol	

Llofnod: *Valmai Davies* (Pennaeth)

Dyddiad: 9/10/15

Enw'r Ysgol: Ysgol Llanaelhaearn

Addysg Grefyddol

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?

- Seilir yr hunan arfarniad ar arsylwadau gwersi, arfarniadau o waith disgyblion a chyfweliadau â disgyblion.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol) a chynnwys arfarniad o asesiadau athrawon ac/neu ganlyniadau arholiad.

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 1 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Safonau mewn Addysg Grefyddol – cynnydd mewn dysgu

- Mae'r plant yn dangos safonau da yn eu hymwybyddiaeth ysbrydol a moesol. Maent yn cyfrannu'n effeithiol ac yn bwrpasol, gyda'r rhan fwyaf yn dangos parch at ei gilydd ac eraill.
- Mae'r rhan fwyaf o'r disgyblion yn cyd-dynnu'n dda â'i gilydd ac mae safonau ymddygiad yn ddigonol. Maent i gyd yn gwrtais ac a'r rhan fwyaf yn parchu ei gilydd.
- Mae athrawon yn paratoi gwersi diddorol *e.e. ymweliadau i fannau addoli lleol, defnyddio arteffactau crefyddol;*
- Mae disgyblion yn ymateb yn dda i unedau ar grefyddau eraill ac yn holi cwestiynau dilys;
- Mae arweinwyr crefyddol lleol yn arwain gwasanaethau yn rheolaidd;
- Trwy wers a thrafodaethau am drychinebau byd eang, mae'r disgyblion yn trafod cyfiawnder a thegwch yn effeithiol.
- Yn y sesiynau addoliad torfol wythnosol, mae'r plant yn myfyrio ac yn gweddïo gan ddangos empathi, goddefgarwch a chonsyrn am eraill.
- Mae ganddynt werthfawrogiad da o gredoau eraill yn ogystal â Christnogaeth.
- Mae'r ysgol yn llwyddo i baratoi disgyblion sy'n cyflawni'n dda ac amlygir hyn trwy eu hymddygiad a'u boneddigeiddrwydd.

Materion i gael sylw

- Parhau i ddatblygu gwybodaeth am grefyddau gwahanol gan ganolbwyntio am ddysgu am negeseuon crefyddau ar sut i fyw yn dda.
- Angen i bob un disgybl ddangos parch at ei gilydd.

Rhagorol		Da	X	Digonol		Anfoddhaol	

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol?

- Dylai hunan arfarniad ystyried y dangosyddion canlynol: yr amser a roddir i'r pwnc, gwybodaeth bynciol, arbenigedd a datblygiad proffesiynol yr athrawon, addasrwydd y rhaglen astudio ac amrediad yr adnoddau dysgu a ddefnyddir.
- Mae arfarniad o arsylwadau gwersi a gwaith disgyblion yn caniatáu i benaethiaid a phenaethiaid adran i ddod i farn am ansawdd yr addysgu mewn gwersi Addysg Grefyddol o fewn yr ysgol, a'r graddau y mae disgyblion yn cael eu cymell a'u hannog i gyrraedd safonau uchel.

- Dylai ysgolion cynradd gyfeirio at y ddarpariaeth 'Pobl, Credoau a Chwestiynau' ar gyfer dysgwyr y Cyfnod Sylfaen yn ogystal ag Addysg Grefyddol yn CA2.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol).

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adrannau 2.1 ac 2.2 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Yr addysgu: cynllunio ac amrediad o strategaethau

- Mae'r ysgol yn cynllunio'n addas ar gyfer y pwnc. Caiff y gwersi eu cynllunio'n ofalus i ennyn diddordeb a chynnig ystod o brofiadau a gweithgareddau gwerthfawr a diddorol. Mae cynlluniau'r athrawon wedi'u cynllunio'n fanwl a'u diffinio ar gyfer medrau cyfathrebu, rhifedd, meddwl a TGCh. Mae' pwnc yn cael ei amserlennu'n addas yn yr ysgol.

- Defnyddir nifer o strategaethau addysgu amrywiol wrth addysgu Addysg Grefyddol i gymell diddordeb y disgyblion ac mae'r disgyblion yn ymateb yn gadarnhaol gan ddangos boddhad. Cyfoethogir profiadau plant trwy gyfuniad o waith da ar ac oddi ar y safle trwy ymweliadau amrywiol a gweithgareddau allgyrsiol.

- Gwneir defnydd cyson o Asesu ar gyfer Dysgu i gyfoethogi'r ddarpariaeth. Mae strategaethau AaGD wedi cael sylw fel un o brif flaenoriaethau'r CDY. Mae'r plant hyn wedi datblygu i bennu eu m.p.ll. eu hunain i dasgau. Mae'r plant i gyd, gan gynnwys y rhai yn y CS yn adfyfyrio ar ddiwedd tasgau ffocws gan ddadansoddi os ydynt wedi llwyddo yn eu tasg.

- Mae Addysg Grefyddol fel pwnc yn sicrhau bod cwricwlwm cyfan yr ysgol yn cael ei gyfoethogi – drwy addysgu am Ddaearyddiaeth yn y newyddion ac am enwogion crefyddol a moesol.

Materion i gael sylw

- Sicrhau digon o adnoddau ac arteffactau i addysgu'r plant am gredoau ac arferion eraill.
- Parhau i chwilio am gyfleoedd i addysgu Addysg Grefyddol yn drawsgwricwlaidd.

Rhagorol		**Da**	X	**Digonol**		**Anfoddhaol**	

Addoli ar y Cyd

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?

Ydy'r addoli ar y cyd yn cydymffurfio â'r gofynion statudol?	**Ydy**	**Nac ydy**

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 2.3.1, 'Arweiniad atodol ar arolygu Addoli ar y Cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Medi 2010) , 'Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd' (Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94)

Nodweddion da mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

- Defnyddir ystod eang o strategaethau yn ystod gwasanaethau boreol i hybu datblygiad ysbrydol y disgyblion. Mewn sesiynau addoli ar y cyd rhoddir rhan weithredol i'r plant a'u hannog i fyfyrio, a dod yn ddigon hyderus i weddïo'n syml o'r frest.

- Gwahoddir aelodau o'r gymuned yn rheolaidd i roi gwasanaethau crefyddol i'r plant – e.e. criw 'Agor y Llyfr'.

- Rydym yn sicrhau bod agweddau moesol, yn ogystal ag ysbrydol, yn rhan o'r gwasanaethau. Rhoddir sylw i ddigwyddiadau/trychinebau byd-eang mewn gwasanaethau ac mewn gwersi i ddatblygu empathi tuag at eraill.

Materion i gael sylw mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd							
• Gwell strwythur i’r cyfnodau addoli yn y dosbarthiadau. • Mwy o ganu crefyddol (emynau a.y.y.b.) yn y sesiynau addoli torfol.							
Rhagorol		**Da**	X	**Digonol**		**Anfoddhaol**	

Llofnod: *G E Thomas* (Pennaeth)

Dyddiad: 16/10/15

Enw'r Ysgol: LLANELLTYD

Addysg Grefyddol

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?

- Seilir yr hunan arfarniad ar arsylwadau gwersi, arfarniadau o waith disgyblion a chyfweliadau â disgyblion.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol) a chynnwys arfarniad o asesiadau athrawon ac/neu ganlyniadau arholiad.

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 1 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Safonau mewn Addysg Grefyddol – cynnydd mewn dysgu

Mae rhan fwyaf y disgyblion yn gwneud cynnydd cadarn yn eu dysgu ac yn cyflawni'n dda yn y gwersi Addysg Grefyddol ar draws yr ysgol.

Ar draws yr ysgol, mae rhan fwyaf y disgyblion yn gwrando'n dda ac yn medru adalw dysgu blaenorol yn briodol. Erbyn diwedd y Cyfnod Sylfaen, mae'r rhan fwyaf yn gwrando'n dda ar gyfarwyddiadau oedolion a chyfraniadau llafar disgyblion eraill. Maent yn cyfathrebu yn gynyddol gywir a hyderus. Erbyn diwedd cyfnod allweddol 2, mae llawer o ddisgyblion yn siarad am eu gwaith yn hyderus yn y Gymraeg, gan fynegi eu hunain yn glir a chywir. Enghraifft dda o'u medrau llafar yw eu hapêl radio ar-lein i helpu pobl Nepal wedi'r trychineb diweddar.

Gall y rhan fwyaf o ddisgyblion y Cyfnod Sylfaen ofyn cwestiynau am eu profiadau eu hunain, y byd o'u hamgylch ac agweddau o grefydd. Erbyn diwedd Cyfnod Sylfaen mae'r rhan fwyaf o'r disgyblion yn medru mynegi barn eu hunain a theimladau ac yn dechrau sylweddoli fod ystyr i symbolau crefyddol a defnyddio geirfa grefyddol mewn modd addas.

Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion CA2 yn medru disgrifio ac esbonio credoau, dysgeidiaethau ac arferion crefyddol a ymchwylir iddynt. Erbyn diwedd CA2 mae llawer o'r disgyblion yn medru esbonio sut mae eu teimladau, gweithredoedd a'u barnau yn effeithio ar eu bywydau ac mae'r mwyafrif ohonynt yn medru defnyddio ystod o eirfa grefyddol addas.

Materion i gael sylw

Sicrhau fod disgyblion yn derbyn digon o gyfleoedd i ddatblygu eu sgiliau cyfathrebu drwy gyfrwng themau crefyddol. Bydd hyn yn fodd i dargedu cynnydd yn nifer y disgyblion sydd yn cyrraedd lefel 5 yn Addysg Grefyddol ar ddiwedd CA2.

Rhagorol		Da	√	Digonol		Anfoddhaol	

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol?

- Dylai hunan arfarniad ystyried y dangosyddion canlynol: yr amser a roddir i'r pwnc, gwybodaeth bynciol, arbenigedd a datblygiad proffesiynol yr athrawon, addasrwydd y rhaglen astudio ac amrediad yr adnoddau dysgu a ddefnyddir.
- Mae arfarniad o arsylwadau gwersi a gwaith disgyblion yn caniatáu i benaethiaid a phenaethiaid adran i ddod i farn am ansawdd yr addysgu mewn gwersi Addysg Grefyddol o fewn yr ysgol, a'r graddau y mae disgyblion yn cael eu cymell a'u hannog i gyrraedd safonau uchel.
- Dylai ysgolion cynradd gyfeirio at y ddarpariaeth 'Pobl, Credoau a Chwestiynau' ar gyfer dysgwyr y Cyfnod Sylfaen yn ogystal ag Addysg Grefyddol yn CA2.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol).

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adrannau 2.1 ac 2.2 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Yr addysgu: cynllunio ac amrediad o strategaethau

Darperir cwricwlwm cytbwys ac eang sy'n sicrhau cydbwysedd, ehangder, dilyniant a chydlynedd priodol trwy gynnig profiadau dysgu llwyddiannus sydd yn cwrdd â gofynion y Cyfnod Sylfaen a'r Cwricwlwm 2008 ac Addysg Grefyddol yn unol a'r maes llafur cytûn lleol. Mae'r athro CA2 yn cynllunio ar y cyd ag athrawon CA2 y dalgylch fel rhan o Rwydwaith athrawon er mwyn defnyddio arbenigeddau athrawon eraill y dalgylch mewn pynciau penodol sydd hefyd yn sicrhau cysondeb a dilyniant rhwng disgyblion CA2 a'r ysgol uwchradd.

Yn y Cyfnod Sylfaen mae addysg grefyddol yn rhan o'r cynlluniau gan sicrhau darpariaeth barhaus ac estynedig sydd gyda ffocws.

Yn y ddau gyfnod allweddol mae'r athrawon yn cynllunio gan ymateb i ofynion Maes Llafur Cytun. Ar draws yr ysgol mae'r cynllunio gan sicrhau cyfleoedd thematig trwy gyfrwng y Cwricwlwm Cymreig sydd yn galluogi digyblion i werthfawrogi arwyddocad, gwerth ac effaith treftadaeth Gristnogol gyfoethog. Mae'r cynlluniau thematig sy'n cwmpasu yr ardal leol yn darparu cyfleoedd i ddisgyblion ofyn cwestiynau sylfaenol am ystyr a phwrpas bywyd ac effaith ac arwyddocad crefydd ar

syniadaeth grefyddol ar gymdeithas.

Mae cynllunio yn y Cyfnod Sylfaen wedi'i selio'n gadarn ar y chwe maes dysgu ac yn rhoi rol weithredol i ddisgyblion yn eu dysgu. Mae ardaloedd mewnol dosbarth CS wedi eu datblygu'n addas i gwrdd a'r gofynion gyda'r ardal tu allan yn parhau i gael ei datblygu er mwyn cyfoethogi'r dysgu. Sicrheir fod profiadau buddiol a chyfleoedd cyson i ddiwallu anghenion a diddordeb pob disgybl boed yn blentyn ag anghenion neu'n fwy abl a thalentog *e.e. cymryd rhan weithredol ac arweinyddol mewn prosiect*.
Mae'r ddarpariaeth ar gyfer sicrhau bod disgyblion o bob oedran yn caffael medrau llythrennedd a rhifedd perthnasol ac yn ymateb yn briodol i ofynion y Fframwaith Llythrennedd a Rhifedd cenedlaethol, ac mae tystiolaeth yn llyfrau'r disgyblion fod yna gyfleoedd i ddisgyblion feithrin eu sgiliau llythrennedd a rhifedd drwy dasgau/gweithgareddau ym maes Addysg Grefyddol.

Mae addysg rhyw yn cael ei addysgu'n dda fel rhan o'n gwaith ABaCh, gwyddoniaeth a'r ysgol iach. Mae Polisi Cyfle Cyfartal yr ysgol ynghyd a'r Polisi Cydraddoldeb yn arwain at gyfleoedd gwerthfawr a mynediad i bob agwedd o'r cwricwlwm i bob plentyn. Mae'r polisiau'n weithredol ac rydym yn ymwybodol o'r angen i newid cynlluniau i anghenion disgyblion.

Cyfoethogir profiadau plant yn dda iawn trwy amrywiaeth o weithgareddau allgyrsiol ac mae'r ysgol yn manteisio ar bob gyfleoedd i weithio gyda'r gymuned gristnogol leol drwy ymeliadau gyda'r Eglwys yn Llanelltyd. Mae'r ysgol yn perfformio eu gwasanaeth Diolchgarwch yn yr Eglwys leol yn flynyddol. Mae cymuned yr Eglwys yn trefnu gweithgaraeddau o hwyl ar gyfer y disgyblion yn Ffair Haf y pentref.

Materion i gael sylw
Gwneud defnydd o Radio Ysgol i ddarparu cyfleoedd i ddisgyblion fynegi temladau a barn am whanol bynciau crefyddol.
Sicrhau fod yna ddefnydd cyson o TGCh yn digwydd ar draws yr ysgol er mwyn datblygu dealltwriaeth a gallu disgyblion wrth ymdrin a phynciau ac agweddau crefyddol.

Rhagorol		Da	√	Digonol		Anfoddhaol	

Addoli ar y Cyd

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?		
Ydy'r addoli ar y cyd yn cydymffurfio â'r gofynion statudol?	**Ydy**	**Nac ydy**

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 2.3.1, 'Arweiniad atodol ar arolygu Addoli ar y Cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Medi 2010) , 'Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd' (Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94)

Nodweddion da mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

Cynhelir sesiynau addoli ar y cyd gwerthfawr yn ddyddiol ac anogir y plant i gyfrannu yn gyson ac yn ymateb yn ddeallus wrth wrando a thrafod materion o fewn y gwasanaeth. Ceir ymweliadau rheolaidd gan y gweinidog lleol a chriw yr Eglwys leol "Agor y Llyfr" sy'n cyfoethogi datblygiad ysbrydol ein disgyblion. Cynhelir Gwasanaeth Diolchgarwch gan y disgyblion yn flynyddol, ar y naill yn y capel a'r Eglwys leol a rhennir y rhoddion gan y plant gydag aelodau hŷn y gymuned. Rydym hefyd yn cyfrannu'n flynyddol at weithgareddau ac elusennau megis Cymorth Cristnogol, Plant mewn Angen, Achub y plant a Thy Gobaith a Thy'r Eos.

Mae datblygiad personol, ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol disgyblion wedi ei ymgorffori'n gadarn yn y cwricwlwm a gweithdrefnau dydd-i-ddydd yr ysgol. Mae hon yn ysgol hapus lle mae cyfeillgarwch yn amlwg.
Mae'r ysgol yn hyrwyddo effeithiol y gwerthoedd uchel sy'n helpu'r disgyblion i wahaniaethu rhwng yr hyn sy'n gywir ac yn anghywir ac yn eu hannog i gymryd cyfrifoldeb dros eu gweithrediadau.

Mae'r ddarpariaeth ar gyfer datblygiad ysbrydol disgyblion yn dda trwy gynnal sesiynau cydaddoli bywiog ac effeithiol, gwasanaeth Diolchgarwch, gwasanaethau misol gan y Parch Angharad Griffiths a chyflwyniadau creadigol gan griw lleol "Agor y Llyfr." Rhoddir cyfleoedd cyson yn ein cynlluniau addysg

grefyddol iddynt edrych ar gwestiynau mawr bywyd, i gymharu a rhyfeddu, i ddeall arferion a phwysigrwydd credoau eraill, i ddeall eu rhan yn y darlun mawr ac i ddeall eu rôl yn nyfodol ein byd fel dinasyddion y dyfodol. Rhoddir pwyslais cyson a da i ddatblygu unigolion sy'n meddwl am eraill ac yn barod I chwarae eu rhan boed yn yr ysgol neu thu allan. Mae holl staff yr ysgol yn arwain drwy esiampl ac yn rhoi pwyslais priodol ar ddatblygiad moesol pob plentyn yn yr ysgol. Mae ymdeimlad o barch yn y berthynas glos sydd rhwng y staff a'r disgyblion yn cael ei feithrin drwy weithredoedd fel tegwch a gonestrwydd.

Cesglir arian at elusennau yn unol a phenderfyniadau'r disgyblion, anfonwyd arian casgliad y Cyfarfod Diolchgarwch eleni i Cymorth Cristnogol i brynu adnoddau i ffermwyr yn Sudan a chefnogir Diwrnod Trwynau Coch a Phlant mewn Angen.

Materion i gael sylw mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd
Parhau i gynnal arferion da addoli ar y cyd gan sicrhau fod addoli ar y cyd yn digwydd mewn amrywiaeth o ffyrdd – ysgol gyfan, dobarthiadau unigol yn ddyddiol a pharhau i wahodd Agor y Llyfr i gynnig profiadau cyfoethog i'r disgyblion.

Rhagorol		**Da**	√	**Digonol**		**Anfoddhaol**	

Llofnod: Llion Dwyryd Huws (Pennaeth)

Dyddiad: 20.10.15

Enw'r Ysgol: Y Traeth

Addysg Grefyddol

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?

- Seilir yr hunan arfarniad ar arsylwadau gwersi, arfarniadau o waith disgyblion a chyfweliadau â disgyblion.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol) a chynnwys arfarniad o asesiadau athrawon ac/neu ganlyniadau arholiad.

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 1 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Safonau mewn Addysg Grefyddol – cynnydd mewn dysgu
Disgyblion yn gwneud cynnydd da yn eu dysgu yn y CS ac yn CA2. Mae'r disgyblion yn ymwybodol o arferion gwahanol grefyddau, yn gallu adrodd straeon o'r Beibl a'n gwrando ac yn ymateb yn dda yn ystod gwasanaethau gan aelodau eglwysi lleol pob pythefnos pan fyddant yn cyflwyno straeon o'r Beibl. Mae gwaith y disgyblion yn cynnwys ysgrifennu estynedig ar sail testun crefyddol.

Materion i gael sylw
Sicrhau cysondeb yn safon y gwaith ysgrifennu estynedig ar draws yr ysgol.

Rhagorol		Da	✓	Digonol		Anfoddhaol	

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol?

- Dylai hunan arfarniad ystyried y dangosyddion canlynol: yr amser a roddir i'r pwnc, gwybodaeth bynciol, arbenigedd a datblygiad proffesiynol yr athrawon, addasrwydd y rhaglen astudio ac amrediad yr adnoddau dysgu a ddefnyddir.
- Mae arfarniad o arsylwadau gwersi a gwaith disgyblion yn caniatáu i benaethiaid a phenaethiaid adran i ddod i farn am ansawdd yr addysgu mewn gwersi Addysg Grefyddol o fewn yr ysgol, a'r graddau y mae disgyblion yn cael eu cymell a'u hannog i gyrraedd safonau uchel.
- Dylai ysgolion cynradd gyfeirio at y ddarpariaeth 'Pobl, Credoau a Chwestiynau' ar gyfer dysgwyr y Cyfnod Sylfaen yn ogystal ag Addysg Grefyddol yn CA2.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol).

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adrannau 2.1 ac 2.2 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Yr addysgu: cynllunio ac amrediad o strategaethau
Amserlennir Addysg Grefyddol yn wythnosol a dilynir y Maes Llafur Cytun Lleol yn gywir. Mae'r pwnc wedi ei addysgu gan un athrawes i holl ddisgyblion yn CA2 ers blynyddoedd ac felly mae ganddi wybodaeth drylwyr o'r pwnc ac wedi datblygu arbenigedd yn dilyn hyfforddiant a phrofiad. Mae digon o adnoddau addas yn yr ysgol a gwneir defnydd o eglwysi lleol a'r ddau ficer yn rheolaidd.
Dengys arsylwi gwersi ar draws yr ysgol fod y disgyblion yn cyrraedd safonau da a'n cael eu cymell i gyrraedd safonau uchel. Fel rhan o'r gwaith ar ddathliadau mae'r CS yn cynnal gwasanaethau ffug fel priodas.

Materion i gael sylw
Yn dilyn newid staffio eleni rhaid sicrhau fod arbenigedd y cyd-lynydd yn cael ei rannu rhwng gweddill y staff.✓

Rhagorol		Da	✓	Digonol		Anfoddhaol	

Addoli ar y Cyd

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?		
Ydy'r addoli ar y cyd yn cydymffurfio â'r gofynion statudol?	**Ydy** ✓	**Nac ydy**
Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 2.3.1, 'Arweiniad atodol ar arolygu Addoli ar y Cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Medi 2010) , 'Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd' (Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94)		
Nodweddion da mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd Gwasanaethau dyddiol yn cael ei gynnal unai fel ysgol gyfan neu ymhob dosbarth. Aelodau eglwysi lleol yn dod i'r ysgol pob pythefnos i gynnal gwasanaeth boreol yn adrodd straeon y Beibl "Agor Y Llyfr".		
Materion i gael sylw mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd **Sicrhau fod staff newydd yn cydymffurfio â'r drefn o gynnal gwasanaeth boreol yn y dosbarth pan nad oes gwasanaeth ysgol gyfan.**		

Rhagorol		**Da**	✓	**Digonol**		**Anfoddhaol**	

Llofnod: Elin Wyn Jones (Pennaeth)

Dyddiad: 15/10/15

Enw'r Ysgol: Dyffryn Nantlle

Addysg Grefyddol

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?

- Seilir yr hunan arfarniad ar arsylwadau gwersi, arfarniadau o waith disgyblion a chyfweliadau â disgyblion.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol) a chynnwys arfarniad o asesiadau athrawon ac/neu ganlyniadau arholiad.

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 1 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Safonau mewn Addysg Grefyddol – cynnydd mewn dysgu

Mae ystod eang o dasgau wedi eu cwblhau yn y llyfrau gwaith e.e. Dialogau, adroddiadau, llythyrau, e-byst, fel ffurf o ateb yn estynedig ar bynciau llosg yn y pwnc .

Mae adroddiadau Craffu ar lyfrau hefyd yn nodi bod gan y disgyblion ddealltwriaeth dda o'r pwnc ac yn cadarnhau bod llawer o'r disgyblion wedi cael cyfleoedd i ymdrin â chwestiynau mawr gan hefyd edrych ar gwestiynau moesol a chyfoes. Mae sylwadau cadarn yn cael eu rhoi fel adborth i wella ansawdd gwaith y disgyblion. Mae hyn yn arwain at ail-ddrafftio ac at godi lefel cyrhaeddiad y disgyblion yn y gwaith.

Mae bron bob un o ddisgyblion CA3 wedi gwneud y cynnydd disgwyliedig yng nghyfnod allweddol 3 gan gyrraedd eu targedau yn y pwnc. Targedau Lefel 5+ oedd 94%, Lefel 6+ yn 58% a lefel 7+ yn 23%. Llwyddodd yr adran i gyrraedd y targedau yma. Mae llawer yn gallu dwyn i gof yn dda, y wybodaeth a sgiliau pwnc a gyflwynwyd. Ceir tystiolaeth o hyn drwy atebion mae'r disgyblion yn eu cynnig i gwestiynau a ofynnir ar lafar, y gwaith a gynhyrchir a chanlyniadau profion. Mae'r mwyafrif o ddisgyblion CA3 yn gallu gweithio'n annibynnol ac yn cynhyrchu gwaith da- gwelir tystiolaeth o hyn yn y llyfrau a'r tasgau asesu. Mae mwyafrif o'n disgyblion yn gallu cynnig atebion estynedig ar bapur. Mae system tracio gadarn gan yr adran ac mae disgyblion yn ymwybodol o'u perfformiad yn erbyn eu targed.

Mae adroddiadau monitro llyfrau eto'n cadarnhau bod y disgyblion wedi cael cyfleoedd rheolaidd i ddarllen er mwyn cywain gwybodaeth gan ddefnyddio TGCh neu ddeunyddiau darllen. Mae monitro llyfrau yn seiliedig ar ofynion y fframwaith llythrennedd, wedi sicrhau a chadarnhau bod y disgyblion yn cael cyfleoedd cadarn i wella'r sgiliau llythrennedd. Mae adroddiad arsylwi gwersi yn dangos bod cyfleoedd wedi bod i ddatblygu sgiliau meddwl megis mynegi barn, trafod a holi cwestiynau.

Yng nghyfnod allweddol 4 llwyddodd pob disgybl i gael cymhwyster yn y pwnc A-G (100%). Roedd targed yr adran yn 90% A*- C. Llwyddodd 80% i gyrraedd y targed yma sef 8/9 o ddisgyblion.Roedd 60% o'r dosbarth wedi derbyn graddau A*/A sydd yn gynnydd sylweddol o +22.5% ers canlyniadau 2014. Roedd 4 disgybl wedi gwella ar eu targed pwnc. Roedd targed A*/B yn 60% a llwyddodd 70% yn y graddau yma – cynnydd o 32.5% ers 2014.Roedd llawer o ddisgyblion CA4 yn gallu dwyn i gof gwybodaeth a sgiliau pwnc a gyflawnwyd iddynt eisoes. Ceir tystiolaeth o hyn drwy edrych ar ganlyniadau profion ac arholiadau allanol yr adran.

Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn gallu gweithio'n annibynnol ac yn cynhyrchu gwaith o safon dda. Mae atebion i gwestiynau estynedig yn dda gan y mwyafrif o ddisgyblion yn CA4- mae disgyblion canolig/is angen gwella'r sgil yma.

Materion i gael sylw

Gwella cyfraniad llafar y disgyblion mewn gwersi
Gwella atebion estynedig disgyblion CA3
Ca4 - Bl 11 targedu bwriadus er mwyn sicrhau bod yr adran yn cyrraedd y targed o 70% A* - C

Rhagorol		Da	✓	Digonol		Anfoddhaol	

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol?

- Dylai hunan arfarniad ystyried y dangosyddion canlynol: yr amser a roddir i'r pwnc, gwybodaeth bynciol, arbenigedd a datblygiad proffesiynol yr athrawon, addasrwydd y rhaglen astudio ac amrediad yr adnoddau dysgu a ddefnyddir.
- Mae arfarniad o arsylwadau gwersi a gwaith disgyblion yn caniatáu i benaethiaid a phenaethiaid adran i ddod i farn am ansawdd yr addysgu mewn gwersi Addysg Grefyddol o fewn yr ysgol, a'r graddau y mae disgyblion yn cael eu cymell a'u hannog i gyrraedd safonau uchel.
- Dylai ysgolion cynradd gyfeirio at y ddarpariaeth 'Pobl, Credoau a Chwestiynau' ar gyfer dysgwyr y Cyfnod Sylfaen yn ogystal ag Addysg Grefyddol yn CA2.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol).

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adrannau 2.1 ac 2.2 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Yr addysgu: cynllunio ac amrediad o strategaethau

Mae disgyblion blynyddoedd 7,8 a 9 yn derbyn un wers yr wythnos yn y pwnc. Yn CA4 mae 3 gwers yr wythnos wedi clustnodi i'r pwnc. Mae disgyblion yn astudio amrediad o bynciau o fewn y ddau gyfnod allweddol. Y Pennaeth Adran ydi'r unig athrawes sy'n dysgu'r pwnc y flwyddyn yma.

Mae cynlluniau gwaith newydd wedi eu creu ers 2014 ac mae'r gwaith o'u haddasu'n parhau er mwyn sicrhau bod sylw yn cael ei roi i feysydd megis llythrennedd, rhifedd a TGCH. Gwelir tystiolaeth gadarn yn y llyfrau bod medrau'r disgyblion yn y pwnc yn cael eu datblygu'n dda.

Mae ymarferion craffu ar lyfrau yn dangos bod y gwaith yn rhoi cyfleoedd i ddatblygu ysgrifennu estynedig. Mae sgiliau ysgrifennu disgyblion CA3 yn dda. Rhoddi'r cyfleoedd cyson i ddatblygu sgiliau darllen disgyblion a rhoddwyd sylw yn benodol y tymor hwn i ddatblygu'r wyth ymddygiad darllen mewn gwersi. Mae tasgau yn cynnwys strategaethau fel sganio a chraff ddarllen yn amlwg yn y cynlluniau gwaith ac yn llyfrau'r disgyblion.

Mae arsylwadau gwersi yn dangos bod ansawdd yr addysgu yn dda yn y pwnc.

CA4- Mae angen i'r adran ddatblygu cyfleoedd i ddisgyblion ysgrifennu'n fwy estynedig fel paratoad ar gyfer yr arholiad TGAU. Mae safon darllen disgyblion CA4 yn dda. Mae sgiliau TGCh disgyblion CA4 yn dangos y gallu i ymchwilio a chyflwyno adroddiadau ar bynciau penodol.

Cyflwynir yr addysg grefyddol statudol yn ystod y gwersi AbaCH a'r Gwersi BAC. Mae'r amserlen hefyd yn cael ei rhewi ar adegau penodol o'r flwyddyn er mwyn cwrdd â'r gofyn statudol.

Materion i gael sylw

Datblygu mwy o dasgau llafar
Datblygu mwy o dasgau rhifedd/TGCh
Angen edrych ar gwricwlwm yr ysgol yn CA4 er mwyn crfhau'r ddarpariaeth statudol

Rhagorol		Da		Digonol	✓	Anfoddhaol	

Addoli ar y Cyd

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?							
Ydy'r addoli ar y cyd yn cydymffurfio â'r gofynion statudol?					**Ydy √**		**Nac ydy**
Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 2.3.1, 'Arweiniad atodol ar arolygu Addoli ar y Cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Medi 2010) , 'Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd' (Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94)							
Nodweddion da mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd Mae yna bolisi Addoli Ar Y Cyd yn yr ysgol. Mae agweddau a gyflwynir yn cynnwys straeon moesol, Beiblaidd, cymdeithasol ac ysbrydol iddynt. Mae yna wasanaethau dosbarth, gwasanaethau ysgol gyfan a gwasanaethau cyfnod allweddol yn digwydd o fewn yr ysgol.							
Materion i gael sylw mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd **Gwella ansawdd y gwasanaethau ysgol gyfan yn CA3 a CA4**							
Rhagorol		**Da**		**Digonol**	√	**Anfoddhaol**	

Llofnod: Alwen Pennant Watkin (Pennaeth)

Dyddiad: 07.10.15

Enw'r Ysgol: Y GADER

Addysg Grefyddol

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?

- Seilir yr hunan arfarniad ar arsylwadau gwersi, arfarniadau o waith disgyblion a chyfweliadau â disgyblion.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol) a chynnwys arfarniad o asesiadau athrawon ac/neu ganlyniadau arholiad.

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 1 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Safonau mewn Addysg Grefyddol – cynnydd mewn dysgu

CA3: Mae'r adran yn arfarnu safon y deilliannau yn rheolaidd yn y pwnc ac yn cynllunio ar gyfer gwella. Mae'r adran yn gosod targedau penodol ar gyfer pob blwyddyn ac yn addasu y cynlluniau gwaith a'r asesiadau yn flynyddol i geisio cyrraedd y targedau hyn.
2012-3 – targed o godi nifer y bechgyn oedd yn cyrraedd lefel 5. Addaswyd dwy dasg asesu blwyddyn 9 er mwyn cynnig cwrs mwy apelgar i fechgyn.
2013-4 – targed o godi nifer y disgyblion yn llwyddo i gyrraedd lefel 6. Addaswyd y tasgau asesu gan gyflwyno disgrifiadau clir o lefelau a thargedu unigolion ar gyfer lefel 6.
2014-5 – targed o godi nifer y disgyblion yn llwyddo i gyrraedd lefel 7. Mae'r adran eleni wedi gwneud defnydd llawer helaethach o gyfundrefn tracio yr ysgol i godi ymwybyddiaeth yr athro a'r disgyblion o darged pob disgybl yn y pwnc ac i adnabod ac ymateb i enghreifftiau o dangyflawni.

	Lefel 4	Lefel 5 neu uwch	Lefel 6 neu uwch	Lefel 7
2014-5	8.9%	91%	41.7%	17.9%

Mae'r data cymhariaeth bechgyn a merched yn ffafriol yn y pwnc – gyda'r bechgyn eleni yn gwneud yn sylweddol well na'r merched. (Roedd 12 disgybl wedi cyrraedd lefel 7 – gyda 9 ohonynt yn fechgyn)

CA4: Mae canlyniadau TGAU yr ysgol wedi bod yn gyson dda iawn dros gyfnod o dros 10 mlynedd. Mae'r canlyniadau yn gyson ymysg y gorau yng Ngwynedd. Mae'r mwyafrif o'r digyblion yn llwyddo i gael eu gradd uchaf yn y pwnc hwn. Mae gwaith sylweddol wedi ei wneud yn ystod y 5 mlynedd diwethaf yn darparu deunyddiau adolygu effeithiol – yn gardiau dysgediaeth, llyfryn adolygu a chyflwyniad Pwyntpwer ar gyfer pob un o'r wyth uned TGAU. Cynhelir sesiynau adolygu ar ôl ysgol. Bydd disgyblion yn hunanarfarnu eu cynnydd yn rheolaidd ac yn gosod targedau ar gyfer gwella yn y pwnc. Bydd yr adran yn ceisio cynnal pob disgybl trwy gydol y ddwy flynedd CA4 gan gysylltu gyda rhieni os oes angen i drefnu cynhalaeth ychwanegol.

Canlyniadau TGAU 2014-5: (Roedd 20 disgybl wedi eisteddd yr arholiad TGAU)
Wedi cyrraed A/A* - 57% o'r bechgyn a 100% merched.
Cohort A* / C - bechgyn 85.7% a merched 100%
Roedd un bachgen wedi gael gradd 'D' sydd yn golygu fod yn disgyn i'r cohort A* - G.
Roedd yr adran wedi cyrraedd targed y pwnc eleni sef 95%.
Roedd sgor cyfartalog y pwnc yn 53. Roedd hwn yn sgor sylweddol uwch na'r sgor cyfartalog pynciau eraill (sef 45) a'r sgor pwnc ym mhob ysgol (sef 45)

Materion i gael sylw

- Parhau i gynnal ac annog pob disgybl CA4 i ymgyrraedd am y radd uchaf posibl.
- Bydd angen addasgu y cynlluniau gwaith yn ystod 2014-5 gan fod yr ysgol yn symud yn ôl i ddysgu CA3 mewn grwpiau cymysg allu. Mae'r adran yn gweld bydd yma sialens i gynllunio fel bod y disgyblion targed lefel 7 yn derbyn digon o her i gyrraedd eu potensial mewn grwp gallu cymysg. Bydd angen addasu y tasgau asesu ar gyfer y grwpiau newydd yma.

Rhagorol		Da	√	Digonol		Anfoddhaol	

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol?
• Dylai hunan arfarniad ystyried y dangosyddion canlynol: yr amser a roddir i'r pwnc, gwybodaeth bynciol, arbenigedd a datblygiad proffesiynol yr athrawon, addasrwydd y rhaglen astudio ac amrediad yr adnoddau dysgu a ddefnyddir. • Mae arfarniad o arsylwadau gwersi a gwaith disgyblion yn caniatáu i benaethiaid a phenaethiaid adran i ddod i farn am ansawdd yr addysgu mewn gwersi Addysg Grefyddol o fewn yr ysgol, a'r graddau y mae disgyblion yn cael eu cymell a'u hannog i gyrraedd safonau uchel. • Dylai ysgolion cynradd gyfeirio at y ddarpariaeth 'Pobl, Credoau a Chwestiynau' ar gyfer dysgwyr y Cyfnod Sylfaen yn ogystal ag Addysg Grefyddol yn CA2. • Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol).
Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adrannau 2.1 ac 2.2 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol
Yr addysgu: cynllunio ac amrediad o strategaethau • Mae Addysg Grefyddol yn draddodiadol wedi cael amser têg ar amserlen yr ysgol. Mae pob disgybl CA3 yn cael 2 gyfnod dysgu o 50 munud yr un pob wythnos. Mae'r grwpiau TGAU yn cael 3 cyfnod dysgu o 50 munud yr wythnos. Ers dwy flynedd mae'r grwpiau Addysg Grefyddol Statudol CA4 wedi gael un cyfnod dysgu 50 munud yr wythnos. • Oherwydd fod yr athrawes Addysg Grefyddol wedi bod yn dysgu 7 gwers o Addysg Grefyddol Statudol eleni mae 4 dosbarth CA3 wedi cael eu dysgu gan athrawon digymhwyster yn y pwnc. Mae'r athraweon hyn wedi cael pob arweiniad gan y pennaeth adran. Mae cynllun gwaith manwl, yr holl daflenni gwaith, deunyddiau darllen, tasgau asesu a chyflwyniadau Pwyntpwer wedi eu darparu ar gyfer yr athrawon hyn gan y pennaeth adran.Bydd y pennaeth adran yn asesu sampl o dasagau asesu pobl grwp dysgu ac yn monitro llyfrau pob grwp. • Mae'r pennaeth pwnc yn raddedig mewn Efrydiau Beiblaidd gyda dros 30 mlynedd o ddysgu'r pwnc yn Ysgol y Gader. Mae yn ymdrechu i gadw ei arbenigedd yn y pwnc yn gyfredol trwy fynychu pob cwrs addas sydd yn cael ei gynnig, trwy ddarllen yn eang o gwmpas y pwnc ac yn ymchwilio safleoedd addysgol perthnasol ar y rhyngrwyd. Bydd cyfle rheolaidd hefyd o fewn yr ysgol i drafod ac edrych ar waith cyd-athrawon. Mae cydweithio effeithiol o fewn cyfadran y Dyniaethau yn rhoi cyfle i'r tri athro i rannu arfer dda dysgu ac addysgu. • Mae'r rhaglen astudio CA3 yr adran wedi ei seilio ar y Fframwaith enghreifftiol cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol. Mae'r adran wedi cynllunio maes llafur sydd yn astudio 10 maes ystod y Fframwaith ac yn asesu tair prif sgil y pwnc. • Mae'r ysgol yn dilyn maes llafur TGAU /Opsiwn B y CBAC • Mae gwersi Addysg Grefyddol Statudol CA4 yn dilyn cwrs a lunwyd gan yr athrawes ac sydd hefyd yn cyfrannu at y cynhwysterau Bac Cymraeg a'r Medr Allweddol 'Gweithio Gyda Eraill'. • Mae'r adran yn gallu buddsoddi llai pob blwyddyn mewn adnoddau newydd oherwydd y crebachu sydd ar wariant ym myd addysg. Anodd bellach yw prynu llyfrau ac fe wneir mwy o ddefnydd o'r rhyngrwyd ac o gyflwyniadau Youtube ar lawr y dosbarth. • Mae gan yr ysgol raglen arsylwi gwersi yn ei le a bydd y Pennaeth Dyniaethau ac aelod o'r tim reoli yn dod i fonitro ansawdd y dysgu. Roedd y wers ddiwethaf a arsylwyd wedi ei graddio yn 'da'. • Mae pob disgybl yn ymwybodol o'i radd targed yn y pwnc trwy gyfrwng taflen a osodir ar glawr y llyfr gwaith. Nodir ar y daflen y targed ar gyfer diwedd CA3 ynghyd â gradd pob tasg asesu estynedig a asesir yn ystod y flwyddyn. Bydd y graddau hyn yn cael eu bwydo mewn i sustem tracio yr ysgol a bydd unrhyw dangyflawni yn dod yn amlwg i'r pennaeth adran wrth iddi ddadansoddi y data yma yn rheolaidd. Bydd yr adran, y Pennaeth Dyniaethau a'r Pennaeth Cyfnod Allweddol yn dod i mewn i'r broses o geisio codi cyrhaeddiadd disgyblion. Adroddir i rieni yn fanwl yn y nosweithiau rhieni blynyddol – gan gyfeirio at y gwaith dosbarth, y gwaith ysgrifenedig, llefaredd a thasgau asesu estynedig pob disgybl. Bydd dau neu tri targed ar sut i wella yn cael eu trafod gyda'r disgybl a'i rieni. • Bydd pob disgybl CA4 yn derbyn gradd targed ar sail eu cyrhaeddiad ar ddiwedd blwyddyn 9. Y radd yma fydd man cychwyn blwyddyn 10 a bydd gradd tua hanner y disgyblion yn cael ei godi yn ystod CA4 wrth i'r disgyblion wneud cynnydd. Mae llwyddiant pob disgybl yn cael ei ddathlu a'i gymeradwyo mewn sylwadau cadarnhaol ar waith – ar lafar ac yn ysgrifenedig. Bydd yr athrawes yn buddsoddi llawer o amser yn sicrhau fod gan pob disgybl CA4 ddealltwriaeth hyderus o arddull ateb pob cwestiwn sydd yn ymddangos ar y papur arholiad.

Materion i gael sylw

- Mae angen cyn llunio mwy o dasgau estynedig ar gyfer y disgyblion CA4 sydd yn dilyn y cwrs TGAU, tasgau a fydd yn atgyfnerthu y fframwaith llythrennedd.
- Mae angen cynllunio mwy o dasgau gwaith ymchwilio grwp ar gyfer yr un disgyblion – er mwyn hyrwyddo sgiliau dysgu annibynnol y disgyblion gwanaf.

Rhagorol		Da	√	Digonol		Anfoddhaol	

Addoli ar y Cyd

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?		
Ydy'r addoli ar y cyd yn cydymffurfio â'r gofynion statudol?	**Ydy**	**Nac ydy**

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 2.3.1, 'Arweiniad atodol ar arolygu Addoli ar y Cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Medi 2010) , 'Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd' (Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94)

Nodweddion da mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

- Mae gwasanaethau o addoliad yn digwydd yn rheolaidd yn y cyfnod cofrestru. Mae adnoddau wedi cael eu argymell i'r athrawon dosbarth eu defnyddio wrth gynllunio yr addoliad e.e. ffeil o ddarlleniadau a gweddiau addas. Mae nifer hefyd yn gwneud defnydd o'r gwasanaethau sydd ar safle Beibl.net.
- Mae llai o wasanaethau addoliad yn y neuadd wedi cael eu cynnal yn ystod 2014-5
- Mae agwedd y mwyafrif o ddisgyblion yn gadarnhaol parthed cymryd rhan mewn addoli ar y cyd.
- Mae'r athrawes Addysg Grefyddol yn achlysurol wedi bod yn darparu gwasanaeth i'w ddefnyddio yn y gwsaanaethau ysgol gyfan ar fore Llun – gyda'r prif swyddogion yn arwain yr addoliad.
- Mae nifer sylweddol o Dystion Jehofa yn dewis peidio mynychu'r cyfnod o addoliad ysgol gyfan.
- Yn ystod 2014-5 fe ymwelodd un clerigwr lleol i arwain yr addoliad ysgol gyfan (Offeiriad y Santes Fair – ar achlysur y Nadolig)

Materion i gael sylw mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

- Trefnwyd eisioes i'r athrawes Addysg Grefyddol gael amser digyswllt yn ystod y flwyddyn addysgol 2015-6 i baratoi gwasanaeth yn rheolaidd ar gyfer y gwasanaethau ysgol gyfan ar fore Llun. Bydd hefyd yn llunio dau wasanaeth byrach ar gyfer eu defnyddio yn yr ystafell ddosbarth yn ystod yr wythnos.
- Yn ystod 2015-6 bydd yr ysgol yn ailsefydlu'r drefn o gynnal gwasanaeth boreuol unwaith yr wythnos ar gyfer CA3 ac unwaith ar gyfer CA4 – yn ogystal â'r addoliad ysgol gyfan ar fore Llun. Bydd yr athrawon dosbarth yn gyfrifol am drefnu yr addoliad yma.
- Yn ystod 2015-6 bydd angen monitro fod pob dosbarth yn cael cyfle rheolaidd i 'addoli ar y cyd'.

Rhagorol		Da		Digonol	√	Anfoddhaol	

Llofnod: David Jones (Pennaeth (mewn gofal))

Dyddiad: 4/6/15

2.3.1 Asesiadau athrawon a chanlyniadau arholiadau allanol yn y sector uwchradd

Asesiadau athrawon: Addysg Grefyddol CA3

Mae adrannau yn dod i farn am gyflawniad disgyblion ar sail gwaith y flwyddyn, tasgau asesu a phrofion ac yn defnyddio canfyddiadau'r rhaglen safoni genedlaethol (2010-12) a chanllawiau Llywodraeth Cymru i'w cynorthwyo:

- Addysg Grefyddol: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3 (2011)
- Proffiliau Enghreifftiol Dysgwyr yng Nghyfnodau Allweddol 2 a 3 mewn Addysg Grefyddol: Canllawiau Ychwanegol (2011)

Nid yw Adran Addysg a Sgiliau Llywodraeth Cymru yn casglu canlyniadau CA3 Addysg Grefyddol felly nid oes modd cymharu perfformiad ysgolion uwchradd Môn gydag ysgolion eraill ar draws Cymru. Mae CYNNAL yn casglu data perfformiad CA3 ar ran awdurdodau Môn (M), Gwynedd (G) a Chonwy (C).

Blwyddyn	Ysgolion	Disgyblion		%L5+		%L6+		%L7+	
	M+G+C*	Gwynedd	M+G+C	Gwynedd	M+G+C	Gwynedd	M+G+C	Gwynedd	M+G+C
2015	5(5)+13(14)+0(0)	1,142	1,790	94.0		60.9		24.8	
2014	5(5)+11(14)+0(0)	1,048	1,659	94.0	91.7	61.6	55.3	21.0	19.6
2013	5(5)+5(14)+1(7)	462	1,242	93.5	88.7	68.4	52.3	24.9	18.2
2012°	5(5)+13(14)+4(7)	1,265	2,577	87.0	82.7	51.2	43.2	16.4	12.5
2011	3(5)+11(14)+2(7)	1,150	1,773	81.8		40.7		12.5	

* Erbyn Hydref 2015 roedd 13 allan o 14 ysgol yng Ngwynedd wedi cyflwyno data perfformiad CA3, 5 allan o 5 ysgol uwchradd ym Môn. Nid oedd yr ysgolion arbennig wedi cyflwyno asesiadau athrawon ar gyfer addysg grefyddol. Nid yw CYNNAL wedi casglu data perfformiad ysgolion Conwy ers 2013.

° Daeth y broses o gymedroli portffolios addysg grefyddol i ben yn Haf 2012, felly gellid tybio bod cysondeb yn nealltwriaeth yr ysgolion o'r lefelau cyrhaeddiad

- Cyflwynodd 13 o ysgolion uwchradd Gwynedd data asesiadau athrawon o gyrhaeddiad eu disgyblion ar ddiwedd CA3: Dyffryn Ogwen, Dyffryn Nantlle,Brynrefail, Eifionydd, Y Gader, Uwchradd Tywyn, Y Berwyn, Ardudwy, Y Moelwyn, Friars, Tryfan, Syr Hugh Owen, Glan y Môr.
- Nid yw CYNNAL wedi derbyn data perfformiad CA3 oddi wrth: Botwnnog.
- Aseswyd 1,142 o ddisgyblion CA3 yn Haf 2015.
- Cyflawnodd 94% o ddisgyblion CA3 Gwynedd Lefel 5+ mewn Addysg Grefyddol, sy'n gyson â chanlyniadau 2014. Mae'r ganran a dderbyniodd Lefel 5+ yn amrywio o 87.9% i 98%;
- Cyflawnodd 60.9% o ddisgyblion CA3 Gwynedd Lefel 6 mewn Addysg Grefyddol, sy'n 0.7% llai nag yn 2014. Mae'r ganran a dderbyniodd Lefel 6+ yn amrywio o 31.5% i 77.2%.
- Cyflawnodd 24.8% o ddisgyblion CA3 Gwynedd Lefel 7+ mewn Addysg Grefyddol, sy'n 3.8% yn fwy nag yn 2014. Dyfarnwyd Lefel 7 i ddisgyblion ymhob ysgol ac mae'r canran yn amrywio o 13% i 36.7%
- Dyfarnwyd Lefel 3 neu is i ddisgyblion mewn 2 ysgol.
- Roedd 25 disgybl (2.2%) yng Ngwynedd yn deilwng o L8 mewn addysg grefyddol.

Canlyniadau TGAU: Astudiaethau Crefyddol (cwrs llawn)

Mae'r data yn cynrychioli disgyblion oedd yn 15 oed neu'n hŷn yn Ionawr 2014.

	Nifer o ysgolion	Nifer o ymgeiswyr			% Rhagoriaeth			% L2			% L1			Sgôr cyfartalog y pwnc		
		B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ
2015	12	117	262	371	20.5	39.7	33.8	65.0	83.6	77.8	99.1	100.0	99.7	40	46	44
2014	12	111	220	331	27.9	40.0	36.0	71.2	80.9	77.6	100.0	100.0	100.0	42	46	45
2013	12	126	262	388	38.9	46.6	44.1	79.4	84.7	83.0	100.0	100.0	100.0	45	47	46
2012	10	113	190	303	37.2	44.7	41.9	76.1	83.2	80.5	100.0	100.0	100.0	44	46	45
2011	12	128	266	394	24.2	41.7	36.0	62.5	75.9	71.6	99.2	96.2	97.2	40	43	42
2010		42	97	139	14.3	36.1	29.5	61.9	90.7	82.0	92.9	99.0	97.1	36	42	40

Nid yw sgôr cyfartalog y disgyblion yn eu pynciau eraill ar gael i'r arweinydd system. O ganlyniad mae'n amhriodol i gymharu perfformiadau ysgolion. Fodd bynnag, mae adrannau Addysg Grefyddol yn gallu cael mynediad i ddata sy'n dangos sut mae'r ymgeiswyr wedi perfformio mewn pynciau eraill. Fe'u cynghorir i ddefnyddio'r wybodaeth hyn yn eu hunan arfarniad.

Canlyniadau da

- 371 ymgeisydd o 12 ysgol yng Ngwynedd sy'n 40 yn fwy nag yn 2014. Sgôr cyfartalog y pwnc yw 44, un pwynt llai na llynedd. Nid oes ymgeiswyr o Ysgol Uwchradd Tywyn. Mae ymgeiswyr Ysgol Ardudwy yn teithio i Ysgol Eifionydd er mwyn dilyn cwrs TGAU.
- Mae'r nifer o ddisgyblion mewn dosbarthiadau yn amrywio o 10 disgybl mewn un ysgol i 143 mewn ysgol arall.
- 33.8% o'r ymgeiswyr yn derbyn graddau A*/A (rhagoriaeth) sy'n 2.2% yn llai na llynedd. 77.8% o ymgeiswyr yn ennill cymhwyster level 2 (A*- C), sy'n 0.2% yn fwy na llynedd.
- Mae 99.7% ymgeisydd wedi derbyn cymhwyster Lefel 1.
- Mae mwy o ferched na bechgyn yn dewis Astudiaethau Crefyddol fel opsiwn TGAU (B 117 : G 262).
- Mae canlyniadau'r merched yn rhagori ar ganlyniadau'r bechgyn. Mae sgôr cyfartalog y merched yn 46 mewn cymhariaeth a sgôr cyfartalog y bechgyn o 40. Mae +8 yn cynrychioli gradd TGAU. Mae canlyniadau L2 eleni yn awgrymu bod y bwlch (18.6%) rhwng safonau'r bechgyn a'r merched wedi cynyddu am y trydydd blwyddyn yn olynol. Mae'r bwlch rhwng y ganran o fechgyn a genethod sy'n cyflawni Rhagoriaeth yn 19.2% sy'n uwch na'r bwlch yn 2014 (12.1%), 2013 (7.7%) a 2012 (7.5%).

Canlyniadau TGAU: Astudiaethau Crefyddol (cwrs byr)
Mae'r data yn cynrychioli disgyblion oedd yn 15 oed neu'n hŷn yn Ionawr 2014. Mae'r disgyblion hyn wedi penderfynu hawlio eu pwyntiau am y cwrs byr TGAU yn hytrach na pharhau gyda'u hastudiaethau am ail flwyddyn.

	Nifer o ysgolion	Nifer o ymgeiswyr			% Rhagoriaeth			% L2			% L1			Sgôr cyfartalog y pwnc		
		B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ
2015	4	56	51	107	3.6	13.7	8.4							15	17	16
2014	7	122	168	288	25.4	40.4	34.0							23	26	25
2013	9	145	253	398	0.0	0.0	0.0	71.0	79.1	76.1	97.2	97.6	97.5	21	23	22
2012	3	17	38	55	0.0	0.0	0.0	58.8	84.2	76.4	100.0	100.0	100.0	18	22	20
2011	6	121	134	255	0.0	0.0	0.0	46.3	67.2	57.3	100.0	100.0	100.0	18	21	19
2010		223	323	546	0.9	3.7	2.6	62.8	82.4	74.4	100.0	100.0	100.0	22	25	23

Nid yw sgôr cyfartalog mewn pynciau eraill yr ymgeiswyr ar gael i'r arweinydd system. O ganlyniad mae'n amhriodol i gymharu perfformiadau ysgolion. Fodd bynnag, mae adrannau AG yn gallu cael mynediad i'r data hyn. Fe'u cynghorir i ddefnyddio'r data hyn yn eu hunan arfarniadau adran.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Sicrhau bod athrawon addysg grefyddol yn cael mynediad i arweiniad pynciol bwrdd arholi CBAC;
- Cau'r bwlch rhwng perfformiad y bechgyn a'r merched.
- Hwyluso cymunedau dysgu proffesiynol i athrawon addysg grefyddol er mwyn rhannu arferion da.

Asesiadau athrawon CA3 / KS3 Teacher assessment 2015

Ysgol Dyffryn Ogwen (63)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.8 (3)	30.2 (19)	50.8 (32)	14.3 (9)	0.0 (0)	0.0 (0)	95.2 (60)	65.1 (41)	14.3 (9)	5.75
Ysgol Botwnnog (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN
Ysgol Brynrefail (119)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	3.4 (4)	24.4 (29)	37.0 (44)	35.3 (42)	0.0 (0)	0.0 (0)	96.6 (115)	72.3 (86)	35.3 (42)	6.04
Ysgol Dyffryn Nantlle (82)	0.0 (0)	1.2 (1)	0.0 (0)	0.0 (0)	1.2 (1)	0.0 (0)	3.7 (3)	36.6 (30)	35.4 (29)	22.0 (18)	0.0 (0)	0.0 (0)	93.9 (77)	57.3 (47)	22.0 (18)	5.66
Ysgol Eifionydd (79)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	3.8 (3)	19.0 (15)	62.0 (49)	15.2 (12)	0.0 (0)	0.0 (0)	96.2 (76)	77.2 (61)	15.2 (12)	5.89
Ysgol Y Gader (66)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	9.1 (6)	48.5 (32)	22.7 (15)	19.7 (13)	0.0 (0)	0.0 (0)	90.9 (60)	42.4 (28)	19.7 (13)	5.53
Ysgol Y Moelwyn (58)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	12.1 (7)	22.4 (13)	37.9 (22)	27.6 (16)	0.0 (0)	0.0 (0)	87.9 (51)	65.5 (38)	27.6 (16)	5.81
Ysgol Uwchradd Tywyn (54)	0.0 (0)	1.9 (1)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	9.3 (5)	57.4 (31)	18.5 (10)	13.0 (7)	0.0 (0)	0.0 (0)	88.9 (48)	31.5 (17)	13.0 (7)	5.26
Ysgol Y Berwyn (50)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	2.0 (1)	28.0 (14)	40.0 (20)	30.0 (15)	0.0 (0)	0.0 (0)	98.0 (49)	70.0 (35)	30.0 (15)	5.98
Ysgol Ardudwy (56)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	3.6 (2)	26.8 (15)	48.2 (27)	21.4 (12)	0.0 (0)	0.0 (0)	96.4 (54)	69.6 (39)	21.4 (12)	5.88
Ysgol Friars (169)	0.0 (0)	0.6 (1)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	4.7 (8)	42.0 (71)	23.7 (40)	21.9 (37)	7.1 (12)	0.0 (0)	94.7 (160)	52.7 (89)	29.0 (49)	5.81
Ysgol Tryfan (90)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	6.7 (6)	24.4 (22)	32.2 (29)	36.7 (33)	0.0 (0)	0.0 (0)	93.3 (84)	68.9 (62)	36.7 (33)	5.99
Ysgol Syr Hugh Owen (146)	0.7 (1)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	2.1 (3)	30.8 (45)	40.4 (59)	21.2 (31)	4.8 (7)	0.0 (0)	97.3 (142)	66.4 (97)	26.0 (38)	5.92
Ysgol Glan y Môr (110)	0.9 (1)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.9 (1)	10.0 (11)	37.3 (41)	33.6 (37)	11.8 (13)	5.5 (6)	0.0 (0)	88.2 (97)	50.9 (56)	17.3 (19)	5.57
Ysgol Pendalar (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN
Ysgol Hafod Lon (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN (0)	NaN
Gwynedd (1142)	0.2 (2)	0.3 (3)	0.0 (0)	0.0 (0)	0.1 (1)	0.1 (1)	5.4 (62)	33.0 (377)	36.2 (413)	22.6 (258)	2.2 (25)	0.0 (0)	94.0 (1073)	60.9 (696)	24.8 (283)	5.80

Canlyniadau TGAU 2015 (cwrs llawn) /GCSE results (full course) 2015

2015	Number of candidates			% Excellence			% L2			% L1			Average subject score		
	B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ
Ysgol Dyffryn Ogwen	1	12	13	0.0	16.7	15.4	0.0	66.7	61.5	100.0	100.0	100.0	34	42	41
Ysgol Botwnnog	8	8	16	0.0	25.0	12.5	12.5	87.5	50.0	100.0	100.0	100.0	28	45	36
Ysgol Brynrefail	4	14	18	25.0	42.9	38.9	50.0	92.9	83.3	100.0	100.0	100.0	36	47	45
Ysgol Dyffryn Nantlle	1	9	10	100.0	55.6	60.0	100.0	77.8	80.0	100.0	100.0	100.0	52	46	47
Ysgol Eifionydd	7	9	16	42.9	66.7	56.3	85.7	88.9	87.5	100.0	100.0	100.0	45	50	48
Ysgol Y Gader	6	15	21	33.3	60.0	52.4	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	47	50	49
Ysgol Y Moelwyn	7	19	26	28.6	78.9	65.4	100.0	94.7	96.2	100.0	100.0	100.0	46	52	51
Ysgol Y Berwyn	7	17	24	28.6	17.6	20.8	71.4	76.5	75.0	100.0	100.0	100.0	44	43	44
Ysgol Friars	58	85	143	19.0	27.1	23.8	63.8	72.9	69.2	100.0	100.0	100.0	40	43	42
Ysgol Tryfan	11	21	32	18.2	42.9	34.4	54.5	90.5	78.1	90.9	100.0	96.9	35	46	43
Ysgol Syr Hugh Owen	2	32	34	0.0	59.4	55.9	100.0	93.8	94.1	100.0	100.0	100.0	43	50	50
Ysgol Glan y Môr	5	21	26	0.0	23.8	19.2	60.0	90.5	84.6	100.0	100.0	100.0	36	44	43
661	117	262	379	20.5	39.7	33.8	65.0	83.6	77.8	99.1	100.0	99.7	40	46	44

Canlyniadau TGAU 2015 (cwrs byr) /GCSE results (short course) 2015

2015	Number of candidates			% Excellence			% L2			% L1			Average subject score		
	B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ	B	G	Σ
Ysgol Botwnnog	2	0	2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	8	0.0	8
Ysgol Y Berwyn	10	9	19	0.0	11.1	5.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	19	20	20
Ysgol Friars	23	23	46	0.0	4.3	2.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	14	16	15
Ysgol Tryfan	21	19	40	9.5	26.3	17.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	16	18	17
661	56	51	107	3.6	13.7	8.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	15	17	16

Huw Lewis AC / AM
Y Gweinidog Addysg a Sgiliau
Minister for Education and Skills

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref
Ein cyf/Our ref HL/01574/15

Libby Jones

Libby.Jones@wrexham.gov.uk

7 September 2015

Dear Libby

Thank you for your e-mail dated 11 August regarding proposed changes to Religious Education (RE).

Firstly, I would like to make it absolutely clear that I am not removing RE from the curriculum in Wales, despite what some of the tabloid press might allege. In my view, RE has a vitally important role to play in supporting learners to explore their personal beliefs and values in our 21st century, multicultural society. I am instead considering how RE, philosophy and ethics might be strengthened within the context of the new Humanities Area of Learning and Experience.

As such, in June, I announced my support for the development of a new curriculum in Wales by accepting, in full, the recommendations contained within the Successful Futures report by Professor Graham Donaldson, including recommendation 9 which relates to RE remaining as a statutory curriculum requirement.

Your support and contribution to Professor Donaldson’s review has been valuable and the vision that has been set out for a new curriculum in Wales is, both, exciting and ambitious. The scope and scale of the change has radical and wide-ranging implications for our education system.

In line with the recommendations in Professor Donaldson’s report, I am determined that our schools and practitioners, as well as other key stakeholders, will be at the forefront of the design and development of our new curriculum.

I have invited regional education consortia to work with their schools – primary, secondary and special – to apply to become Pioneer Schools. These schools will lead on the design and development of the new curriculum, as part of an all-Wales partnership, alongside other key stakeholders.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

English Enquiry Line 0300 0603300
Llinell Ymholiadau Cymraeg 0300 0604400
Correspondence.Huw.Lewis@wales.gsi.gov.uk

Wedi’i argraffu ar bapur wedi’i ailgylchu (100%)
Printed on 100% recycled paper

Meaningful engagement will be essential to achieving the vision set out in Professor Donaldson's report – a vision that I share. For this reason, I very much welcome your offer of support. Further details of how you and others can be involved in this process will be communicated in due course. We are currently developing a plan which will set out how Professor Donaldson's recommendations will be taken forward - this will be published in the autumn.

I am aware that you have a regular meeting scheduled with my officials on 24th September at which I understand these issues will be discussed, I have asked my officials to provide me with an update following this meeting.

Finally, I would like to take this opportunity to reassure you that the changes to our curriculum going forward will be subject to full public debate and consultation.

Yours sincerely

Huw Lewis AC / AM
Y Gweinidog Addysg a Sgiliau
Minister for Education and Skills

Eitem 11

Cyfarfod Cymdeithas CYSAGau Cymru, Yr Wyddgrug, 25 Mehefin 2015 (10.30am – 3pm)

Wales Association of SACREs meeting, Mold, 25 June 2015 (10.30am – 3pm)

Ynys Môn / *Anglesey* Bethan James Rheinallt Thomas **Blaenau Gwent** Gill Vaisey **Pen-y-bont ar Ogwr / *Bridgend*** Vicky Thomas **Caerffili/ *Caerphilly*** Vicky Thomas **Caerdydd / *Cardiff*** Gill Vaisey **Sir Gaerfyrddin / *Carmarthenshire*** Mary Parry **Ceredigion** Lyndon Lloyd **Conwy** Phil Lord Nicholas Richter Roger Boon Athrawes (Phil i gael yr enw)	**Sir Ddinbych / *Denbighshire*** Gavin Craigen Phil Lord Brian H. Jones **Sir y Fflint / *Flintshire*** Phil Lord Y Cyngh. Chris Bithell Y Cyngh. David Mackie Mr Ron Keating **Gwynedd** Bethan James **Merthyr Tudful / *Merthyr Tydfil*** Y Cyngh./ Vicky Thomas Ernie Galsworthy **Sir Fynwy / *Monmouthshire*** Gill Vaisey **Castell-nedd Port Talbot / *Neath and Port Talbot*** **Casnewydd / *Newport*** Huw Stephens Vicky Thomas **Sir Benfro / *Pembrokeshire***	**Powys** John Mitson Margaret Evitts **Rhondda Cynon Taf** Gill Vaisey **Abertawe / *Swansea*** Vicky Thomas **Torfaen /Torfaen** Vicky Thomas **Bro Morgannwg / *Vale of Glamorgan*** Gill Vaisey **Wrecsam / *Wrexham*** Libby Jones **Sylwedyddion / *Observers*** Eldon Phillips (MAGC)

Cyfarfod Cymdeithas CYSAGau Cymru, Yr Wyddgrug, 25 Mehefin 2015 (10.30am – 3pm)

Wales Association of SACREs meeting, Mold, 25 June 2015 (10.30am – 3pm)

Cofnodion	**Minutes**
1. Cyflwyniad a chroeso Yn absenoldeb Tania ap Sion, cadeiriwyd y cyfarfod gan yr Is Gadeirydd, Gavin Craigen. Croesawodd Gavin Craigen yr aelodau i Sir y Fflint a chyflwynodd Mr Ian Budd – Prif Swyddog Addysg Cyngor Sir y Fflint. Rhoddodd Ian Budd anerchiad croeso i aelodau Cymdeithas CYSAGau Cymru, a chytunodd y gallai Libby Jones atodi'r anerchiad yn llawn at y cofnodion. Diolchodd Gavin i Ian Budd am ei groeso a'i gefnogaeth i'r gymdeithas. Diolchodd Gavin hefyd i'r côr o Ysgol Uwchradd Sant Richard Gwyn, Y Fflint, am eu canu hyfryd a oedd i'w glywed wrth i'r aelodau gyrraedd y cyfarfod.	1. Introduction and welcome In Absence of Tania ap Sion, Vice Chair Gavin Craigen stood in as Chair for the meeting. Gavin Craigen welcomed members to Flintshire and introduced Mr Ian Budd- Chief Education Officer of Flintshire County Council. Ian Budd delivered a welcome speech to WASACRE members, which he kindly agreed for Libby Jones to attach in full to the minutes. Gavin thanked Ian Budd for his words of welcome and support for the association. Gavin also thanked the choir from Sir Richard Gwyn High School, Flint for their beautiful singing which greeted members on arrival to the meeting.
2. Adfyfyrio tawel Gofynnodd Gavin i'r aelodau feddwl am y cyfarfod oedd i ddod, a hefyd am y bobl, yn enwedig plant, mewn gwledydd eraill sy'n wynebu caledi mawr ar hyn o bryd.	2. Quiet reflection Gavin asked members to reflect on the meeting ahead, and also on the people, especially children, in other countries who are currently facing hardships.
3. Ymddiheuriadau Tania ap Sion, Edward Evans, Sue Cave, Tudor Thomas, Leslie Francis, Sharon Perry-Philips, Y Cyngh. Huw George, Helen Gibbon, Meinir Loader. Cynigiodd Gavin fod CCYSAGauC yn	3. Apologies Tania ap Sion, Edward Evans, Sue Cave, Tudor Thomas, Leslie Francis, Sharon Perry-Philips, Cllr Huw George, Helen Gibbon, Meinir Loader. Gavin proposed WASACRE send a letter

anfon llythyr o ddiolch a dymuniadau gorau i Tudor Thomas o CBAC a fydd yn ymddeol o'i swydd ar ddiwedd yr haf, ac felly ddim yn mynychu cyfarfodydd CCYSAGauC mwyach. Roedd yr aelodau'n cydnabod perthynas hirhoedlog Tudor â'r Gymdeithas a'i gefnogaeth a'i gyfeillgarwch gwerthfawr. Bydd Libby Jones yn ysgrifennu ac yn anfon y llythyr i Tudor cyn diwedd y tymor.	of thanks and best wishes to Tudor Thomas from WJEC who will be retiring from his post at the end of the summer, and therefore will no longer be attending WASACRE meeting. Members acknowledged Tudor's long standing relationship with the Association and his most valued support and friendship. Libby Jones will write and send the letter to Tudor before the end of term.
4. Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd yn CNPT, 6 Mawrth 2015 Derbyniwyd y cofnodion fel cofnod cywir o'r cyfarfod.	4. Minutes of meeting held in NPT, 6 March 2015 The minutes were accepted as a true record of the meeting.
5. Materion yn codi Tudalen 6, Eitem 6. Bagloriaeth Cymru. Mynegodd yr aelodau bryder am gymhwyster newydd Bagloriaeth Cymru sy'n gwthio TGAU Addysg Grefyddol allan fel pwnc dewisol. Erbyn hyn mae gan y Fagloriaeth golofn yn y dewisiadau mewn ysgolion, lle byddai Astudiaethau Crefyddol wedi'i leoli yn naturiol. Dywedwyd fod rhai myfyrwyr yn cymryd AC fel pedwerydd dewis ac na fydd cyfle iddynt wneud hynny bellach mewn rhai ysgolion. Cytunodd Vicky Thomas fod amser wedi'i dynnu o Addysg Grefyddol mewn rhai ysgolion ar gyfer y Fagloriaeth, ond sicrhaodd yr aelodau nad oes rhaid ei chyflwyno felly. Cynigiwyd fod CCYSAGauC yn gofyn am ymateb gan CBAC ynglŷn ag Astudiaethau Crefyddol a Bagloriaeth	5. Matters arising Page 6, Item 6. Welsh Baccalaureate. Member expressed concern over the new Welsh Bacc qualification squeezing out the Religious Studies GCSE as an option subject. The Welsh Bacc now has a column in the option choices in schools in which RS would have naturally be situated. It was pointed out that some students take RS as a fourth option and now they won't have that opportunity in some schools. Vicky Thomas agreed that in some schools time has been clawed from RE for Welsh Bacc, but assured members that it doesn't have to be delivered in that way. Vicky urged WASACRE and individual SACREs to keep a watching brief on the situation. It was proposed that WASACRE seek a response from WJEC regarding RS and

Cymru a phenderfynwyd y byddai Libby Jones yn ysgrifennu at Tudor Thomas cyn iddo ymddeol er mwyn ceisio cael ymateb gan CBAC cyn cyfarfod nesaf y Pwyllgor Gwaith yn yr hydref. Anogwyd y CYSAGau unigol i holi beth sy'n digwydd yn eu hysgolion nhw ac adrodd yn ôl i CCYSAGauC, a chynigiwyd fod CCYSAGauC yn ysgrifennu at y CYSAGau i ofyn iddynt fonitro'r sefyllfa yn swyddogol. Cadarnhaodd Mary Parry o CYSAG Sir Gaerfyrddin eu bod yn gwneud hyn yn barod. Awgrymwyd y byddai arolwg CCYSAGauC cyffredinol, i'w anfon i bob CYSAG, yn ddefnyddiol. Nododd Mary hefyd fod un ysgol yn Sir Gaerfyrddin wedi ceisio dysgu modiwl ar gyfer Bagloriaeth Cymru yn amser AG craidd, yn hytrach na TGAU Astudiaethau Crefyddol, ond heb fawr o lwyddiant. Mae'r ysgol wedi adfer Astudiaethau Crefyddol TGAU yn lle hynny. Tudalen 4, Eitem 5. Materion yn codi - Cynrychiolaeth ar Gyngor AG Cymru a Lloegr. Cadarnhaodd Gavin Craigen fod y sefyllfa wedi cael ei thrafod yng nghyfarfod diwethaf y Pwyllgor Gwaith. Anfonwyd llythyr cryf at Joyce Miller, Cadeirydd presennol y Cyngor, yn tynnu sylw at y ffaith fod y Cyngor AG ar gyfer Cymru a Lloegr, ac yn mynegi siom a phryder parhaus y Gymdeithas am y trefniadau presennol o gael cynrychiolaeth o Gymru ar y Bwrdd. Nododd Gavin fod pob un o'r eitemau ar	the Welsh Baac and it was decided that Libby Jones would write to Tudor Thomas before his retirement begins to encourage a response from WJEC before the next Executive meeting in the autumn. Individual SACREs were encouraged to ask their own schools what is happening and report back to WASACRE, and it was proposed that WASACRE writes to SACREs to ask them to officially monitor the situation. Mary Parry from Carmarthenshire SACRE confirmed that they are doing this already. It was suggested that a generic WASACRE survey, sent to each SACRE would be useful. Mary also commented that one school in Carmarthenshire has tried teaching a module for the Welsh Baac in KS4 core RE time, instead of RS GCSE but with little success. The school have now brought back the GCSE RS instead. Page 4, Item 5. Matters arising-Representation on RE Council for England and Wales. Gavin Craigen confirmed that the situation was discussed at the last executive meeting. A firm letter was sent to Joyce Miller, current Chair of REC, pointing out that the RE Council is for both England and Wales and expressed the Association's continued disappointment and concern regarding the current arrangements for the representation of Wales on the Board. Gavin commented that all

yr agendâu ar hyn o bryd ac yn hanesyddol yn canolbwyntio ar Loegr a bod nemor ddim trafodaeth am addysg yng Nghymru yn digwydd, heblaw'r Bwrdd yn cael diweddariadau byr gan gynrychiolwyr o Gymru pan maent yn bresennol. Atgoffodd Eldon Philips yr aelodau fod tri chorff yn cael eu cynrychioli yng nghyfarfodydd cyffredinol y Cyngor AG a bod MAGC yn mynychu'r cyfarfodydd cyffredinol yn rheolaidd. Cynigiodd Gill Vaisey, er mwyn bod yn deg, y gallai CCYSAGauC ofyn fod o leiaf un sedd yn cael ei diogelu ar y Bwrdd Gweithredol i gynrychiolydd o Gymru a hefyd o leiaf un sedd i gynrychiolydd o Loegr. Teimlid y byddai hyn yn gyfaddawd da. Diolchodd Gavin Craigen i Gill am ei hawgrym a chadarnhaodd fod Joyce Miller, wedi cynnig cyfarfod a siarad â CCYSAGauC er mwyn dod o hyd i ateb. Bydd CCYSAGau yn gweithredu ar hyn. Tud 15, Eitem 7. Ennyn Diddordeb Bechgyn mewn AG. Cyfeiriodd un o'r aelodau at sylwadau Leslie Francis fod angen ymchwil bellach i faes bechgyn/dynion a chrefydd. Dywedodd yr aelod fod y farchnad Gofal wedi mynd yn Farchnad fawr ac y gellid gwneud ymchwil i ystyried sut y mae crefydd wedi cael effaith ar hyn. Gallai/dylai addysg grefyddol mewn ysgolion ddarparu sail foesol gref o urddas i ferched a bechgyn sy'n symud i faes gofal. Nododd Gavin Craigen fod AG yn berthnasol i wahanol fathau o waith ac y	agendas items are currently and historically England focussed and that little or no discussion of Welsh education takes place, other than the Board receiving brief updates from welsh representatives when present. Eldon Philips reminded members that there are three bodies represented at RE Council general meetings and that REMW is regularly in attendance at the general meetings. Gill Vaisey proposed that in order to remain fair WASACRE could request that at least one seat is safeguarded on the Executive Board for a representative from Wales and also at least one seat is safeguarded for a representative from England. It was felt that this might be a good compromise. Gavin Craigen thanked Gill for her suggestion and confirmed that Joyce Miller, has offered to meet and talk with WASACRE in order to find a solution. WASACRE will follow this up. P15. Item 7. Engaging Boys in RE. Member referred to the comments of Leslie Francis regarding further research needed in the area of boys/males and religion. The member pointed out that the Care market has become a large Market and that research could be carried out to look at how religion has had an impact on this. Religious education in schools should/could provide a strong moral basis of dignity for girls and boys moving into the area of care. Gavin Craigen commented that RE is relevant for different kinds of employment and

gallem edrych ar hyn y fanylach a sicrhau fod AG yn cael ei lle. Roedd yr aelodau'n gytûn fod gan AG le pwysicach nag erioed y dyddiau hyn.	we could look at this more closely and ensure that RE has its place. Members agreed that RE has more important a place than it has ever had today.
Tud 15, Eitem 7. Ennyn Diddordeb Bechgyn mewn AG. Dywedodd Mary Parry, er bod y cofnodion yn nodi na ellir cynnwys ei chyflwyniad ar wefan CCYSAGauC am resymau hawlfraint, ei bod yn fodlon i CYSAGau ei ddefnyddio ac y gall hi roi copïau i unrhyw un sydd â diddordeb ond iddynt wneud cais.	Page 15, Item 7. Engaging Boys in RE. Mary Parry pointed out that although the minutes state that her presentation cannot be included on the WASACRE website for copyright reasons, that she is happy for SACREs to use it and can provide copies to those who are interested on request.
6. Diweddariadau:	6. Up-dates:
Adolygiad cwricwlwm:	Curriculum review:
Cadarnhaodd Mary Parry fod CCYSAGauC wedi anfon ymateb ar ran y CYSAGau i Adroddiad Donaldson. Mae'r Gweinidog wedi dweud ei fod yn derbyn yr egwyddorion, ond nid ydym yn gwybod y manylion hyd yma. Sylwodd Phil Lord na fydd y cwricwlwm newydd arfaethedig yn cael ei weithredu tan 2020 ac mae CYSAGau eisoes wedi oedi ar yr adolygiad o'r meysydd llafur cytûn. Gofynnodd pa gyngor all y Gymdeithas ei roi i'r CYSAGau. Roedd Gill Vaisey'n meddwl tybed a oedd angen gwneud unrhyw beth o ran adolygu oherwydd ar hyn o bryd maent yn seiliedig ar y cwricwlwm presennol sydd heb newid eto felly tan fod hynny'n digwydd nid oes angen newid. Atgoffodd Gavin yr aelodau nad oes raid i ni gadw at y cylch 5 mlynedd ac felly, cyn gynted ag y gwyddom beth	Mary Parry confirmed that WASACRE sent a response on behalf of the SACREs to the Donaldson report. The Minister has said he accepts the principles, but as yet we do not know the detail. Phil Lord raised the issue that the implementation of the new, proposed curriculum won't be until 2020 and SACREs have already delayed the review of the agreed syllabus. He asked what advice can the Association give to SACREs. Gill Vaisey offered her thoughts asking if there is any need to do anything with regard to reviewing as currently they are based on the current curriculum which hasn't yet changed so until it does there is no need to change. Gavin reminded members that we don't have to keep to the 5 year cycle and so, as soon as we know what the changes are we can make the appropriate changes to our agreed

yw'r newidiadau, gallwn wneud y newidiadau priodol i'n meysydd llafur cytûn a chynnal yr adolygiad. Dywedodd Bethan James fod athrawon Gwynedd a Môn yn pryderu fod yr adroddiad yn un radical a'i bod yn bosibl nad yw athrawon yn gyffredinol yn sylweddoli faint o newid sydd ar y gorwel. Byddai o fudd codi hyn ym mhob cyfarfod er mwyn cadw i fyny â'r datblygiadau diweddaraf a bod yn barod am y newid hwnnw. Ychwanegodd yr aelod o Gonwy y bydd yn anodd i athrawon, bydd yn rhaid iddynt feddwl yn wahanol, ac yn y bôn dechrau o'r dechrau. Cytunodd yr aelodau fod angen i CCYSAGauC gymryd rhan yn y drafodaeth honno fel y gallwn gefnogi'r athrawon. Dywedodd Gavin ein bod yn ddiolchgar iawn i NAPfRe sy'n rhoi canllawiau a chymorth ar y mater pwysig hwn.	syllabi and have the review. Bethan James raised a concern of teachers from Gwynedd and Anglesey on how radical the report is and that teachers in general may not realise how much change there is on the horizon. It would be beneficial to raise this at every meeting in order to keep up with the latest developments and be ready for that change. Member from Conwy added that it is going to be difficult for teachers, they will have to think differently, and basically start from scratch. Members agreed that WASACRE needs to get involved in that discussion so that we can support teachers. Gavin commented that we are very grateful to NAPfRE who provide guidance and support on this important matter.
7. Cyflwyniad NAPfRE: Hyfforddiant Addoli ar y Cyd CYSAG Wrecsam– *Libby Jones* Diolchodd yr aelodau i Libby am rannu'r cyflwyniad powerpoint am addoli ar y cyd a sut i'w gyflwyno'n effeithiol, a grëwyd ac a ddefnyddiwyd gan CYSAG Wrecsam. Cafwyd cwestiynau o'r llawr a thrafodwyd y syniadau canlynol: Mae Addoli ar y Cyd yn rhan bwysig o ddatblygiad plant fel unigolion ac fel dinasyddion byd-eang; budd gwobrwyo	7. NAPfRE presentation: Wrexham SACRE Collective Worship training – *Libby Jones* Members thanked Libby for sharing the training powerpoint about collective worship and how to deliver it effectively, created and used by Wrexham SACRE. Questions were taken from the floor from which the following ideas were discussed: Collective worship as an important part of a child's development as individuals and as a global citizens; the benefit of

disgyblion am arddangos gwerthoedd da yn hytrach na chyflawniadau academaidd neu chwaraeon; gwahanol ffyrdd o ledaenu hyn yn cynnwys hyfforddi Penaethiaid ac uwch arweinwyr yn hytrach nag athrawon, cyfarfodydd Ffederasiwn y Penaethiaid a WASH, defnyddio'r cyfryngau yn fwy effeithiol, Cynhadledd Genedlaethol CCYSAGauC.	having pupil awards for having and displaying good values as opposed to academic and sporting achievements; various avenues for dissemination including training Heads and senior leaders instead of teachers, Heads' Federation meetings and WASH, using media more effectively, WASACRE National Conference.
Prosiect Gweithio mewn Partneriaeth– *Phil Lord*	Partnership working project – *Phil Lord*
Diolchwyd i Phil am ei gyflwyniad lle y rhannodd astudiaethau achos o ymarfer da o ran gweithio mewn partneriaeth rhwng ysgolion ac eglwysi. Roedd un enghraifft yn seiliedig ar stori'r Pasg lle y defnyddiodd disgyblion Mwy Abl a Thalentog o chwe ysgol gynradd ac un ysgol uwchradd *iPads* a thechnoleg arall i ymchwilio i stori'r Pasg gyda chynrychiolwyr y ffydd Gristnogol yn Llandudno. Rhannodd Phil hefyd ddeunyddiau a gwybodaeth am gynhadledd chweched dosbarth ar 'ymgysylltu ysbrydol' gydag adnoddau Lat Blaycock.	Phil was thanked for his presentation in which he shared case studies of good practice partnership working between schools and churches. One example was based on the Easter story where More Able and Talented pupils from six primaries and one secondary school used iPads and other technology to investigate the Easter story with Christian faith representatives in Llandudno. Phil also shared materials and information about a Sixth form conference on 'spiritual engagement' using Lat Blaylock's resource.
Cafwyd cwestiynau o'r llawr yn cynnwys, sut mae athrawon yn llwyddo i ymestyn diddordeb y disgyblion yn ôl yn yr ysgol i sicrhau fod y cwestiynau sy'n deillio o'r gweithgaredd yn cael eu hateb ac nid eu hanwybyddu. Awgrymodd Phil y gellid cyflwyno gweithgareddau addas yn y dosbarth yn dilyn y gynhadledd er mwyn annog trafodaeth bellach ac ehangu datblygiad dysgu a moesol y	Questions were taken from the floor including, how teachers cope with extending the engagement of pupils back in school to ensure that the questions evoked from the activity are answered and not ignored. Phil suggested that appropriate activities during form time could be introduced following the conference to encourage further discussion and extend learning and

myfyrwyr. Nododd Bethan James fod AG statudol yn aml yn cael ei weld fel 'blwch arall i'w dicio' a bod yr astudiaethau achos hyn yn dangos pa mor werthfawr yw AG ac y dylai pob un o'r astudiaethau achos fynd i ysgolion. Ychwanegodd ei bod yn angenrheidiol ein bod yn rhoi rhyddid i ysgolion ddysgu AG yn y modd hwn.	spiritual development in students Bethan James commented that often statutory RE is seen as 'another' box to tick' and that these case studies show how valuable RE is and each of the case studies should go to schools. She added that it is necessary for us to give schools the freedom to teach RE in this way.
8. Adroddiad ar gyfarfod y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 11 May 2015 Tynnodd Gavin Craigen sylw at rai o'r prif bwyntiau yn yr adroddiad, er enghraifft, mae'r holiadur ar-lein yn dal i gael sylw. Mae ymateb CCYSAGauC i adroddiad Donaldson wedi cael ei anfon. Bydd cyfarfod gyda Gavin Craigen a Libby Jones o CCYSAGauC a'n cysylltiadau yn Llywodraeth Cymru ar 24 Medi. Bydd yr eitem addoli ar y cyd ar yr agenda yn cael sylw, gydag astudiaethau achos am addoli ar y cyd yn cael eu datblygu a'u rhannu ar wefan CCYSAGauC ynghyd â dogfennau canllaw CCYSAGauC ac Estyn. Rhannwyd cyflwyniad hyfforddi CYSAG Wrecsam yn barod yn y cyfarfod a gellir ei rannu'n ehangach fel ag y trafodwyd yn flaenorol yn y cofnodion, ac fe'i rhoddir hefyd ar wefan CCYSAGauC.	8. Report from the Executive Committee held on 11 May 2015 Gavin Craigen highlighted some of the main points within the report, for example, the online questionnaire is still being pursued. The submission of WASACRE's response to the Donaldson report has been sent. There will be a meeting with Gavin Craigen and Libby Jones from WASACRE and our Welsh Government contacts on 24 September. The collective worship item on the agenda will be pursued, with case studies for collective worship being developed and shared on the WASACRE website along with the WASACRE and Estyn guidance documents. Wrexham SACRE's training presentation has already been shared at the meeting and can be shared more widely as previously discussed in the minutes and will be put on the WASACRE website.
9. *Signposts:* cynllun gan Gyngor Ewrop – *Phil Lord* Rhoddodd Phil gyflwyniad ar y ddogfen	9. *Signposts*: a Council of Europe initiative – Phil Lord Phil presented on the Signposts document

Signposts sydd eisoes wedi'i chyhoeddi gan EFTRE, ac a fydd ar gael i bob ysgol yn Ewrop drwy wefan EFTRE. Mae'r ddogfen yn amlinellu ac yn disgrifio beth ddylai addysg grefyddol fod ac yn awgrymu dull cyffredin ar draws Ewrop. Cynigiodd Rheinallt Thomas fod y ddogfen yn mynd i gyfarfod cyswllt Llywodraeth Cymru ym mis Medi. Holodd aelod CYSAG Conwy am y tir cyffredin rhwng y gwledydd a'r diwylliannau gwahanol a gynrychiolir ar EFTRE, ac atebodd Phil fod brwdfrydedd athrawon ar draws Ewrop yr un fath ag yng Nghymru. Dywedodd Phil ymhellach fod Cymru ar y blaen gan ein bod yn eisoes yn gwneud llawer o'r hyn sydd yn y ddogfen. Mae gwledydd eraill yn dechrau ar lefelau amrywiol islaw Cymru ac er bod rhai gwledydd sy'n dysgu AG mewn ffordd debyg i Gymru, mae yna nifer o wledydd sy'n dysgu AG yn wahanol ac yn defnyddio dull mwy enwadol. Diolchodd Gavin i Phil unwaith eto am ei gyflwyniad a'i adroddiad diddorol.	which has been recently published by EFTRE, and which will be available to all schools in Europe via the EFTRE Website. The document outlines and describes what religious education should be and suggests a commonality across Europe. Rheinallt Thomas proposed that the document should be taken to the Welsh Government contact meeting in September. Conwy SACRE member enquired about the common ground between the different countries and cultures represented on EFTRE, to which Phil responded that the passion of the teachers across Europe is the same as in Wales. Phil commented further that Wales are leading in terms of what we already do in the document. Other countries start at varying levels below Wales and that whilst there are some countries who teach RE in a similar way to Wales there are many countries that teach RE differently and use a more confessional approach. Gavin thanked Phil once again for his presentation and interesting report.
10. Gohebiaeth	10. Correspondence
Darllenodd Libby Jones yr ymateb a gafwyd gan Ann Keane, Prif Swyddog Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru i'r llythyr a anfonwyd iddi gan CCYSAGauC yn diolch am ei chefnogaeth ac yn dymuno'n dda iddi yn y dyfodol. Yn ei llythyr dywedodd Ann Keane mai'r Prif Arolygydd newydd fydd Meilyr Rowlands.	Libby Jones read the response received from Ann Keane, Chief Inspector of Education and Training in Wales to the letter WASACRE sent thanking her for her support and wishing her well in her future. In her letter Ann Keane shared the name of the next Chief Inspector, Meilyr Rowlands.

Rhoddwyd sylw i'r ohebiaeth ddiweddar gan y Cyngor Addysg Grefyddol ynghynt ar yr agenda. Adroddodd Libby Jones fod tri chais am wybodaeth ynglŷn â thynnu allan o AG wedi'u derbyn gan wahanol ysgolion yng Nghymru a bod cyngor wedi'i anfon at bob un. Cadarnhaodd Gill Vaisey y bydd hi'n gweithio ar y canllawiau i ysgolion ar dynnu allan o wersi, yn yr haf. Rhannodd Libby Jones wybodaeth a dderbyniwyd gan Nia Mair Jones o Lywodraeth Cymru ynghylch digwyddiadau i gofio am y Rhyfel Byd Cyntaf a grant sydd ar gael i bob adran mewn ysgol, nid yr adran hanes yn unig. Bydd Libby Jones yn gofyn am i'r wybodaeth hon fod ar gael ar wefan CCYSAGauC. 11.U.F.A. Siaradodd Rheinallt Thomas ar ran Mudiad Addysg Grefyddol Cymru ac eglurodd, oherwydd y sefyllfa yng Nghymru gyda nifer o Awdurdodau Lleol ddim yn tanysgrifio i MAGC bellach, bu'n rhaid i'r Mudiad wneud newidiadau. Sicrhaodd yr aelodau fod MAGC yn 'dal yn fyw' ac yn dal yn gysylltiedig â'r Cyngor Addysg Grefyddol ac RENews ac yn y blaen. Gallai Rheinallt gadarnhau hefyd fod y mudiad yn dal i gynhyrchu RE Ideas a'u bod wedi cynhyrchu taflen a anfonwyd i bob ALl, eglwysi ayb i hysbysebu eu gwasanaethau ac i ofyn am	The recent REC correspondence was covered under previous agenda items. Libby Jones reported that three requests for information regarding withdrawal from RE had been received from different schools across Wales and that advice had been sent to each accordingly. Gill Vaisey confirmed that she will be working on the guidance for schools on withdrawal procedures in the summer. Libby Jones shared information received from Welsh Government's Nia Mair Jones regarding the First World War commemorations and a grant that I available to all departments in school not just the history department. Libby Jones will ask for this information to be made available on the WASACRE website. 11.A.O.B. Rheinallt Thomas spoke on behalf of REMWales and explained that as a result of the situation in wales with many LA's not subscribing to REMW anymore the organization has been forced to make changes. He assured members that REMW is 'still alive' and still has relationships with REC and RENews etc. Rheinallt was also able to confirm that the movement still produces RE Ideas and have produced a flyer which has gone out to all LA's and churches etc to advertise its services and to request help with RE ideas from teachers. Sam Jesson from Wrexham will be assisting the

gymorth gydag RE Ideas gan athrawon. Bydd Sam Jesson o Wrecsam yn helpu'r mudiad gyda RE Ideas y flwyddyn nesaf. Mae Mudiad Addysg Grefyddol Cymru yn dathlu 50 mlynedd o wasanaeth i AG a bydd llyfr ar hanes y Mudiad yn cael ei gyhoeddi cyn hir a bydd ar gael i CYSAGau fel ffeiliau PDF. Diolchodd Rheinallt i CCYSAGauC am ei chefnogaeth barhaus.	movement with RE Ideas next year. REMW celebrates 50 years of service to RE and a book on REMW's history will be published soon and available for SACREs on PDF files. Rheinallt thanked WASACRE for its continued support.
12. Dyddiad y cyfarfod nesaf: 25 Tachwedd 2015, Blaenau Gwent, Ebbw Vale Dyddiadau cyfarfodydd yn y dyfodol: Gwanwyn 2016 Sir Benfro; Haf 2016 Sir Ddinbych; Hydref 2016 Sir Gaerfyrddin; Gwanwyn 2017 Sir Fynwy.	12. Date for next meeting: 25 November 2015 Blaenau Gwent, Ebbw Vale Future meeting dates: Spring 2016 Pembrokeshire; Summer 2016 Denbighshire; Autumn 2016 Carmarthenshire; Spring 2017 Monmouthshire.

Croeso i CCYSAGauC- Ian Budd

Hoffwn eich croesawu chi i gyd yma'r bore yma i gyfarfod tymor yr haf Cymdeithas CYSAGau Cymru. Ian Budd ydw i a fi yw'r Prif Swyddog Addysg yma yn Sir y Fflint. Rwy'n Is Gadeirydd Cymdeithas Cyfarwyddwyr Addysg Cymru yn dilyn tair blynedd yn Gadeirydd ac yn Gyfarwyddwr Arweiniol i GwE, Consortiwm Addysg Gogledd Cymru.

`Does dim dwywaith fod y newidiadau i'r gwasanaethau gwella ysgolion ar draws Cymru wedi cael effaith ar y ffordd y mae CYSAGau'n gallu ymgymryd â'u gwaith o fonitro, herio a chefnogi Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd.

Mae digon o gyfleoedd i bartneriaid ffydd fywiocau ac adnewyddu eu gallu a'u hymgysylltiad â gwaith gwella ysgolion ac â'u partneriaethau ehangach gyda Llywodraeth Cymru a Theulu Llywodraeth Leol.

Mae'r newidiadau i'r gwasanaethau gwella ysgolion fel rhan o'r model cenedlaethol yn rhoi sylw penodol hefyd (yn deillio o ddysgu rhyngwladol ac ymchwil i arfer effeithiol) i hyrwyddo rhwydweithiau rhwng ysgolion a'i gilydd, yn cynnwys rhwydweithiau arweinwyr cwricwlwm a chymorth gwella unigryw cymheiriaid, yn cynnwys mentora a hyfforddi mewn ysgolion ac ar draws ysgolion.

Mae'r agenda heddiw yn hyrwyddo arfer da o ran Addoli ar y Cyd. Ceir cyfle i drafod sut y gall ein pobl ifanc weithio gyda chymunedau ffydd. Ceir cyfle hefyd i ystyried yr argymhellion sy'n dod o ddogfen draws-Ewropeaidd sy'n hybu arfer da mewn Addysg Grefyddol.

Mae Addysg Grefyddol yn sail i nifer o werthoedd sy'n galluogi pobl ifanc i ddod yn ddysgwyr gydol oes. Mae'n galluogi'r dysgwyr i feddwl am gwestiynau pwysig fel bywyd a'n bodolaeth. Mae ar ddysgwyr angen y gallu i archwilio a rhesymoli eu credoau nhw eu hunain a rhai pobl eraill am bob math o faterion. Yn ein byd sy'n mynd yn fwyfwy aml ddiwylliant, mae angen i ni i gyd geisio dangos cydymdeimlad, tosturi a goddefgarwch tra'n aros yn ffyddlon i'n credoau a'n treftadaeth ein hunain. Mae dysgwyr gydol oes yn ennill sgiliau, boed yn rhai academaidd, personol neu gymdeithasol, ac mae'r rhain i gyd i'w cael yn y dosbarth Addysg Grefyddol.

O ran byd addysg, rydym yn byw mewn amser cyffrous, newidiol a heriol. Amser lle bydd arfer da a datblygiad athro yn cael eu gweld a'u lledaenu ar draws dosbarthiadau. Dosbarthiadau mwy agored, a diwylliant mwy agored lle'r ydym i gyd yn cydnabod ein bod yn ddysgwyr, gyda dysgu i'r rannu a dysgu i'w gaffael gan eraill. Mae'r cyfarfod hwn yn cael y fraint o ddod ag athrawon, cynghorwyr lleol a chynrychiolwyr ffydd at ei gilydd i herio, dysgu a chefnogi'r naill a'r llall. Wrth i chi wrando a meddwl am y materion a godir yn y cyflwyniadau heddiw, rwy'n gobeithio y byddwch yn gallu mynd â hyn yn ôl i'ch ardaloedd eich hunain er mwyn cyfoethogi bywydau'n pobl ifanc a gwella ansawdd yr addysgu a'r dysgu sy'n digwydd yn ein hysgolion bob dydd.

Cyfarfod Cymdeithas CYSAGau Cymru, Ebbw Vale, 25 Tachwedd 2015 (10.30am – 3pm)

Wales Association of SACREs meeting, Ebbw Vale, 25 November 2015 (10.30am – 3pm)

Minutes

Musical ensemble and children's choir from Blaenau Gwent schools:

- Blaenau Gwent Music Centre Guitar Ensemble
- St Iltydd's primary school choir

1. Cyflwyniad a chroeso / *Introduction and welcome*

New Chair, Phil Lord began the meeting by welcoming members to the General Offices in Blaenau Gwent and thanking the children for their musical welcome. Phil also thanked Gavin Craigen for the extensive work he had done for WASACRE during his many years' service to the Association and explained to members that Gavin resigned as Chair of WASACRE this summer.

Lynnette Jones, Director of Education for Blaenau Gwent and Keren Bender, Chair of Blaenau Gwent SACRE made the official welcome to members and wished them well for an engaging and productive meeting.

Year 9 Pupils from *Ebbw Fawr Learning Community Secondary Phase* gave a presentation on why religious education lessons are important to them, and children from St Iltydd's Primary School choir sang a thought provoking song called "Think before we speak".

Following these introductions two moving tributes were paid to our colleagues and friends who had very sadly passed away this year. The first was to Ben Wigley, by Rheinallt Thomas and the second to Denize Morris, by Gill Vaisey. Following the two tributes members joined together in a minute silence.

2. Adfyfyrio tawel / *Quiet reflection*

   Phil asked members to think of Ben and Denize's contributions to WASACRE, the RE world in Wales, and beyond. He also asked members to consider their own contribution.

3. Ymddiheuriadau / *Apologies*

   Tania ap Sion, Professor Leslie Francis, Helen Gibbon, David Kitchen

4. Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd yn Yr Wyddgrug, 25 Mehefin 2015 / *Minutes of meeting held in Mold, 25 June 2015*

   Minutes were accepted as a true record of the meeting.

5. Materion yn codi / *Matters arising*

Item 3. LJ confirmed that the thank you letter was sent to Tudor Thomas on his retirement from WJEC and that WASACRE has received a reply from Tudor.

Item 5. Welsh Baccalaureate. Concerns were raised again over the security of religious education in KS4 with the implementation of the statutory Welsh Baccalaureate qualification as a timetabled subject. Members were concerned that some schools are using RE time on the timetable to teach Welsh Bacc. A teacher representative at the meeting said that it is hard to make provision for core RE within the Welsh Bacc that meets statutory requirement and that it will be a challenge for any school or RE department who has to do this. Members at the meeting agreed that the situation needs to be carefully monitored.

Action: LJ will draft a letter before Christmas to SACRE Clerks to request information regarding what is happening in their local schools. A simple open ended survey will be attached which can be sent to each school to complete and return, making reference that SACRE's were concerned about the timetabling issue and want to support schools.

Item 6. NAPfRE presentation by Mary Parry in March meeting. Gill Vaisey thanked Mary for sharing her work and for producing this useful resource and so generously making the CD Rom available to all secondary schools in Wales. Teachers are using it and it is working very well within RE schemes of work.

Item 9. EFTRE Conference. Phil Lord asked members present to feed information back to their own SACREs about the EFTRE conference which will take place on 31st Aug to 3rd September 2016. For more information regarding the conference, members were directed to the EFTRE Website.

Item 10. Religious Education guidance document. Gill is making good progress on this guidance and reminded members that the focus for it is on managing the right of withdrawal from religious education. Gill requests case studies from school/SACREs

Item 10. AOB. Rheinallt Thomas confirmed that *RE ideas* is now in colour and is being sent to all SACRE Clerks. An open invitation was given to teachers for them to help with *RE ideas*. A teacher from Wrexham has helped this year. Rheinallt was able to confirm also that teachers are paid for their time and work.

6. Cyflwyniad NAPfRE/ *NAPfRE presentation*:

Archwilio Ffydd yn yr Ysgol Gynradd gan Liz Arthur gydag athrawes Ysgol gynradd o Flaenau Gwent/ *Exploring Faith in the Primary School by Liz Arthur and Karen Fairburn from Ebbw Fawr Learning Community Primary Phase, in Blaenau Gwent*

Ebbw Fawr Learning Community, Primary Phase, held a very successful RE and Art Week as part of the yearly programme of 'subject weeks'. Throughout the week a number of guests from a range of faiths were invited in to school to meet and work with the children. The main objective of the week was for pupils to meet and interact with people of different faiths. A range of faith representatives and Christian denominations were represented. The children participated

in a variety of activities throughout the week which were planned and delivered by the faith representatives with help from the teacher leading the week and also from Gill Vaisey, who provided some of the resources.

The responses from pupils at the end of the week included comments like, “That was really interesting Miss, it’s more exciting learning from a real person” and, “I really enjoyed meeting Mr Sharma, he was the best bit. He knew lots about the artefacts and how they are used”. The responses from staff at the end of the week included comments like, “Children loved it and asked sensible questions because they really did want to know more about the religion” and, “Interaction with the children was outstanding and I learnt an amazing amount about religions I didn’t know”.

Phil Lord thanked Liz Arthur and Karen Fairburn for sharing the presentation, which received lots of positive comments from the floor. Suggestions from members about how the week could be developed were: to include representatives from different denominations from the non-Christian faiths also; to ask parents to send their child in with a religious artefact for a display during the week and for the children to explain to each other what the artefact means to them and how it is used in their family, as part of an interfaith dialogue activity; to include references to the current RE Framework and levels of attainment for RE in the planning of the event.

7. Diweddariadau*/Up-dates:*

Cysylltiadau a chyfarfodydd Llywodraeth Cymru/ *Welsh Government contacts and meetings* – Libby Jones

Libby introduced David Sargent, the new Welsh Government contact who was present at the meeting. Members were up-dated on the discussions which took place during the meeting on 30 September with Welsh Government colleagues, Steve Price, John Pugsley (Curriculum Division) and Karen Cornish (Head of review implementation team). The main focus of the meeting was on The Curriculum Review, Successful Futures and SACREs, other items discussed included the Review of Annual SACRE Reports, which, it was confirmed, would remain at 3 year cycle, and Welsh Government requests for guidance information on collective worship and for information regarding the number of Humanists who are members on SACRE.

Mary Parry made members aware of NAPfRE’s plans to produce a description of what good religious education is and to offer this guidance document to Pioneer schools who are responsible for writing/developing the curriculum for RE or Humanities as part of the next stage of the review process.

CCB Cyngor Addysg Grefyddol a chyfathrebu cyffredinol/ *Religious Education Council AGM and general communication*– Gill Vaisey and Phil Lord

The AGM took place at Gurdwara Sri Guru Singh Sabha, in London which included a report from the new Chair, Trevor Cooling and an address from Rudi Lockhart the new Chief Executive. Members were informed that all information shared at the AGM was specific to religious education in England only and in order to improve this situation Gill Vaisey, who

represents WASACRE at REC meetings, has offered to send the appropriate information from Wales before each meeting if the CEO's address is sent to her in advance as requested.

Items on the Agenda included:

Young Ambassadors, which involved a video and presentation. 12 schools are currently involved in this initiative, including Ysgol Aberconwy from Wales. Gill Vaisey hoped that Phil Lord may be able to support the school as it was local to his area of work. An open invitation was offered to Faith groups to reach-out to the school ambassadors for RE, in order to support them and to receive support.

Reviewing the legal and wider policy framework for RE, which involved table discussions.

Teacher Recruitment Campaign, for which a professional video was shown.

Gill urged that it is worthwhile and important to continue to develop this relationship with the REC. Wales can support England as much as England can support Wales. Phil confirmed that Rudi Lockhart has already been in regular contact with him and is aware of what is happening in Wales.

Cyfarfod y Fforwm Ffydd/ *Faith Forum meeting* – Phil Lord

Phil Lord met with a number of faith group representatives from across Wales on Monday 23 November. Their main concern was what the Minister for Education and Skills had said in his recent speech regarding changing the name of RE etc. Phil has agreed to triangulate information with the representatives so that knowledge can be shared both ways.

Following this members raised some questions regarding the design of the new curriculum for RE and whether Ministers are fully aware of what RE is like today in Wales. Phil said that he would keep members up-dated'

Cynhadledd Addoli ar y Cyd / *Collective Worship Conference* - Gill Vaisey look at the PP.

Gill shared a PowerPoint presentation which summarised the main points covered at the conference and which is attached to the minutes as an appendix. Gill made members aware of a Report that was given out at the conference. A copy of the Report is available at: https://www.dropbox.com/sh/3ijyaknnt5cl9jx/AAC8PyypvTS9t-zxPsx_E2Vta?dl=0

Gill assured members that the report merely sets out the facts as they stand today and the aim of the Report is to stimulate fresh thinking on the subject of collective worship in schools.

Action: LJ will arrange the meeting between Welsh Government colleagues, the academics leading this initiative and representatives from WASACRE.

8. Cyflwyniad NAPfRE / *NAPfRE presentation:*

Manylebau TGAU diwygiedig ar gyfer Astudiaethau Crefyddol/ *Revised GCSE Specifications for Religious Studies- Lynda Maddock, WJEC*

Lynda Maddock is the newly appointed Subject Officer for Religious Studies at WJEC. Her colleague Andrew Pearce is responsible for Religious Studies AS and A2 and Lynda directed those who have questions about AS or A2 to Andrew.

AS and A2: Lynda assured members that information on the current AS and A2 is available on the WJEC website and that in Wales the AS qualification can be standalone but also counts towards A Level if it is sat. Where as in England, the AS qualification is standalone only and **does not** count towards A level. The A level qualification in England is standalone.

Members were informed that Hodder are publishing books for the RS specification in England, but that nothing has been decided yet for Wales. WJEC have had to include non-religious beliefs in at least one part of the Religious Studies specification due to Humanist lobbying.

GCSE: WJEC have requested a year's postponement for the new RE specification, but Qualifications Wales has rejected their request.

Lynda described the new specification for England explaining that it has relevance for Wales in as much as, there needs to be parity in the quality and standards of both qualifications to ensure fairness and equality for students in both countries.

In Wales there will be one specification only and it will retain a unitised approach so that Year 10 pupils can still be entered for a Short Course after one year of study. It was confirmed that pupils can also sit just one Short Course exam (Either Unit 1 or Unit 2) at the end of the two years, or sit both Short Course exams (Unit 1 and Unit 2) to receive a Full Course qualification. It is hoped that Unit 1 will be similar to the current Spec B, and Unit 2 will be similar to the current Spec A.

Unit 1 is likely to include religious responses to philosophical issues, where students will be asked to choose two religions through which to study themes like, life & Death and Good & Evil. In addition to this students will study the core beliefs teachings and practices of two religions.

Unit 2 is likely to include religious responses to Ethical issues, where students will be asked to choose two religions through which to study themes like, Relationships, and Human Rights. In addition to this students will study the core beliefs teachings and practices of two religions.

It is most likely that Christianity will be made the compulsory religion for this specification and students will be required to choose one other religion to study. Both Units will make a full course and only one Unit will make a short course

Other information included the following: Catholic Schools will do 75% Catholicism and 25% Judaism and the title of the course will reflect this; There will be no course work for the RS GCSE; The revised specifications and sample assessment material are due to go to Qualifications Wales on 18 December and it is hoped that the final draft will be ready in time for the WJEC Inset for teachers in the spring.

SACREs are invited to write to the Chief Exec of WJEC to voice any concerns that they have.

Action: LJ will write to WJEC to voice WASACRE's concerns including a request to delay the specification for one year and to request information about Unit one to go on the website in January, to help teachers with their planning. LJ will send a copy of the letter to SACRE Clerks before Christmas.

Phil Thanked Lynda for her presentation and assured those present that WASACRE will continue to support and work with WJEC.

9. Adolygiad Cwricwlwm / *Curriculum Review*- Libby Jones

A written up-date on this item is attached to the minutes as an appendix.

Bethan James, Chair of NAPfRE thanked Phil for representing WASACRE (and NAPfRE) and requested a brief written up-date for SACREs from that meeting in Decemeber in order to help colleagues answer any questions they receive from teachers. Phil Agreed to do this.

Adroddiad ar gyfarfod y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 30 Medi 2015 / *Report from the Executive Committee held on 30 September 2015*

The report was accepted and agreed as accurate.

10. Gohebiaeth /*Correspondence*

Libby shared a number of letters and emails as correspondence, most of which had already been dealt with in the meeting.

11. U.F.A. / *A.O.B.*

12. Dyddiad y cyfarfod nesaf / *Date for next meeting*: 8 Mawrth 2016, Sir Benfro / 8 March *2016,* Pembrokeshire

Dyddiadau cyfarfodydd yn y dyfodol / *Future meeting dates:* Haf */ Summer 23/6/ 2016* Sir Ddinbych */ Denbighshire;* Hydref */ Autumn 18/11/2016* Sir Gaerfyrddin */ Carmarthenshire;* Gwanwyn */ Spring 2017* Sir Fynwy */ Monmouthshire.*

Thanks to Clerk Emma Bailey and Manager of the General Offices, Lisa Osborne, Alan Williams, the School Improvement officer who arranged the music, and Stephan the Translator.